

The Center for Research Libraries scans to provide digital delivery of its holdings. In some cases problems with the quality of the original document or microfilm reproduction may result in a lower quality scan, but it will be legible. In some cases pages may be damaged or missing. Files include OCR (machine searchable text) when the quality of the scan and the language or format of the text allows.

If preferred, you may request a loan by contacting Center for Research Libraries through your Interlibrary Loan Office.

Rights and usage

Materials digitized by the Center for Research Libraries are intended for the personal educational and research use of students, scholars, and other researchers of the CRL member community. Copyrighted images and texts are not to be reproduced, displayed, distributed, broadcast, or downloaded for other purposes without the expressed, written permission of the copyright owner.

© Center for Research Libraries
Scan Date: December 2, 2008
Identifier: s-m-000016-n13

مخبر

اجتماعی ، اجتماعی ، فلسفی ، تاریخی ، ادبی مجموعہ دور

شیمیدانک پبلیشرز برائشرا اولنور

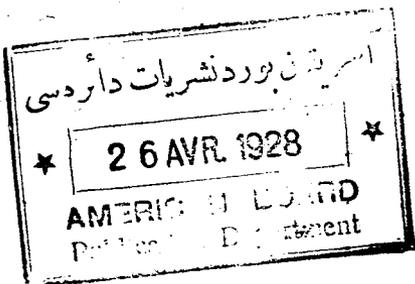
مضامین

- تربیہ مصاحبہ لری بوسف ضیا
- « یونس امرہ » و « عاشق یونسک غیر مطبوع اشعار » جمیل رائت
- نصوفک استاد ایتدیکی ایکی اساس حقندہ بر ایضاح رشید
- پوکونکی تورکنلر ونورکنی یوردی تورکستانی رفت
- آمونوقال ایدی نهن « آفرقا سرگذشتلرندن » جامی
- « آنادولوناریخندہ دینی روحیات مشاہدہ لری » و « بوراق بابا، کیکللی بابا » مہلمی ضیا
- کتبخانہ لردہ اصلاحات مناسبتیلہ عمر نواز
- باریخ مدنیتدہ کتبخانہ لری طاہر صبریمی
- « شیخ سہروردی » و « جادوئے قتلی » بوسف ضیا

حیات و حقیقت : ملیحہ نوری — بہار و شفا : سیمینہ جمال اورہ نوس — قطعہ : ضیا
 رفیقی — غروب وقتی : صبرہ صالح — اسکی شرق کبچہ لری ، شرف کاظم — صوک بہار :
 زہمت صدی — ہم باہرام : نجات رشیدی .
 یکی آہ بر نظر : السہیات فاکولتہ سی ، آنادولی مجموعہ سی ، آذربایجان استقلالی .

تہزادہ ہاشمی : اوقاف مطبعہ سی

۱۳۴۰ - ۱۹۲۴

13, 14

تخليل و انتقاد

تربيه مصاحبه لری

مؤلفی : موسيو ويليام جهيمس
مترجمی : مصطفی شکیب بك

تأليف و ترجمه دائره نشریاتی، كیتبخانه، حرفانمزی شكرانه لایق همتلاره دولدور مقده دره. بونشریات ایچنده صوك زمانلرده دارالفنونك كزیده مدرسلرندن روحيات مدرسی شكیب بك افندی طرفندن نشر ایدیلن ویلیام جهیمسك تربیه مصاحبه لری نامی آلتنده کی اثرینك كزیده ترجمه سی كیتبخانه ملیمز ایچون قیمتدار بر هدیه دره. مملكتتمزك محتاج اولدینی شعبه معرفتك اك مهمی « تربیه موضوعی » اولدیغنده شبهه ایدیله من صوك زمانلرده بومهم موضوع اوزرینه نشر ایدیلن اثرلك اك دكرلیسی ده بو اتردر.

بو اترده ویلیام جهیمسك تجربی روحيات و چوجوق روحياتی ساحه سنده اجرا ایتدیگی تدقیقات و ایلده ایتدیگی نتایج واضح بر افاده ایله بیان ایدلمش ؛ مهربی و معلملك صنعتلرنده موفق اولایلمه لری ایچون الكزیده ابي بر حدسه و مسلکی بر عشقه مالك اولمالری اساسی موفقیتله تعقیب ایدلمشدر. اثرك قیمت و اهمیتی تاممیله احاطه ایدلك ایچون شكیب بك افندی اولا كتابه بر مقدمه یازاراق ویلیام جهیمسك علم و تتبع ساحه سنده کی مساعی و موفقیتی تصویر ایدیور. عین زمانده جهیمسك عصریمزك اوریزینال بر فیلسوفی اولدیغندن بومقدمه ده « جهیمسك فلسفه ده کی اصول و نظریاتی ده تشریح ایدلمشدر. فی الحقیقه ویلیام جهیمسك فلسفه و روحيات ساحه سنده کوسه تردیکی قدرت و موفقیت اهمال ایدیله میه چك درجه ده مهمدر. مشارالیهك حیات خصوصیه سنه طأد سطرلری ، اتردن مطالعه ایدلك اوزره ، ترك ایدرهك یالكز فلسفه ساحه سنده کی تلقیلری و اثرینك قیمتی حقتده بر قاچ سوز سوبله میکی مناسب کوریوروم.

شکیب بك ترجمه یازدیغی مقدمه سنده براغماتیزم فلسفه سیله تمیز ایدن « ویلیام جهیمسك » ك
محراب — ۲۵

روحیاتده کی خصوصی کوروش و تحلیللرنی تصویر ایدرکن ایلک اوکجه اونک تشریح و فیزبولوژی ایله باشلایان ایلک مساعیسندن بعض اساسلر والهاملر آلمش اولدینی ، شأیتلره دوشوردن دوشورویه تماسی بتون دیکر وسائط معرفته ترجیح ایدرک هرشیدن زیاده تجربه به قیمت ویردیکنی کندینه مخصوص براسلوب ایله ایضاح ایتمکده در . مع مافیة « ویلیام جهیمس » ک لساننده تجربه یالکیز فیزیک یعنی جسمانی معناسیله دکل اک ایجی اک روحی و روحانی و ایدیه کی تجربه لری ده حدودی داخلنه آلان واسع معناسیله آ کلاشیلمالیدر .

(جهیمس) تجربه یی یالکیز فیزبولوژی ساحه سنده براتقاریق روحیاته و حتی دینی حادثه لره اولیلار ، زاهدلر ، مابدلر طرفندن یاشانلمش تجربه لره قدر چیقارتمش در . بو خصوصده کوستردیکی قدرت و ابداعیلک ایله حیات معنویه مزک اشیای مادیه کی تدقیق ایدلمسی دوشور و اولاما یاجغنی کوسترمش واصل روحی حیاتمزک آ کلاشیلماسی ایچون انسانلرک تام فعالیت حالنده و اولدینی کی مشاهده و تشخیص ایدلمسی لازم کله جکفی ایضاح ایتمشدر .

فی الحقیقه اون دوقونجی عصر ابتدالرنده تجربه کاملاً اشیای خارجه اوزرینه تطبیق ایدیلور و انسان حیات معنویه دن مجرد برشیی کی یالکیز تشریح ماصه سنده عادتاً بر اولو حالنده تدقیق ایدیلوردی .

بوصورتله آله ایدیان قانونلر حقیقی حیاتمزک عینی اولدینی ظن ایدیه رک انسانلری وبالخاصه چوجوقلری او قانونلره کوره سوق و اداره و یاتربیه ایتک ایسته نیلیوردی . وبتون بومساعی فائده سز قالییوردی . ایشته بونقصانلری کورهن ویلیام جهیمس اساسلی تبعاته کیرشمش و برجوق فائده بخش نتیجه لر آله ایتمشدر .

کندیسی برفیزبولوژی متخصصی ایدی . بو خصوصده کی مساعیسنه دوام ایدرکن بعض حادثه لر نظر دقتی جلب ایتدی . مثلاً مرا کیز علویه سی یعنی نصف کریوات دماغیه سی چیقاریلان بر قوروبه خارجه تئیه لره قارشى برما کنه کی حرکت ایتدیکی حالده بومرکز لره مالک اولان قوروبه عینی تئیه قارشى متنوع و متخالف طرز لره عکس العمللرده بولونیور شو حالده بوعکس العمللرک سببی نه در و زره ده در . . .

بو حادثه اهمیتلی ایدی بوایکنجی نوع حرکتلره برنجیلری کی میخانیکی دییه میه جکمز میدانده در . چونکه ظاهرده و خارجه بونلرک محسوس هیچ رسببی یوق . بونلر آراسنده عنیت بولوندیغنی ادعا ایدرک شهبلی محاکمه لره و فلسفی فرضیه لره استناد ایتکده دوشور و اولاماز بوسیله تجربه نفسه مراجعت ایدرک مشتهنی حل ایتک اقتضا ایدر .

« جهیمس » ده بومبدادن باشلایان حرکت فکریه نهایت « شعور » مسئله مهمه‌سنه انتقال ایدر. فی الحقیقه تجربه نفسه مراجعت ایتدیکمز زمان معضل، یوکسک عکس العملک بالخاصه انسانده « شعور » ک مداخله‌سیله یعنی تنبیه خارجی ایله عکس العمل آراسنه کیرن و « شعور » دیدیکمزدرونی قوتلرک اجرای حرکت ایتهلری ایله قابل ایضاح اولاییله جگنه بداهه تسلیم ایدرز .

ایشته جهیمس بو تفحص درونی نتیجه‌سنده شعور طالنده ، برلرندن تماماً آیری ویکدیگرینه غیر قابل حلول آتوملردکل اساساً معضل، سیال و فقط فردی موجودیتلر محسوس اولدینی کوردی و کندی کندی دیکله دیکلی زمان شعورنده وحدت و کثرت ایله قابل ایضاح اولمایان بر حال کوردی. اوکا کوره شعورک محتواسنی تشکیل ایدن خیال و خاطرلرک ویکدیگرینه منضم و متفرق بر کثرت تلقیسی، کذا روحیونک تصور ایتدکلری طرزده دائماً کندی کندی عینی فالان و هیچ دیکشمه‌ین تک بر « انا » و یا هر کسده عین ماهیتده موجود بر جوهر تلقیسی حیاتی حادثه‌لری ایضاح ایده‌مزدی مکانه‌کی کثرت و ریاضیده‌کی وحدته اصلاً بکسره مه‌ین کندینه خاص بر ماهیتی ، کثرتده وحدت و با وحدتده کثرت تعبیرلری ایله قابل افاده متداخل و مقدار ایله غیر قابل مقایسه سیال ، متحول فردی و متمضی برشی قبول ایتک لازم ایدی .

ایشته « ویلیام جهیمس کندی لسانیه بوکا « شعورک ایشی » نامی و بر بیور. شعورله برابر آقق، اونکله یکو وجود اولوق، بونلر جهیمسک پیسیقولوژیک تجربهدن آکلادینی معنایی کوستر .

« جهیمس » کوره روحیانک موضوعی شعورک حیاتیدر شعورک ایکی صفت کاشف‌سی واردر .

۱ — علت غاییه‌لی بر فعالیت یعنی بر غایه‌نک تحقق ایتدیرله‌سنی استهداف ایدن بر انتخاب و سائط .

۲ — محتواسندن کندیسنی علاقه دار ایدن اقسامک محافظه‌سی ایله دیکر لرینک اطراحی. ایشه شعورک ایکی اساسلی احواله‌سی بونلر درر . « جهیمس » بو احواله‌لری اولاً محیط مادیسند. یعنی دماغده آریور ، بونک ایچون دماغک بتون صفحات و اشکالی تصویر ایدیور و فعالیت روحیه‌نک فیزبولوژیک شرطلرینی کوستریور .

« روحیانک مبدلری » عنوانی اثریله « ملخص روحیات » ک مهم بر قسمی بوجهتلی

احتوا ایتمکده در بو اثرلر کرک شکل و کرک اساس اعتبارله روحیاتی تماماً علوم طبیعی‌کی مطالعه ایتمشدر .

«جهیمس» ک اصل شعورک قیمت و ماهیتی حقتده کی فکرلرینه کلنجه اوکا کوره شعور دیدیکمز شی آقان بر نهر کیدر . بوراده حالات روحیه یعنی احساسلر ، آرزولر ، فکرلر ، و تأمللر طائفه‌لرکی توالی ایدر کندیلمیزی دیکلرکن کوردیکمز بو منظره ، درونی حیاتیلمیزی تشکیل ایدر شعور نهرینک بو موجودیتنه کوز ، قولاق کی واسطه‌لر ایله دکل دوغریدن دوغری یه مطلع اولیوروز . یعنی شعور کندیلمیزی یته کندیلمیزی ایله کوریور [۱] مع مافیله شعور حاللرنده کی توالینک زره دن کلدکلرینی اونک ایچون شو ویا بو ماهیتنده اولدقلرینی دریندن بیلیموروز . کرچه بو حالات ، دماغمیزک بعض حالاتی ایله موافق اولیور ویا بونلری تعقیب ایدیور ، ماضینک تجربه‌لری و آدیلمیزی تربیه بونلره معین بعض شکللر ویریور . یالکنز دماغک بونلری ناصل جمع ایتدیکنی صوردیلمیزی زمان هیچ بر جواب ویره میوروز . حق تربیه ، دماغی ناصل یوغوریور دیله صورولسه ویره بیله جکمز جواب آنجق بک مجرد ، بک عمومی برطاقم تخمینلردن عبارت اولیور . چونکه شعور حاللرینک متوالی تحوللری اکثریتله بک تدریجی اولور و نوّه شعور ایله محیط شعور مختلف و متنوع نسبتلرده تحوللره اوغزار . بعضاً نوّه شعورده هیچ بر تبدیل اولمازده محیط شعور سرعتله دکیشر بعضاً بونک تماماً عکسی اولور . یاخود نوّه ایله محیط شعور بر برلرینه برلرینی ویره رک تبدیل محل ایدرلر . کاه اولورکه بوتون ساحه شعور بر دنبره دکیشه رک یرینه بام باشقه بر شعور حالی کلیر . ایشته بونک ایچون شعورک تثبیت اولنه بیله جک تک و تام بر تصویرینی یایمق کوجدر یالکنز قطعی اولان بر حقیقت وارسه اوده شعور حاللندن هر بر برینک صاحبی ایچون عمومیت اعتباریله بر نوع عملی وحدت تشکیل ایله دیکلر . ایشته تماماً عملی اولان بونقعه نظرلردن باشلا یاریق یکدیگرینه مماثل اولان حالات شعوریه یی برر صنفده طولایله بیلیر و بونلره مثلاً هیجان ، شاشقینلق ، احساسات ، مجرد تفکر ، اراده و الخ حاللری دیله بیلر . ویلیام جهیمسک شعور حقتده کی بر تصویر کی کور بیلورکه او ایله بک واضح و قصورسز دکلدلر بونکله برابر جهیمس مسئله نک مهمیتی تماماً ازاله ایتمش دکلسه بیله قابل اثبات بر خطایه ده دو شمش دکلدلر . شهسز برطاقم فرضیه ویا نظریه‌لره ذهنی تشویش ایتمکدن ایسه حالات شعوریه یی نهر دالغه‌لریله ، متوالی آقیشلره تشبیه صورتیله تلقی ایتمک داها آز ادعا کار

و مریبلرک ظاہرینه دها الویریشلی برطرز ایضاح در. بونکه برابر مسئله بوراده بیتمش اولیبور چونکه شعور انسانده یالکز معلومات تدارک ایدن برشینی دکل عین زمانده عملرییزی و حرکترییزی اداره ایدن برشیدر بناء علیہ روحیات، عصر لردنبری مهمل بر اقلیمش اولان عملی فعالیت روحیه لرله شدته علاقه داردر. یونان فلسفی مکتبلرینک تشکیلندن بالخاصه ارسطودن سوکرا قلاسیک فلسفه بر عنعنہ حالنده یالکز وظائف عقلیه وحواس ایله اشتغال ایدیوردی حالبوکه تکامل نظریه سنک اورته به آتدینی مسئله لر روحیاتجیلری بالخاصه ویلیام جیمس ایله برابر دورقهایم کی اجتماعیاتی و برغسون کی فیلسوفلری شعورک عمل ایله اولان رابطه سی تدقیقه مجبور ایتدی. اجتماعیاتجیلر بشرک کچریدیکی صفحات تکاملی تدقیق ایدرکن ابتدائی جمعیتلردن تسلسل ایدوب کلن عقل ویا ذکا دیدیکمز شینک ایلک انسانلرده پک جزئی اولدینی کوردیلر بونک آنجق بر وظیفه حیاتیة حالنده محیطک تأثیراته کوره عکس العمللرده بولونمغه متوجه اولدینی آکلادیلر بونلرک تدقیقانه نظراً ایلک زمانلرده وظائف روحیه، سون موجودیتله محیطک تخریباتندن قورونمغه مصروف ایدی. حیات تاریخنه باقلیرسه شعور تحفظاچون فائده لی اولان عکس العمللری سرعتله احضار ایتک اوزره حیاته انضمام ایتش بر تکمیل کی کورونور و بوندن باشقه بر صورتله شعورک ظهورینی ایضاح ایتک قابل دکل کیدر [۱] شوحالده شعورک الک قدیم واصلی اولان وظیفه حیاتیة سی عکس العمللری سرعتله احضار و بزنی عمل و حرکتلره سوق ایتکدن عبارت اولنجه خط حرکت اقتداریمزک طبیعی و اجتماعی بر محیطده یا شانہ بیله جک بر صورتده تنسیق ایده له سی مسئله سی موضوع بحث اولورکه ایشته ویلیام جیمسک «تربیه» به کیریش نقطه سی بوراسیدر.

بونقطه دن حرکت ایدن جیمس تربیه نک ایلک صفحه سنده انسان ذی حرکت اولارق طانیور. بودورده قلب ایله عقلک استعمالندن ایسه چوجوقده کی عضوی آلاستیکیتدن بالاستفاده اولنره برطاقم اعتیادلر ویرله سی ایستیور. بدنک روحه اولان تأثیری دولایسیله فائده لی اعتیادلر ایدنمش بر وجودک حالت روحیه سی تربیه نک آتسنه پک متین بر اساس تشکیل ایدر. ایلک اعتیادلر عضویتک و روحی افعوله لرک محافظه وانکشافنه طابدا واملیدر. بونلر نه قدر متنوع اولورسه اودره جه قوت حصوله کلیر. هر اعتیاد بر طبیعت نایه در،

[۱] آرده ص ۴۴ و متعاقب صحیفه لرده بو خصوصده معلومات وارددر بحثک اهمیتنه بناء مسئله یی اورادن تمقیب ایتکی توصیه ایدرم.

روحده هر تأثیر بر عکس تأثیر ایله ، هر انطباع بر حرکت ایله تجلی ایدر . بوسبیلله چو جو عك
عكس العمللری و حرکتلری مطلوب اعتیادلرك ویرله سی ایچون اك طبیعی واسطه لردر .
آنحقی بو اعتیادلر ظالم و متحکم اولمالیدر . بالعکس امر لری مزه آماده مطیع امکانلر
وقوتلر حالده قالمالیدر .

ویلیام جهیمس بو مرحله دن سو کرا میخانیکیتک فوقده برآلته عطف دقت ایدیورده
اوکا کوره انسانک ممتازیت و قدرتی آرتدیرمق ایچون فکر دیدیکمز بوآلتی عضویت
کی دکل باشقه بر طرزده قولالمالیدر : تصور ، تربیه ایچون بک مهم اولان شواوچ شیئی
تأمین ایدر . ۱ - ماضینک ایزلرینی محافظه ایتمک ؛ ۲ - هنوز احتمال دائره سنده بولنان
حادثه لری تصور ایتمک ؛ ۳ - ماضینک بر اقدینی منابعی تصور ایستدیکمز تجددلرك تحققنه
قولالتمق .

کورولیلورکه فیلسوف عضوی و میخانیک بر تربیه دن سو کوره فکری بر تربیه یاییلمه سنی
ایستور . بو تربیه انسانه فیزیک و میخانیکه حاکمیتی اوکوره جه کدر . آنحقی بونده چوقه
دقت ایدیله جک نطفه ذکاتک حریتی محافظه ایتمکدر . عکس تقدیرده ذکا خسته لانیلر
وقاتیلا شیرسه انسانده محافظه کارلقی ایله تجدد پرورلک آراسنده مؤثر بر رول اوبنایا جق
ذکادن اثر قالماز . کندی قفارینه اویمایان فکری لری بر درلو آکلایامایان کنجیلر ایکنجی
تربیه دورنده این اداره ایدیله مه مشلر اولانلردر . تربیه فکریه نك اساسی بوخسته لئک
اوکنه کچمکدر .

جهیمس عین زمانده روحیاتک شخصیت و خصوصیتیه ده اونوتیمور . بوجهته کی درجه
موقیتینی کورمک ایچون هر حالده موضوع بحث ایستدیکمز (تربیه مصاحبه لری) نك
اعتیاد و اراده بخشیلرینی اوقومالیدر . چونکه بونلر مؤلفک تخلیه ، قلب ، ذکا و علم اعتباریله
یوکسک قدرتی کوسترمکده در . [۱]

یالکز بوراده « جهیمس - لانکه » نامیله معروف هیجان نظریه سنی ده موضوع بحث
ایده لم : جهیمس بو نظریه سنی نشر ایستدیکی ائنده عین زمانده دانمارق ملی فیزبولوژیست لانکه ده
آمریقالی فیلسوفک نظریه سندن بی خبر اولارق بوندن بحث ایتمش وعین قناعتی نشر ایتمشدی .
بوسبیلله بو نظریه هر ایکی سنک نامنه اضافه ایدلشدر . بو نظریه یه کوره هیجان ؛ عضوی شرائطک
عضوی تغییرلرك بر نتیجه سیدر . هیجان ، عن المرکز جریان عصیلرك مولودی اولمایوب

ساده‌جه الی‌المرکز جریان عصیلرک نتیجه‌سیدر. مثلا بز، کدرلی اولدیفمز ایچون آغلامیورز، آغلامدیغمز ایچون کدرلی اولیورز. هیجانی تولید ایدن بزشینک ادرا کله بوشینک شعوری آراسنه کیرن تغیرات عضوینک حس ایدلسی هیجانی حصوله کتیرمکده در. بو اداسنی تأیید ایچون «جه‌یس» ک کوستر دیکی یکنه دلیل، هیجانه مترافق اولان عکس‌العمل عضویلر قالدیریلنجه هیجاندن بر اثر قاننه‌سنک قابل تصور اولمادیغی در.

«جه‌یس» ک کوره بر هیجانک قیمتی شرائط حصولنده اولمیوب کندیسنده مند مجدر. بر هیجان حد ذاتنده درین، تمیز، اصیل، روحانی ایسه شرائط عضوینسی نه اولورسه اولسون قیمتی عیناً محافظه ایدر.

«جه‌یس» بر فیلسوف اولوق حیثیتله نظر به‌سنک تولید ایده‌جکی متافیزیق مسأله‌دن، ماتریالیزمه دوشمک احتمالندن تغافل ایتمش دکدر. بونک ایچون شو سوزلری سویلیور: نظریه‌م هر نوع هیجانلری دکل آنجق قانا وشدیده هیجانلری ایضاح ایده‌بیلیر. بدیی و اخلاقی هیجانلرک باشقه بر طرزده حصوله ککش اولملری قبول ایدیه‌بیلیر.

کوریللیورکه «ویلیام جه‌یس» تربیه مسأله‌سنی الک اساسلی نقطه‌لردن طوتدیرمشدر. عین زمانده بو بحثلر ویلیام جه‌یسک فلسفی سیستمک اساساتی تشکیل ایدر بونلردن ماعدا ائرده مرهیلر ایچون چوق قینلی بحثلر واردر. مثلا یدنجی مصاحبه‌نی تشکیل ایدن انسیاقی عکس‌العمللر بیجی حق یالکوز مرهیلر ایچون دکل هر کس ایچون دقله او قوناجق قیمتدار بر خزینه‌در. بوراده «تقلید» مسئله فلسفی و اجتماعی موضوع بحث اولدینی کبی سوکی، قورقو، تملک کبی سوق طبیعیلرک ایضاحلری ده مفید بر اسلوب ایله یازلمشدر. جه‌یسک فلسفه‌سنده الک مهم اولان بحث اراده تربیه‌سیدر. او بوکا عملک تربیه‌سی وایتریه اخلاقیه نامی ویرمکده در. ائرک بیوک بر قسمی اراده تربیه‌سنه تخصیص ایدن جه‌یس اراده‌نک غایه‌سی اوزرنده توقف ایدیور!

«جه‌یس» ک کوره اراده تربیه‌سی دیمک چوجق لرک سجه‌لرینی یایمق دیمکدر. اونک لساننده سجه‌یه عکس‌العمللرک متعضی و اعتیادی بر ترتیب آلتنه‌النامی در. فقط چوجق لردم سجه‌یه ناصل یاییلیر، حللی لازم اولان جهت بودر: معلومدرکه سجه‌لی صایلا ییلمک ایچون مختلف فکرلر و جریانلر قارشینسند کندی صفت کاشفه‌منزی حائر فعل ویا نهی کوسترمک کلمزدر. شو حالده سجه‌یه اولا فکرلریمزک کمینه ثانیاً بو فکرلرک حرکتلر و عدم حرکتلرله اولاجق متقابل تداعیلرک طرز اعتیادینه تابع اولیور. دیمک که حافظه‌نک اولدینی

منظومه :

حیات و حقیقت

قرده‌شم (نوین) .

دیوردی شوق ایله سرمست اوگون گوزله نوینم :
« اومت بشرده که معنای ذوق قدر درینم .

امید عشقه طائد نشاند روح

سنگ خیال صیقله بویه مجروح

فقط حیاتی بوکوندن بهاره قلب ایده‌رک

امید و نشسته‌ی خلق ایلم هر آن کوله‌رک

جهان ، جهان خیالک چپکل یبنادی

دوداقرمده آچار بوسه‌نک صیقل یادی

جوشان کولکله حسنله بر چلنک طاقرق

خروش باغ مساره امید و عشق یاقارق

زمان زمان بو سحرله زمینه نور ساچارم

المی قلبله الهام و پرر قناد آچارم

بوکون او خنده ذوقه دالارده بن یاشارم

الم و غمله کچن آن عمره بن شاشارم

حیات بودر نظرمده . امیده عشقه بدل

سفیل اولوری شبات دوداقرمده امل »

« — فقط حیات نوینم بر خیال اولایدی اکر

دوشوک ، حیاتی دلیل ، خیالی ظلم ایله شر

ربایی ذوق حریصنده آلت ایدن

ذکایی الک دنی مقصدلرنده ماسکه بیلن

کبی اراده‌نک‌ده سری فکرلرده در .
طلبه اول امرده فکرلره تجهیز
ایدیله‌جک‌صوکرادوغری فکرلر اوزرنده
تاخوش اولسه دخی ارادی بر دقت
ایده‌بیلله‌جک بر حاله کتیریلله‌جکر ،
و نهایت بو حالک کندیلرنده اعتیاد حاله
گله‌سنه چالیشیلا جقدر . کوریلورکه
بوراده قدر اخلاقیه ، دقت ارادی‌یه
مستنددر . چونکه ارادی دقتک حیاتی
اهمیتی واردر ، ارادی دقتله حصوله
کلن افعال قدر و قیمتیزی تعیین ایدر .
بنا علیه ارادی دقت ملکه‌سنگ ممارسه
و تمیه ایدله‌سی تربیه‌نک قسم اساسینی
تشکیل ایدر .

جه‌یمس اثرینه‌شو سوزلرله نهایت
ویرمکده‌در: طلبه‌کزی حسن و الجا ،
تداعی افکار و عکس‌العملرنده قسماً
ضرورت و قسماً حریته تابع بر
عضویت کی دوشونورسه کز تربیه‌کزه
براقلمش چوجقلری داها اینی آکلایا-
جفکزه قائم . الحاصل چوجفک
فوق‌العاده نازک بر عضویت اولدیغه
اینانکز اوکا دایما بو کوزله باقیکر

هله اونی ایلیک قاناتلری آلتنده بولندیره بیلیر . وبتون قلبیکزله سوه بیلیرسه کز اک آبی بر

معلم اولوق ایچون هیچ برا کسیکککککک قالمادیغه آمین اولابیلیرسکککک . »

بورایه قدر جه‌یمسک فکرلرینی و « تربیه مصاحبه‌ری » نک قیمتینی کوسترمکه چالیشدم

قارئلرله برابر بن‌ده تقدیر ایدرم که جه‌یمس کی عصریمکک یکاه‌سی عد ایدیلن بر فیلسوفی

بر مقاله ایله عرض ایتمک ممکن دکلدرد.
 «تربیه مصاحبه‌ری» ایسه صوک زمانلرده
 نشر ایدیلمن آمارک اک فاندله لیسلی واک
 مهحی اولدینی حالده بر مقاله ایله تماماً
 خلاصه و ایضاح ایدیله مزدی بوسطرلر
 اثرک تماش ایتمک بختلر حقتده عمومی
 بر فکر ویرمک آرزوسنک نتیجه سیدرد.
 «جهیمس» ی آکلامق ایچون شکیب
 بکک بو اثره یازدینی مقدمه می او قومغه،
 تربیه مصاحبه‌ری نیک قیمتی تماماً آکلامق
 ایچون ده اثری دقتله مطالعه به احتیاج
 وار. بونقظه نظر دن امین بکک شو
 سوزلری چوق دوعری در: جهیمس
 بر چوق اساسلرنی مصاحبه اسلوبیله
 چوق جانلی اولارق یازمشدر. شکیب
 مک اسلوبک کولایکندن هیچ برشینی
 غائب ایتمیرمه مشدر. لسانمه کچمش
 او یله ترجمه لر واردرکه بفضاً انسان
 اصلنی او قومنی ترجیح ایدر. «تربیه
 مصاحبه‌ری» ایچون دیبه بیلیم که کتابک
 اصلنی آرتق بزم کبی کورمکه لزوم
 قلاممشدر. اثرک ایجه ذوقنی بیله

بهر دین، جنواردن عبارت اولمازدی
 ملال و یاسله ارضک زمینی صولمازدی
 او طوبراغک نیجه جانلر بین سفیل قوی
 أمل دکل بونی ییل کان قوقان چیچکله دولو
 زهر ایچر، کان اسرکن منکشهلر صاچیور
 قیزارمهور بزه حالا منکشهلر آچیور
 بو عطر سکر ایله ایتمکده بیک الم احضار
 یانان دوداقلره بوسه: بوگون اولوم و سزار
 فقط ربایه قانار هپ بالانله آلدانیرز
 اوکذب، لوٹ حیاتی برر شعر صانیرز
 امید دین او تسلی به بر زمان دالارق
 دوغار، اولور گیده رز هپ خیاله مستغرق . .
 خایر، خایر بونی لاکن دوشونمه نازلی نوبن،
 خیال عمره اینان، ماجرای روحه سهوین
 و بیل که عمر گذشته گده بر نظر بر آن
 مال حسکه سر بر نشاند خسران
 افتده گولگه له نه هر خیال ماتم بر
 افول ایدهن ابدی خاطراتی عوایلهر
 زمان اولورده خیالکده عمر زارکندن
 برر نشیده ماضی یاشار سزارکندن!
 نظر لکده تماسیله حادثاته بدل
 نوازشیه قایر بلکه بر شکسته أمل! . .»

ملیم نوری

ترجمه‌سنده کوره بیلیرسکنز. هم بونلره نه حاجت! کتاب ویلام جهیمسکدر ترجمه‌می شکیب
 بکک یازمشدر، اثرک موضوعی تربیه در. بو قدری بتون مریلری علاقه دار ایتمک ایچون
 کافی دکلی؟
 بومف ضیا

بهار و شفا

بو کون شدتلی برفیڑینه چیقدی . دون چیچکلریه بیهیاض دوران آغاچلرک تکمیل قوقولی یاپراقلرینی دوکدی . یرلی بیهیاض ایدن کوزل ، جانلی شیلری مبذول صوثوق بریاغمور ، جامورلره قاریشیدردی .

فقط بوجانلی ماتم ، بکا افسون عشقله سورونه رک ، اضطرابلریمی ذوقه تحویل ایدیور؛ وجودیمی ، جانیمی نغمه عشقله اوایدیریور . حیانه قاریشامامقدن ، رنگلی چیچکلریه ، نورلی رایحه دار ومصنع اوایلرله سوسلنن چنلرک اوستنده یانه رق روزکارک حسبجانلی دیکلیمه مکدن بیوک برکدر دویویورم .

کونشک رخاوتلی ، مسخر آیدینانی ایچنده باشیمی او یانیق ، تمیزطوبراقلره سورمک ایچین حدسز ، مطلق براحتیاج دویویورم . ینه فیڑینه بتون چیچکلری یولیور، بتون طومورجقلری قویاریور . بلوطلرک آراسندن هپ ماوی گوکی آریورم واونی بولدیم زمان ، جانانک یوزینه قاوشمشم کی تسلیتیاب اولیورم .

بهار! ... نیچین ، اونی بوقدر وجدله ، عشقله سویورم؟ یوره کدن طاشان قاینالره بلکه بر رابطه سی اولدینی ایچین . کوزیمک اوکنده روزکاره افقلری کیندجه قرارتیرکن آغاچلرک زینتلرینی تازه برقیزک صاحلرینی یولار کی اوره لیه رک دوکرکن بن بوکیمسه سز پیغوله ده رکود ایچنده می قالیم ؟ قناد سسلری بایغین بر انقیدله بربرینی تعقیب ایدرکن کوکسمده چاریان قلبک نیازندن بی خبر ، ساکت می قالیم ؟

زمانک خنچرلی طیرناقلریله بیرتدینی مقدساتی ، کل چهره لری کورمیورمییم بن ؟ کلسین ، بکا بتون ملکلر آلرنده کوکل چراغلی ، لاله زنبیل دمتلریله کلسین . باشلرنده نوردن ، شفقندن ضیا آلاز افسونکار شمع لریله کلسین . بی بو عالم عشق ایچنده ، سسسزجه سونه کونش قیزیلیرلی کی یاقوب فنا یاب ایتسین !

بی سردمی اتلرک یاندینی شعله زاره کوتورسین !

کونش ، طومورجقلردن یکی دوغان یاپراقلرک قابی؟ عبادتله ، وجدله بیقایان باکی یشیلکی اوسته محبت دوواغنی اورتیرکن قلم سیاه ، کوزلرم لمعه سز ، آووجلرم آتشمسزمی کلسین ؟ خایر ، خایر بو نیچون ، بو نهدن !؟

بهار .. کوکلردن ، طوبراقلردن ، جانلی کوکلردن طاشان بهار ، معصوم دیلسز

برچو جق دوداغنده بيله استغراق و عشق ياراتيبور . كوزل سسلى قوشلر عشق معبدينك
 قهسه ، ياقان كوزلرى ياقارق اريته جك كتابه لر ايشلييورلر و دييورلر كه : « كچه بز ،
 كوچوك بر قوش ايز . فقط عظيم بر كائناتى زبون ايدن نبي عشقك نغيرلرى يزا »
 اذانلر ، آتلى كوز ياشلرى كى آفاقى ، طبيعى ، روحلرى ياقارق ركوع و عشقندن
 عبارت اولان بو معطر و لاهوتى شرق سمانه محمدك سينه سنده قنايان جرحه لرى ، محمدك
 سينه سنده طفيان ايدن اضطرابانى نقل ايديبورلر .

ين ، بو تعبد كائنات ايجنده نيم ؟ فصل ، سجده افلاك ايجنده جوششله هلاك اولمام ؟
 بيلديزلر ، هلال بيله ارضه ياقلاشورق دوران ايدور و تبسمله باريلداركن ، آه ا بن
 بر بارچه آتشدن بشقه نيم ؟ ..
 سميه جمال اوره نوس

تاريخ ادبيات تدقيقده :

يونس امره — (عاشق يونس)

طريق تصوفك اكه ممتاز سيارندن برى اولدينى قادار ادبيا تمزكده ايلك استادى هد
 ايديلكه لايق اولان يونس امره ، بلاتردد دينله بيليركه ادبيات تاريخمزدده اكه آرتدقيق
 ايديلن ومع الاسف ، كرك ياشاديني تاريخك چوق اوزاق عصرلره هاند اولماسى و كركسه
 كنديسنك امى بولونماسى سبيله آتارينك اوزون مدت خلقك حافظه سنده درلودرلو تغييراته
 معروض قالدقدن صوكره بك خطالى ، بك نافض و بك پرا كنده بر حالده ائزه انتقال
 ايدوبيلمش اولماسى دولاييسيله تدقيق اكه مشكل اولان شاهرلرمزدن برى دور . .

بالخاصه يونس امره ك خلق آراسنده قازاندينى بو بوك شهرتدن استفاده ايمك
 ايسته ين بر طاقم كيمسه لرك راست كلن السه لرى و غزللرى يونس ديوانه ادخال ايمه لرى ،
 و حقى يونس امره ديوانى نامى آتنده موجود بولونان ديوان كيبى بوسبوتون اويدورما
 ديوانلر طبعنه قالميشالرى ايشى بوسبوتون چيغرندن چيغارمش در . بونكه برابر ، بوتون
 بوتوشه رغماً بزه نسبتاً سالم بر صورتده انتقال ايدوبيلمش آتارينك تدقيقندن
 آكلابورزكه ، يونس امره ، اكه صميمى بر وجد ايله دويغولرلى مصرعله ويره بيلن ،
 وبالخاصه آچيق و تميز لسانيه دوعرودن دوعروه خلقك روحنه ، خلقك قلبه و حسنه

خطاب ایتمه‌سی بیلین بر شاعردی . اوزرندن تسمام یدی عصر کچمش اولقله برابر بزه بوکون بیله چوق سلیس و چوق جالب کلن یونسک اسلوبی ، اوزمانلر بالخاصه عوام خلق اوزرنده اعظمی تأثیری کوسته‌رمش و بیکلرجه کشمکش وفلاکت آواسنده آنجاق تصوفده شفا آرایان ، فانی دنیادن اتمک چکوب قلبی اللهنه ویرمکده ذوق بولان آنادولو خلقی یونسک ، بو بویوک (عاشق بالله) ک غزللرنده ، مناجاتلرنده روحنک آجینسی دیکلندیرمک فرصتی بولمش و بوسیدن یونس امره‌نک آناری بویوک بررغبت و تقدیره مظهر اولارق همان کاملاً خلقک حافظه‌سنده حرمتله یر طوتمش و بر چوغنی‌ده (شول جنتک ایرمقاری آقر الله دیو دیو) ؛ ویا : (دولاب نیچین ایکلرسک ؟ دردم واردر ایکلرم) مطلعلی غزللری کیی السهی اولارق بستله‌میشدر .

یونس امره‌نک ترجمه‌ حالی‌ده مع‌الاسف قطعی اولارق معلومز ده‌کیل‌در . تاریخ و محل تولدی‌ده مجهول بولونمقده‌در ؛ آنجاق مشارالیهک طریق تصوفه سلوکی تاریخی کوسترن شو :

تاریخ دخی یدی یوز یدی ایدی
یونس جانی بو بولده قودی ایدی

بیتنک اعانه‌سیله مشارالیهک یدنجی عصر هجری نصف‌اخیرنده تولد ایتدیکی ظن و تخمین اولونمقده‌در . سویلدیکمز وجهله محل تولدی‌ده مجهول بولونمقده‌در . آنجاق قدیم شعرا تذکره‌لرینه نظراً شیمدیکی قسطنونوی ولایتی داخلدن‌کی (بولی) شهرنده اقامت ایتدیکی متواتر بولونماسنه کوره مشارالیهک عثمانلی امارتنه تابع اولمایوب ، او وقتلر قسطنونوی‌یه صاحب اولان (قزل احمدلو) امارتنه تابع بولوندیقی قبول ایتمک لازم کلیر . یونس امره بویوک بر متصوف ، و کندی تعبیری وجهله بر (عاشق) ، یعنی بر عاشق بالله ایدی . اثرلرنده کندیسنه دائمی (عاشق یونس) ویا (درویش یونس) دییه خطاب ایدر و بونکله افتخار ایدر . طریق تصوفده مرشدی (طابقد امره) در . یونس ، بوتون حیانتده مرشدینک کوله‌سی اولمش و بر چوق غزللرنده مرشدینی کمال حرمتله یاد ایدرک مرشدلکک فضیلت و علویتندن ستایشله بحث ایتمشدر ..

مشارالیهك امی اولدینی حقنده بك قوتلی بر تواتر موجوددر . حتی (عاشق چلبی) ، تذکره سنده یونس امره دن بحث ایدرکن : « اگرچه امی در اما داستان قدس سبق خوانی در ، دیر و : « هر بار که او قومی قصد ایتش ، حروف تلجی بی ا کاله دبی دویمه مشدر .. » طرزنده اعطای معلومات ایدر .

بو جهت مظلوم ، هر حالده شو محقق در که یونس امره وزن و قافیه خصوصنده اهلکار و حتی سر آزاد اولماسنه رغماً هجه و زنیله غزل و مثنوی طرزینی موقیتله قوللانه بیلمشدر .. حتی مشهور مناجاتک اکثر مصرعلری (رمل مسدس) اولان فاعلاتن فاعلاتن فاعلن وزننه بیله مطابق دوشمکده و حتی بر ایکی غزلی فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن وزننه مطابق بولونمقدمه در . بنیاء علیه شو تکمک بر تصادف اثری اولمقدن زیاده اولدقچه اساسی بر علمه استناد ایتدیکنی قبول ایتک ضروری اولدیفنه کوره امی اولدینی ادعا ایدیلن مشارالیهك شو قدرتی نه صورتله اکتساب ایدر بیلدیکی جدأ جای سؤالدر .

مختلف کتبخانه لر مزده کی آل یازمه سی یونس امره دیوانلرینک تدقیقندن ائده ایتدیکم نتیجه یه کوره : یونسک نامی آئنده موجود بولونان غزلیاتک مقداری بش آلتی یوزی متجاوز اولدینی حالده بونک بر قسمی خارجدن یاییلان علاوه لر و ایدورما غزله لر تشکیل ایتکده در . حتی امیری اقدی کتبخانه سنده مصادف نظرم اولان یازمه یونس دیواننده : (نسیمی) یه اضافه ایدیلن شو :

دائم انا الحق سویلرم حقندن چو منصور اولشم
کیمدر بنی بردار ایدن بو شهره مشهور اولشم

مطلعلی مشهور غزلک بیله نسیمی نک اسمنی طاشیان مقطع پیتندن عاری اولارق یونس امره نامه قید ایدیلش اولدیفنی کوردکن صوکر بوتون بوتون امنیت منسلب اولدی . بوسیدن یونسه عائد اولان پارچه لری تقریق ایدر بیلمک ایچین ائزده موجود یگانه چاره مختلف دیوانلری قارشیلادیرمق و برده یونسک روح واسلوبنه آرزوق نفوذ ایدر بیلمش اولقه استناداً بر قناعت وجدانیه حاصل ایدر بیلمکدن عبارتدر .

فی الحقیقه ، آرزوق بر رسوخ و ملکه ائده ایدیلدکن صوکر حقیقی یونسی اثرلرینک

موضوعندن ، اسلوبندن ، قافیه لرندن طایبق قابل در : یونس ، بوکون بیله او قونماسی لذت ویره جک درجه ده تمیز و آجیق بر تور کجه ایله یازار ، غزلیاتنک موضوعی هان کاملاً درویشلکه ، الوهیت ، مرشدلکه ، جنت ، جهنمه ... الخ دائرده ، بوتون اثر لرنده تصوفک مستریخ و دنیا به کولان روحی حس ایدیلیر ، بالخاصه یونس امره ، مصرعلرینه چوق چوق درین و صمیمی بر هیجان ده ویرمه موفوق اولمش درکه بوکون بیله ، اوزرندن تمام یدی عصر کچدیکی حالد او مصرعلری تکرار ایدر کن روحزی صاران کوزه لکک سری ده بودر .

یونسک عاشقانه غزلیاتنه هان هیچ تصادف ایدیلیر؛ اساساً یونس روحده بر کیمسه دن ده بونک عکسفی بکله مک غریب اولور . اوساده جه اللهه عاشقدر ، یوزنی مطلق بر تسلیمیتله مرشدینه و دولایسیله اللهه چور مرشددر ، دنیا نك حبیس و منفور احتراملرنده هیچ کوزی یوق در ، درویشلک دینلن اینجه صنعتک روحنه هارمق سعادتنه ایرمش در :

درویش باغری طاش کرک ، کوزی دولو یاش کرک
قوبوندن یاواش کرک ، سن درویش اولامازسک !

دیر کن نه قدر و چیز و کوزل ایسه :

درویشک دیدکاری خیره ایله تاج ده کیل :
کوکلی درویش ایدن خیره به محتاج ده کیل !

Handwritten note:
...
...
...

بیتله ده « بر لقمه ، بر خیره ا » تعبیر معروفیله درویشلکی میسکینک و دینلجیک منزله سنه ایندیره ن جاهلره او قادر مسکت بر جواب ویرمکده در ا

بیندم اریک دالنه ، آنده یدم اوزوی
بوستان ایعی قاتیوب دیر نه دیرسک قوزوی؟

بیتله نه قادر قاریشقی و گرفت بر فلسفه بی خلاصه ایدیورسه شو :

اسم سبحان وردکی وار؟ باغچه لده یوردکی وار؟
نجین دردکی وار؟ غریب غریب اوتمه بلبل!

مطلعلی غزلنده او قادر هیجانلی و او قادر اینجه بر شاعر در ...

مشهور مناجاتنک آتیده کی بیتلری « قیامت کونی میزان قوروله جنی ، هرکسک

امثالک طارتیلاجنی ، قیلدن اینجه صراط کو پرینندن کچله چکی ، کیبی بر جوق جنت ،
جهنم ، قیامت مبالغه لریله خلقی تدهیش ایدن صوقتالره قارشى نه اینجه بر استهزادر :

« ... قبل کیبی کو پرو کره رسك کچ دیو
اسرایده رسك دوزخدن قاج دیو !
قیل کیبی کو پرودن آدمی پکر ؟
یا دوشر ، یا طیانور ، یا خود اوچر !
قوللرک کو پرو کره دل خیر ایچین
خیری اولدر کیم پکرل سیر ایچین !
بس کرک کیم محکم اوله آندن اول
کیم پکنلر اوش [*] دیهلر دوغزو یول
ترازو قوردک کنسام طارتمه
قصد ایده رسك بنی اوده آتمه !
ترازو آکه کرک : بقال اوله !
یا بازرکان ، تاجر و عطار اوله !
سن خیرسك خود بیلورسك حامی
بس نه حاجت طارناسك اعمالی ؟ .. »

علی بن ابی طالب

بالخاصه شوغزلنده الهیله قارشى قارشى به قالان یونسك روحى نه اینجه بر عذاب
ایچنده کنديسنى کوسته ریر :

عجب بو بيم جانم آزاد اولامی یارب ؟
بوخسه یدی طاموده یانا قالامی یارب ؟
عجب بو بيم حالم ، یر آلتنده احوالم
واروب یانا حق یرم عقرب دولامی یارب ؟
الله اولیجیق قاضی بزدن اولامی راضی ؟
کوروب محمد بزى شفیع اولامی یارب ؟
جان حلقومه کلدکده ، عزرائیلی کوردکده ،
یا جامی آلدکده آسان اولامی یارب ؟
دورماز دایم ایلکرم ، کناهلری آکارم
کزلو کنسام جوق در عیان اولامی یارب ؟
(یونس) قبره واردکده ، منکر نکیر کلدکده
بکا سؤال صورددکده دیلم دونه می یارب ..

۱۳۲۰-۱۳۲۱

یونسک ، تاریخ تولدی کبی تاریخ وفاتی ده مجہولمزد در . آخماق (۷۰۷) تاریخندہ طریق تصوفہ سلوک ابتدیکنہ نظراً سکزنجی عصر ہجری اچریسندہ وفات ایتمش اولدینی محقق در . مدفن بر روایتہ کورہ قولہ و صالحی قضاری آرسندہ کی امرہ قصہ سندنہ ، بر روایتہ کورہ بروسدہ عبدالرزاق درکاهندہ و بر روایتہ کورہ دہ ارضروم جوارندہ طوزجی قرہ سندنہ در .

مشارالیہ حقندہ داہا اوزون ایضاحات ویرمک بو صحیفہ لردہ قابل اولمادیندن شیمدیلک غیر مطبوع و پراکنده آثارندن سجدیکم بعض کوزل پارچہ لری نشر ایتمش صورتیہ تاریخ ادبیاتمزہ ناچیزانہ خدمت ایتمش اولاجفی ظن ایدیورم . [*]
۱۷ مایس ۳۴۰

صیل رافت

درویشک دیرک بکا : سن درویش اولامازسک !
گل نہ دیہیم سکا : سن درویش اولامازسک !

درویش باغری طاش کرک گوزی طولو یاش کرک
قویوندن یاواش کرک سن درویش اولامازسک !

دوگولہ : آلسز کرک ، سوگولہ : دیلسز کرک !
درویش گوکلسز کرک سن درویش اولامازسک !

دیلک ایلہ قاتارسک ، جوق معنار او قورسک
واری یوغہ قاتارسک سن درویش اولامازسک !

دوغرویہ وارمانجہ ، مرشدہ یتہنجہ
حق نصیب ایتہنجہ سن درویش اولامازسک !

(درویش یونس) گل ایمدی ، عمانلرہ طال ایمدی
عمانہ دالمانجہ سن درویش اولامازسک !

[*] مشارالیہ تصوف نقطہ نظرندن تدقیق ایتمش اعتباریلہ (ایلک تصوفلر) نامندہ کی قیمتلی اثر شایان توصیہ اولدینی کبی کتبخانہ لرمزدہ یونس امرہ دیوانلری میانندہ دہ مرحوم امیری افندی کتبخانہ سندنہ کی آل یازمہ سی یونس دیوانیلہ فاتح کتبخانہ سندنہ کی آل یازمہ سی یونس دیوانلری الہ زیادہ شایان مطالعہ اولانلردر .

قيامت قوييحي جانر اويانور : آه امتم ديو آغلار محمد
بوزين بيره سوروب حقه يالوارير : آه امتم ديو آغلار محمد

عرصاتك ميدانته سگزرر ، امتلرم گلسون ديو چاخردر
نياز ايلر ، حقه دوغرو سگدرر آه امتم ديو آغلار محمد

امتك سوداسي دوشمش اوزينه ، چشمي ياشي دورماز آگار بوزينه
برماغني قومش ميزان گوزينه : آه امتم ديو آغلار محمد

آلور اول لواء الحمدی آله ، حقك عشق قوت ويرر ديلنه
بكبجیلر قور جهنمك بولنه ! آه امتم ديو آغلار محمد

قنده گورسه برضيفك حالي ، أن آلوب دوزه لثير اول بولتي
حقه قارشى طوتوب ايبي آلتی آه امتم ديو آغلار محمد

(يونس) ايدهر: بزده شونده دورالم، حق بيوررسه خدمتن گورلم
روحی آگيلىدجه دعا قيلالم آه امتم ديو آغلار محمد ..

اسم سبحان دردگمی وار باغچه لرده يوردگمی وار
نجلين دردگمی وار ؟ غريب غريب اوتمه بلبل !

ييلورم طاشقسك ورده ، قرارك يوقدر بر يرده
بو سينه مده اولان درده سن ده بر درد قاتمه بلبل

ييلورم طاشقسك گله ، سنك حالگدن كيم بيله
باغچه مزده اولان گله دولاشوب سوز آتمه بلبل

پرواز ايدوب اوچارميسك ، دگن دريا كچرميسك
نجلين ناچارميسك ؟ غريب غريب اوتمه بلبل !

آ بلبل اوصولوميسك ؟ قفسلرده بسلي ميسك
نجلين ياصولوميسك ؟ غريب غريب اوتمه بلبل

« يونس » وجودك باك ديركن ، جهانده مثلك يوق ديركن
سحر وقتي الله ديركن بزى ده اونوتمه بلبل !

مجنونه صور ديلر: ليلا نه اولدى؟ ليلا گيتدى آدى ديللرده قالدى!
 بنم گوگلم برغبري ليلا بولدى: يوري ليلا كه بن مولايي بولدم!

ليلاي بسله دي قوللر ، دايه ر مجنونك باشنده قوشلر ، يووالر!
 مسكنم اولمش در داغله اووالر يوري ليلا كه بن مولايي بولدم!

شو بن يالوازي ركن سن ناز ايدر دك هواي گوزله بوب پرواز ايدر دك
 جفاي چوق ، وفاي آز ايدر دك يوري ليلا

بوگون مولا گورهن ليلايه باقر اولو اعلا گورهن ادنايه باقر
 گونشه نظر قیلان آيه باقر يوري ليلا

مجنون آرزولا بوب كعبه يه واردى حلقه يه ياپيشوب زار ياق قیلدى
 مجنون «ليلا» ديركن مولايي بولدى! يوري ليلا ،

گل آي (بونس) بوسرلردن آجيلمه عنایت حق اولان يردن قاچيلمه
 حقاك ائتمی گوروب غيره صاحيلمه يوري ليلا

۵

بن دوست ايله دوست اولشم کيمسه لر دوست اولماز بكا
 منكرلر باقار گولوشور سلام دخي ويرمه بكا

بن دوست ايله دوست اولاييم جامي فدا قیلايم
 اولزدن اول اولهيم دنيا باق قالماز بكا

ترك ايله دم قيو ايشي حق يولنه قويدم باشي
 دوست يوزيني گوريجگن صبر وقرار اولماز بكا

بن عاشق بيچاره يم باشدن آياغه ياره يم
 بن بر دلي ديوانه يم هيرت وطار اولماز بكا

کيمسه لر بيلدن حالي ، عشق اودى ياقدى جامي
 سچيزم صولدن صاعمي عقلمده يار اولماز بكا

صانورلر نبي ده لوييم ، دوست باغچيسي بلبلي يم
 مولانك كتر قولى يم کيمسه بها صايماز بكا!

(درويش بونس) نيجه ديهم فاني جهاني ترك ايدم
 يانه يانه دوسته گيدهم پرده حجاب اولماز بكا!

تصوفك استناد ايتديكي ايكي اساس حقنده بر ايضاح

ابن طفيلك حى بن يقظان روماننده مذكور اولوبده تصوف حقنده استنادكاه اولان آيت وحديت حقنده بر آرز ايضاحات ويرمك ايجاب ايدبور .

بوحديثي بخارى حضرتلري بروجه آتى صورتده روايت ايدر . [۱]

محمد بن عثمان بن كرام بكا سويلدى بن ده يالكز باشمه ديكهدم . او و آرقداشليله برابر اولهرق خالد بن مخلد دن اوده سليمان بن بلال دن ، شريك بن عبدالله بن ابى نمر دن عطادن ونهايت ابوهريره دن ايشيتدم . ديورلر كه : رسوالله صلى الله عليه وسلم « جناب الله جل وعلا هر كيم كه نم ولى اتخاذا ايتديكم هر هانكي بريسيه عداوت ايدرسه البته بن اونكه حرب اعلان ايدجكم . هيچ بر قولم ؛ كندينه فرض ايلديكم عبادتن زياده محبوب يرشى واسطه سيه بكا ياقينلاشمى بن قولمى سونجيه قدر او نافله اولان عبادتلى واسطه سيه كيتدكه بكا ياقينلاشير وبن اونى سوديكم زمان اوكا ايشيتمه سنه مدار اولان قولاق وكورمه سنه واسطه اولان كرز وقوت وبطشنه سبب اولان آل ويورومسنة آلت اولان آياق اولورم بدن يرشى ديورسه البته ديهديكنى ويرم قورقدينى بر شيدن ناشى بكا صيفيرسه قورقدينى شيدن البته اونى وقايه ايدرم . بويه بر قولمك جاتى قبض ايتمك خصوصنده ايتديكم ردقدردر بايق ايتسه ديكم هيچ يرشى خصوصنده تردد ايتديكم يوقدر او؛ الم عظيم دن ناشى اولمكدن استكراه ايدر بن ده اونى اينجيتمك ايتسم . بيوربورلر ايشته حديث شريفك ترجمه سى بودر . شيمدى بن بوراده حديثي تدقيق ايتمك نيتنده دكم چونكه صد دخارجنه چيقلمق ايجاب ايدر مع مافيه كرك حديثك درجه محنتى وكرك نضمن ايتديكى بر طاقم فواندى بيان ايجون قيصه جق ايضاحات ويرمك سزىن كچمك ده ايتسه ميورم بناء عليه بوراده ايكي شيدن بحث ايدجكم : برنجيسى اشبو اسنادك احتوا ايلديكى رجالك قيصه جق تراجم احوال دن ايكننجيسى متن حديثك مشتمل اولدينى برايكى فائده دن

بخارى حضرتلري اشبو اسنادده آلتى كيشى واسطه سيه حديثي پيغمبر اقدمزه اسناد ايدبور .

(۱) بخارى حضرتلرينك شينجى = خواجه سى محمددر محمدك پدري عثمان اونك پدري

[۱] اشبو حديث، ۱۳۰۵ سنه هجره سننده معرك بولاق مطبعه سننده باصيلان بخارى شرحى قسطلانينك جلد ۹ صحيفه ۸۸ ده باب التواضع ده ذكر ايدلين حديثك بر اراچه سيدر .

كرامه در كرامه عجل عشرته منسوبدر (كوفه = اسكي بغداد) اهاليسندندر . بخاري يالكز اوله رق او حدیثی اوندن ديكله ديكي ايچون مفرد صيفه سنی قوللائييور .

محمد ؛ بخاري حضرتلرينك اك كوچوك خواجهمشدر . مشاراليه بر جوق احاديثي محمدله برابر خالددن ديكله مشدر وبلا واسطه خالددن روايت ايتمشدر . محمد ايكييوز اللی آتی تاريخنده بغدادده وفات ايتمشدر .

(۲) محمدك خواجهمسی (خالد) در خالذك باباسی مخلصدر مخلص ؛ كوفه دن بر موضع اولان قتلونه يه منسوبدر .

محمد حديث مذكوري بشقه شريكه له برابر خالددن دكله مشدر . محدثيندن ذهبي ؛ ميزان كتابنده خالذك روايتي مقبول ويا مردود اولديغنی ايضاح ايدرکن دييورکه [ابوداودکه : بصرةك] ۲۷۵ تاريخنده وفات ايتمشدر [اجله ائمه محدثيندندر وكتب سنه مشهوره دن بريسك صاحب وجامعيدر - خالد حقنده صدوقدر حديثي روايتده جوق صادقدر بالانجيليني ارتكاب ايتمه ديمشدر . احمد بن حنبل [۲۴۱ ده وفاتي ائمه اربعه دن در] دييورکه خالذك بر جوق احاديث منكري روايت ايتديكي واردر (ابوحاتم) خالذك روايت ايتديكي حديث يازيليرکن اونكله احتجاج اولتماز دييور . (ابن السعد) ايسه خالد منكر الحدیثدر مفرط درجه ده شيعيلكي واردر ديديكي كهي (ابن عدی) خالدی ذكر ايتدكدنصكره روايت ايتديكي احاديثدن اون دانه سنی سوق ونقل ايتش وكافه سنی منكر عد ايتش وشوسوزلری سويله مشدر : مومى اليه بو حدیثي يالكز اوله رق سلیماندن روايت ايتمش در فقط حديثك هريب اولمسنده شبهه يوقدر اكر بخاري حضرتلرينك مهاتبی مانع اولمسه يدي او حديث دخي خالذك منكر اولان احاديثدن تعداد اونوردی چونكه لفظنده غمهايت واردر . برده شريك يالكز اوله رق حدیثي عطادن روايت ايتمشدر شريك ايسه حافظ دكلدر حالبوکه حديثك صحیح اولمسيچون اقدمزه قدر كيدن سلسله رواتك كافه سنك حافظ اولملى شرطدر بونكله برابر اشبو متن آتجق بالاده ذكر اولنان سنده روايت اولمشدر . اونى تايد ايدر آله بر سند موجود دكلدر بخاريدن ماعدا ائمه حديثدن هيچ بريسي كندی جامعنده بو حدیثي روايت ايتمه مشدر . و امام احمدك مسندنده دخي موجود اولديغنی ظن ايتم . ذهبي نك ائمه حديثدن نقل ايلديكي تقيدات بوراده ختام بولور .

ابن حجر عسقلانی ؛ ذهبي نك اشبو كلامنی بر قاچ يرندن جرح ايددييور .

اولاً ذہبی؛ اشبو حدیثك امام احمد مسندنده اولمدینی صورت قطعیده بیان ایتدیور بلکه ظننه ایتنا ایدیور حالبوکه احمدك مسندنده موجود اولمدینی قطعیدر .
ثانیاً ذہبی اشبو حدیثك ذکر اولنان شواسناددن بشقه بر اسنادی اولمدینی قطعی صورتده ادعا ایدیور حالبوکه ذکر اولنان طریقندن ماعدا بر برینی مؤید بر چوق طریق واردرکه هیئت مجموعہسندن حدیثك بوس بوتون اساسسز اولمدینی تین ایدر تفصیلی قسطالانیدهدر . [۱]

ثالثاً شریکی تنقید ایچون یالکز حافظ اولمدینیله اکتفا ایلشدر حالبوکه شریکی جرح ایدر جک بشقه سوزلرده وادر .

خالد ایکویوز اون اوچ تاریخ مجریده محرم آینده کوفهده وفات ایلشدر . حدیثك رجالدن اوچنجیسی بلال اوغلی سلیماندر بلال بنی تیم قیلہسندندر، قریشدر صکره دن مدینهیه کیتمشدر بخاری شاری (عینی) سلیمانك یوز یتمش ایکی تاریخنده هر وون الرشیدك زمان خلافتنده وفات ایتدیکنی سویلهدیکی حالده برنجی جلدنده (امام مسلهبی حلقه تدریسنده او طورانلره طرح ایتك بختنده) یوز یتمش بدیده وفات ایتدیکنی سویلشدی .

حدیثك رجالدن دردنجیسی شریکیدر شریك عبداللهك اوغلیدر عبادهده ابو نمر اوغلیدر یوز قرق تاریخ مجریده وفات ایتمشدر .

حدیثك رجالدن بشنجیسی یسار اوغلی عطارد، قاصدر . مدینه اها لیسندندر بنی حلال عشرتنه منسوبدر یوز درت ویا اوچ ویا خود طقسان درتده وفات ایتمشدر ازواج طاهراندن میمونه رضوا عنها حضرتلرینك ازادلیسیدر ابوهریره دن، ابی بن کعبدن ابن مسعود وابن عباسدن حدیثلر روایت ایتمشدر .

رجال حدیثك التنجیسی اصحاب صفه دن ابوهریره رضوا عنه حضرتلریدرکه اسمنده اوتوز قول اوزره اختلاف واردر الكاحمی اسمك عباده ویا عبدالرحمن اولدینیدر صخره الدوسینك اوغلیدر پیغمبر اقدیمزك دعاسی سایه سنده نورمین اسلامه نائل اولمشدر خیرسنه سنده اسلامی قبول ایتمش و اقدمزله برابر خیر جهادنده بولنمشدر جاهلیت زماننده کی اسمی عبدالشمدر ابوهریره نك سبب تکنیسه سی: برکون النده کدی وار ایکن اقدمز راست گلش اقدمز دخی اوکا (یا اباهریره) دیه ندا بیورمش اولماسیدر . مشارالیه بشبیک اوچیوز یتمش درت حدیث

روايت ايتمش در بومقدارك اوچيوز يكرمى بشى امام مسلم ايله امام بخارى حضرت تيرينك هر ايكي سنك جامعنه موجود در طقسان اوچى يالكز بخاريدم يوز طقسانى يالكز مسلمده مذ كوردر صحابه وتابعيندن سكز يوز كئشى كندوسندن حديث روايت ايتمش ابن عباس ، جار ، انس بوميانه داخلدن الله طقوز وياسكز ويابدى تاريخده ۷۸ ياشنده ايكن وفات ايتمش وبقيعه دفن اولمشدر حديثك اسنادينه تعلق ايدن مباحث مجمل بيان اولندقدنصكرمه حديثك درجه قوتنده اكلاشلدى. حديثك سلسله رواتنده بريسى اهل بدعت ومنكر الحديث ديكرى حفظى ناقص اولمق اوزره مقدوح ايكي راوى موجود اولمق دولاي سيله بو حديثك احاديث منكره دن عدى لازم ايسه ده بخارى حضرت تيرينك كبار ائمه حديثدن اولدينى وجامعنه صرف احاديث صحيحه يى درج ايتمشى التزام ايتديكندن وبويله بر امام جليلك بر راويدن حديثى روايت واك مهم مؤلفاتنه درج ايتمشى اوراوى يى تعديل ايتك مقامنه قائم اولديغندن حديث مذ كور احاديث صحيحه دن عد اولنه بيلور لكن بر طاقم ائمه حديثك خالد حقننه (زيانسزدر) قطعى صورتده تزكيه ايتدكلى حالده بخارى شارحى امام عينيك (انشاءالله زيانسزدر) ديمسيله خاللدى تزكيه ايتمسندن حيرت ايتمهك قابل دكلدر. وشوصورتله تزكيه اولنان بر راوينك روايت ايتديكى بر حديثى ، صحيح عد ايتك دوغرى اولسه كر كدر .

حديثك متنه كچم ؟ حديث شريفده دينيلور كه (هر كيمكه بنم ولى اتخاذا ايتديكم هر هانكى بر سيله عداوت ايدرسه بن اونكه حرب اعلان ايدم جكم) بوراده بر قاچ نقطه يى ايضاح ايتك لازمدر . (۱) ولى كيمدر ؟ (۲) اللهك حرب اعلان ايتمسندن مقصد نه در ؟ (۳) ولى به عداوت ايدنلره الله طرفندن حرب اعلان اولنورسه ويلره محبت باغلايانلره جناب حق طرفندن نه كى معامله اجرا ايديلور ؟ ولى ، اللهه قارشو معصيت ايشله ميان وشايد بشریت ساقيله بر ذلده بولندينى تقديرده در حال توبه ويا بشقه بر عبادتله اونى تلافى ايدن ذاته اطلاق اولنور . خارق العاده صاحبي اولمق كيجه كوندوز اوقاقتى عبادنه صرف ايتك خلوت وره بانيت كى شيلرك هيچ بريسى شرط دكلدر . فرض ، واجب وسنت . مؤكده به مواظبتله حرام ومكروه اتدن اجتناب ايتك وحرام ارتكاب اولندينى تقديرده اصرار ايتمهك كافيدر بواعتبارله مسلمانلرك اكثريسى اولياء الله دن معدوددرلر . اعلان حرب دن مقصده اللهك سو كىلى قولى اولان مسلمانلره ناحق يره اذا وجفا اعتياد ايدن كيمسه لرى ابلاغ وجه اوزره تهديد ونخوف ايتمكدر . زيرا جناب حقل سويدي قوللرينه اظهار عداوت ايتك اللهك امرينه

مخالفت ايتك ديمكدر . الله مخالفت ايدنلر اوکا معاند اولورلر و بناءً عليه هلاکه محكوم ومستحق اولورلر . اوليايه معادات اللهك عدواتي مستلزم ايسه مقابلي اولان موالات و محبتده اللهك فضل و غنايات جليله سني موجب اولور .

حديثده بيوريلورکه : (قولم ؛ کنديسنه فرض ايتديکم عباداتدن دها محبوب بر عبادت واسطه سيله بکا يا قينلاشمدي) بوجهلنک منطوقندن الله وسيله قرب اولان شيرك اک ايريسي فرض اولان عبادتلر اولديني و مفهومندن اللهدن بعيد و مرحمتدن محروم اولمايه وسيله اولان افعال و حرکات سيئندن اک دهشتليسي کبائر محرمات اولديني آکلاشيلير .

واشبو جمله يني تعقيب ايدن جمله ايسه منطوقيله قولك نوافل واسطه سيله الله محبوب اولوق و مفهوميله مکروهات و صغائرک وسيله بغض و نفرت اولديني آکلاشيلير . يعني فرائضه مواظبه و کبائر دن اجتناب سعادت اوچاغک اساسني ، سقف و جدارني صوغوقدن صيحاقدن يا غموردن روز کاردن وقايه ايدر . سنن و نوافل اوزره دوام و مکروهاتله صغائر دن اجتناب ايسه اوخانهک تجملات داخله سني تشکيل ايلر . امور دنيويه ايله اوغراشمق ، عمل نيته مربوط اولديغيچون نيته کوره فرض ، واجب ، مکروه ، مندوب و مباحه منقسم اولور .

ابن السبكي يوز قرق مصنفاتدن طوپلاديني جمع الجوامع کتابک تصوف قسمنده اشبو حديثدن فقرة آتیه يني اقتباس ايدر و دييورکه :

بنی بیلن ذات ، قولنی فصل طرد و تبعید ایده جکئی و نصل کنديسنه اعطای منازلله . يا قينلاشدريدني آکلار اونک عذابندن قورقار ثوابی رجا و تضرع ايله امرينه نهينه قولاق آصاره امر ايتديکئی يابار ؛ نهی ايتديکندن اجتناب ايله آندن صکره مولاسی اونه محبت باغلاره ، مولاسی اوکا قولاق ، کوز ، ال ، آيق اولور ديله دیکئی ويرير قورقديني شيدن اونی محافظه ايلر شارحی جلال الدين محلی اشبو فقرهک استنباط اولنديني حديث شريفی نقل ايتدکدن صکره دييورکه اللهک ؛ قولنه قولاق ، کوز ، ال ، اياق اولماسندن مقصد شودرکه جناب حق کندي سوکيليسنک هر حالي تحت ضمان و کفالتنه اير حرکات و سکناتی هپ اللهک ضمانی آلتنده اولور . نته کيم برچوچق الله طرفندن انه سنک باباسنک . قلبه القا ايدلوب کولکشديران محبتدن ناشی آنه سنک باباسنک ايله ير ، ايجر و اناسی ، باباسی . اونی قوجاقلرنده طاشيرلر ؛ چوچق انه سنک باباسنک اياغيله يورور .

اِيه كَرِيْمَه نَك مَعْنَاي مَنِيْنِي :

قَطْمَه

اشعار درونم دو كيلوب خاك زمينه
هر قطره سى براغچى كهي اولدى دفينه
ايفاره صاقين ايله فاش سر درونى
اي ارض وجود اينجيلرم سنده رهينه
ضيا رفاعى

جناب حق ، اقدمزله اصحاب كرامنه
خطاب بيوربور (سز اونلرى اولدورمه ديكز
اونلرى الله اولدوردى) پيغمبر اقدمزله
خطاب ايدييور: (آتدينگ زمان سن ائملاك
انجق الله آتدى) يعنى قتل صورتى اصحاب كرام
طرفدن ورمى صورتى پيغمبر اقدمز طرفدن

واقع ايسه ده خلاف عادت اوززه واقع اولان تاثيرلرله هدفه اصابت حيتتندن ناشى
نفس لامرده هر ايكي فعل انجق الله طرفدن واقع اولمشدر . كرك اصحاب كرام ، كرك
رسالتپناه حضرتلرى الله تعالى حضرتلرينه اولان فرط عبوديته واوامر ونواهي جليله سنه
اولان بذل وجهد وطاعته بناء جناب حق اونلك مطلوبلرينى ايستدكلى وجهه بالذات
تحت ضمان وكفالتنه آيور .

ايت كريمه ، روايت اولنان اسباب نزولدن تجريد ايديلكي تقديرده انجق برقتل برده
رمى واقع اولديغنه دلالت ايدر . او قتل ، او رمى زرده هانكي جهادده واقع اولديغنه
دائر صراحت يوقدر . لکن ايات سابقه ولاحقه بدر غزاسى حقننده نازل اولديغندن اشبو
ايتك اوغزا حقننده نازل اولديغنه قويا دلالت ايدر . زيرا اكر بشقه وقعه حقننده نازل
اولدينى فرض اولتورسه ايات لاحقه وسابقه بيننده انسجام تام حاصل اولماز ارايه اجنبي بر
كلام كيرمش اولور . مع مافيه اوج وقعه ده پيغمبر اقدمز طرفدن رمى فعلنك واقع اولديغنه
دائر احاديث شريفه نازل اولمش ايسه ده هيچ بريسي كئيب ته مشهوره ده امام احمدك مسندنده
وامام ماللك موطننده مذكور دكلدر .

رواة حديثدن ابن حميد ابن جرير ابن المنذر ابن ابى حاتم مجاهدندن روايت ايديلكنه
كوره اصحاب كرامك بن شونى اولدردم ديملى اوزرينه جناب حق اونلره خطاباً اونلرى
سز اولدورم ديكز اونلرى انجق الله اولدوردى مألنده كي ايه كريمه نك جمله اولاسى ابن
طبرانى ، ابن ابى حاتم ، ابن مردويه حكيم بن خرامدن ابن مردويه جاردن ابن عباسدن
ودها بر چوق محدثين طرق مختلفه ايله اصحاب كرامدن روايت ايتدكلى كوره پيغمبر
اقدمز حضرتلرينك بدر كونسده مشركلك يوزلرينه قارشى طوبراق ، چاقيل طاشلىرى

غروب وقتى

ستاره كامى به

گون باتدى ، دو مانلاندى شو قارشى بوجه طاغىر
باق گلنهدى حالا ملكم ، بنده ملال وار
هرگون او شطارتلى قوشوب گلديكى يوللر
برگىزلى فلاكت بگا احساس ايدىورلر .

گون باتدى ، قر دوغدى ، جهان عشقه بوروندى .
لاكن ينه هرر بگا مامللى گوروندى .
خىالى نگاهلكه گوزل (آى) بگا سويله
اولدگى مصادف سگا بگزه او پرى به

نشانش : خندان زاده

صبريه صالح

سر پديكى متعاقب مشر كلر انهامه
او غرايجه (او طاشلى سن آتاملك
اونلرى آجق الله آندى) مألنده كى
آيه كريمه نك ايكنجى جمله سى نازل
اولدى .

ايكنجى دفعه عبد بن حميد ،
ابن حرير ، ابن ابى حاتم سعيد
بن المسيدن روايت ايتدكلرينه
كوره احد كوني ابى بن خلف ؛
پيغمبر اقدمزه هجوم ايدر كن اصحاب
گرام ممانعت ايتك ايتديلسده
پيغمبر اقدمزك اصحابى مداخله دن
منع ايتمى اوزرينه ابى ؛ پيغمبر

اقدمزه يا قينلاشجه به قدر آتى سوردىكى اناده پيغمبر اقدمز النده بولان نيزه سنى او كا
آتجه قابورغه كيكلر نندن بريسى قيردى . مجروح ارقداشلىرى تزدينه دوندى ومكبه
هود تارنده اونى يارهلى اوله رقى برابر ننده كوتوردىلر او كا يارهك خفيفدر زيانمزدرد ، دنجبه
أبى جوا بنده ديديكه والله بنده كى ياره بوتون انسانلرده اولسه يدى كافه سنى اولدوروردى .
بدر غراسنده كندىمى فديه ايله قورناردقن صكره محمد بگا (انشاالله جزا كى كورورسك !)
ديمه ديمى ايدى ؟ (اكر بونكله پى بوتون انسانلره سويله مش اولسه يدى هپسى اولوردى)
اوندن صكره مكه بولنده او ياره نك تاثيريله اولدى .

اوچنجى دفعه پيغمبر اقدمز خيبر كوننده قلمه به براوق آندى بونكله ابن ابى الحقيق
ياتاغنده اويودىنى حالده يارالاندى . ايشته پيغمبر اقدمزك بو اوچ دفعه رمى ايتمى
بوصورتله روايت ايدلشدر بناء عليه مفسرين كرام اوچ فرقه به آبرلشلىر هر بفرقه آيه
كريمه نك صوك جمله سنى اشبو وقمه لرك بريسيله تفسير ايدىورلر .

لكن اكثر مفسرين اشبو آتى بدر وقمه سنه حمل ايدىورلر و (رمى) گلهمنى بدر
وقمه سنده اولان رمى ايله تفسير ايدرلر . تفسير لرك الك اهمى ده بودر زيرا ؛ آيتك ما قبلى مابعدى
بدر وقمه سنه عايددر واو وقمه حقنده نازل اولمشدر . احد وخيبر وقمه سنه عايد بر حادىمى

بدر وقعهسى حقتده نازل اولان ايات مياننده بسط و بيان ايتك اياتك انسجام وانضباطنه خلل كتيره چكى كې و حق بدر وقعهسى مياننده اجنبى بر كلام كتيرلش اولمقله فصاحت و بلاغى دخى اخلال ايدر. بو مقامده بر سؤال وارد خاطر اوليور جناب حق، فعل قتلى اصحاب كرامدن و فعل رمى نبى عظيم الشانندن سلب ايدىيور ذات احديته اسناد ايدىيور حالبوكه ظاهره نظر آبشرك كسييله حقيقت و نفس الامرده ايسه الله تعالى حضرتلرينك خلق و اواده سيبه وجوده كلديكى اهل سنت عنندنه مبرهندر. شو حلاله بوراده كى سلب و استنادده كى حكمت و فائده نهدر.

ابوالسعود رحمه الله آيت كريمه يى تفسير ايدر كن اشبو سؤاله شو يولده جواب ويريور: پيغمبر اقدمز صلى الله عليه وسلم حضرت عليدن آلايى بر آووج چاقيل طاشنى مشركرك يوزلرينه سرينجه مشركردن كوزينه اشبو آتيلان توز طور اراغك كيرمديكى كيسه قالمادى؛ و هر كس كوزيله مشغول اولدى، اصحاب كرامك هجوملرينه طاياناماديلر مهزم اولديلر. اصحاب كرام بدر جهادنده قاليق احراز ايتد كد نصكره (بن فلانى اسير ايلدم بن فلانى اولدوردم شونى ياپدم بونى ياپدم) دى به تفاخر اتده بولند قلرنده اى اصحاب سز اولنلر اولدورمديكنز و اى محمد سن انلرك يوزلرينه طور اراق آتدك انلرى اولدورن و يوزلرينه طور اراق آتان انجق اللهدرزيرا كرك عدد كرك تجهيزات اعتباريله آنلردن بك اشاغى ايدىكنز سزك قوت و شوكتكيزه قالسهدى تك بر كيشىكنز بيله صاغلام كيرى دونمز دىكنز قازانيلان موفقيت طوق بشرك فوقنده در و آتيلان طور اراغك بيكه ياقين بر لشركرك هر برينك كوزينه برر مقدار كيرمسى و بويله بر جم غفيرك سلاحسز مهماتسز بر زمرة قيله به قارشو شاشالا يوب مغلوب اولمسى آنجق بر قوه قاهره به مالك اولان ذات اجل و اعلانك خلاف عادت اوزره خلق و تأثيريله اولاييلور. « ديور. ايشته آيت كريمه و حديث شريفنك معنا و تفسيرى بودر باشقه صورتله تفسيره و يا تاويله قالمشق قرآن و حديثك روحندن اوزاقلاشمقدر .

بايان زاده

رشيد

بوکونکی تورکمنلر و تورکمن یوردی

تورکمنلرک بولوندیغی یر (اورال) و (آرال) دکزی ، خیوه و بخارا خانلقلری ، ایران و افغانستان بحر حزر ایله احاطه قیلان واسع رتورک یوردیدر . (مرغاب) و (تهجن) نهرلری بواولکه نیک حیاتی مثابه سنده در . (مرغاب) افغانستانده کائن (سفیدطاغ) صیرتلرندن چیقراق تورکمنستان داخلندن « ۴۰۰ » کیلومتره اراضی بی قطع ایتمکده و افغانستانک قیصر و تورکمنستانک (کش) و (کشکه) نهرلری ایله برلشمکده صنی بندلر واسطه سیله اطراف صولایان بونهردن اعظمی صورتده استفاده قیلنمقده در . تورکمنستانک :

شرق طرفلری قیشین غایت صوغوق اولوب غرب جهتلری بر درجه معتدلدر . نهر ساحلر نده اریک ، شفتالی کبی میوه آغاچلری بیتشمکه برابر عمومیتله ذو اثمار آغاچلر نادر در . معدنلر ، (چله کن) اطمه سنده اوچ بیکه قریب نیفت قویولری موجود اولوب سنوی ۳ میلیون پوط [۱] مقداری طوزده چیقاریلقده در .

تورکمنستان عاشق آباد ، مهرو ، شاه قدم ، تهجن و مافشلاق ناملریله بش قضایه مالکدره بوقضارک هپسندن بخت ایده جک دکلز . آنجق عاشق آباد و مهرو حقتده بر قاچ سوز سویله مکی مناسب کورویورم :

عاشق آباد . قوییططاغی اتکنه بنا قیلان بوشهر ۴۵ بیک قدر نفوسه مالک اولوب « ۳-۴ » نی روسلر ارنیلر و ارنیلر تشکیل ایتمکده در . حال حاضرده بوشهر ایران ایله تورکمنستان آره سنده واسطه تجارت ، تورکمنستانک مرکزی و بایلرک مرجی عدا اولونمقده در . [۲]

[۱] — . برپوط (۱۳) قه در .

[۲] — . بایلیک مذهبی شیرازی محمد علی الباب طرفندن (۱۸۳۰) سنه سنده ایرانده احداث اولنان فلسفی بر مذهبدر . علی محمدک مسلکی فینیزم یعنی حریت نسوان ، اتحادلسان ، عدالت سیاسی و کرة ارضه کی انسانلری بر نقطه به دعوت ایتمکدر . بو شخص اداره مطلقه به معارض ، جمهوریت طرفداری و عین زمانده اشتراکیوندن ایدی) محمد علی نفسی حقیقته صوکان قانی مثابه سنده عدا یوب کندینه (باب) لقبی و یرمش و بوکا نسبتله اتباهنه بابی دینلمش و بالاخره (بهائی) نامنی آلارق تبدل و تمیم ایتمکدر . وقتله محمد علی ایرانده شاه حکومتته عصیان ایده رک آریجه بر اداره قورمش ایدی . سوکرا : شیمه مجتهدلری باب و بایلری تکفیر ، - لاجل التأدیب - حکومتی حربه تشویق ایتمکدر . الهیاه قانی محاربه لری متعاقب تبرزه کتیریلن محمدعلینک حیاته خاتم و تکرار اوچ سنه مجادله دن سوکرا بایلرک حرکتده فاصله و یرنلشدر . آرتق ایرانده بارینه مایان مذکور مذهبک سالک لری فوج فوج هندستان و آمریکا به و بر قسیده (عاشق آباد) ، کیدوب محمدعلینک بر نسینی نشر و تعمیمه باشلامشدر .

مهر و مهر و جهان - . برنجیسی (مرفاب) نهری ساحلنده کان « ۱۸۸۴ » دهر و سولر طرفدن تأسیس ایدیلن ۱۵ بیک نفوسلق بر شهر اولوب خلیجلیق و پامو قلیق صنعتلریله اشتهار اتمشدر . بایرام علی موقعنه یاقین یرده خرابه لری قالان مهر و جهان ایسه پک اسکی بر شهر اولوب میلاد عیسادن « ۲۵۰ » عصر مقدم کلن مشهور زرده شت حکیم دینی کتانبده بو شهری ذکر اتمشدر . مهر و جهانی قبل المیلاد « ۱۳ » نجی عصرده آنوری حکمداری فینوسی ، « ۶ » عصر مقدم کیخسرو ، درت عصر اول اسکندر ما کیدونی بعد المیلاد اوچنجی عصرده کنج ایرانیلرک ضبط ایتدکلری مرویات تورنجیه جمله سنددر .

اوج عصر قدر نستوریلرک آئنده قالدینی کبی طقوزنجی عصر میلادیده عربلرک ، ۱۰ - ۱۱ نجی عصرلرده اوزبکلرک زیر ادارسند بولنیوردی . آرسلان ، سرنجار ماضی کی تورک حکمدار لری دورنده مهر و جهان غایت معمور ، کوزل مسجد و مدرسه لر ، کروان سرای و کتبخانه لرله طولوایدی . اون اوچنجی عصرده قدر شوخانی محافظه ایدن مهر و جهان عصر مذکورده جنکیزک اوغلی تولی خانک قهرینه او فرادینی کبی « ۱۵ » نجی عصرده تیمورلنک خرابه زاره چورمش ایدی . واقعا : پدربنک بیقدیغنی اوغلی شاهرخ پامش ایسه ده اوزون مدت دوام اتمه دن شاه اسماعیل زماننده ایران اولکاسنه اون سکرنجی عصرده بخارا خانلغنک تحت حمایه سنه کچمشدر . متعصب امیر عبده خان شیعلرک یانافی صایلان بو شهری تبدیل تراب ایله یوب سکنه سی بخارایه تهجیر اتمشدر . ایشته بویله کلک بیکلرجه سنه یاشایان تاریخی بر شهر بر مستبدک بدجهالنده بوز کبی آرمش ، محو اولمشدر مهر و جهانده آثار عتیقه دن : (اسکندر قلعه) ، (بایرام علی قلعه) ایله امام جعفر صادق مسجدی کوزو کمکده در . اسلام عالنده موقع قازانان امام احمد بن حنبل ، سفیان ثوری ، اسحق بن راهویه و عبده بن مبارک کبی بتون عالمر هپ اوراده یتشمش ایدی .

تورکنلر - . پک اسکی زمانلردن برو مذکور اولکده یاشایان خالص تورک کتله سیدر . شمس اسلامیت طلوع ایدوب عالمی تیوره باشلادینی ائنده تورکلردن ایلك اول اسلامیق قبول ایدن تورکنلردر . بونلر عباسیلر دورنده بغداده و سوکرا شام و مصر طرفلرینه قدر کیدوب عسکرلک ایدرلردی . اون اوچنجی عصر اوائلنده جنکیز خان ظهور ایدوب فتوحانه باشلادی ، دهاطوغریسی تخریب و بلاد و تقریب عباده مقصد منقورینی موقع تطبیقه

وضع ایتدیکی [۳] - صیروده تورکمنلر بونک دهشتندن اورکدرک ایران ، آذربایجان ، اضروم ، دیاربکر ، قافقاسیه و آناتولی جهتلرینه هجرت ایتدیلر :
ازمنه قدیمده تورکمنلرک بحر حزر ساحلرلنده ، قوم وچوللرده بولنلری دکرده قورصانجیلیق ایله کچینورلردی .

بورالرده کی تورکمنلر صاف قانلی خالص تورکمنلر اولمایوب ضرورت ساقه سیله دیار ضریقی اختیار ایدن ، ملیتلرندن اوزاقلاشان بر طاقم فلک زده لر ایدی . بورالرده فراده قدم باصان جانی و مجرملر ، سفاهت پیشینده قوشان فاسقلر ، تحتندن قوغولان خانلر ، آتاسندن قاچان اوغللر ، اوغلندن بیزارقالان آنار ودها بونلره بکزه بن کیمسه لر بولنیوردی . بالاآخره بر قاق فرقه یه آریلوب ایچلرندن صاحب نفوذی یاطر نامیله میدانه آتیلیر و یاغماجیلیق خصوصنده پیشدارلق و طیفه سنی کوروردی . اوت ؛ یاطرلری باشده اولق اوزره اطراف کویلره هجوم ایدوب ماللرینی یغما و آدملرینی اسیر ایدوب قادیلرینی قیزلرینی کندیلرینه آیر وار ککلرینی خدمات شاقه ده قوللانیرلر ، یاخود (خاجی ترخان) ، (اورکانش) ، (مهره) و (کورکن) کبی شهرلره کیدوب صانارلردی . سنه لجه دوام ایدن بو وضعیت روسلرک اشغالی ایله ختام بولمشدر .

روسلر اورتا آسیانک قسم کلینسی ضبط ایتدکدنصکره تورکه نستانی آلامیه قرار ویردیلر بوندن خبردار اولان تورکمنلر « قیزیل قوم مھراسی » نک بر قاق یرنده قلعه لر وجوده کتیروب کندیلرینی مدافعه یه و منتظم صورتده حربه عزم ایتدیلر . شو وجهله بر طرفدن کیجه و کوندوز خط مدافعه تأسیسه چایشدقلری کبی دیگر جهتدن قیلرلنده وطن و ملت محبتی پارلایان غازیلر روسلرک کاروانلرینه و حق عسکرلرینه هجوم ایدوب تعجیزه باشلادیلر :
تورکمنلر کلیاً محارب ، جسور و بینجیلکده ماهر اولدقلرندن بونلر ایله حرب ایتمک روسلر ایچون مشکل بر مسئله ایدی .

روسلر « ۱۸۶۹ » ده بحر حزرک شرق ساحلنه چیقوب « قیراسناودیسق » شهرینی بعدالتأسیس غرب طرفندن تورکه نستانه آقین ایتمکده « ۱۸۷۰ » ده « آترک » ایرماغنی کچوب « قیزیل آروار » ده توقف ایتمک مجبوریتنده قالدیلر : روسلرک بوساحه ده کی ۶-۷

[۳] - شو تعبیر احتمالکده بعضیلمنک خوشنه کیتمه یه جکدر . بن حقیق تورکم و جنکیزک اولادییم فقط مسلمان تیمورلنک حرمت مخصوصم اولقله برابر مجوسی اولان جنکیزه - طوغریسی یله الفاظ تعظییه استعمال ایدهیم .
تورکستانلی : رفعت

سنهک مجادله لری خسرانله نتیجه لندیرلش ایدی . لوما کین قومانداسنده اولان روسلر « ۱۸۷۸ » ده چات شهرینی اشغال ایتدیلر : تورکمنلر ایسه روسلری ازطاج ایتمکده دوام ایدیورلردی .

الهایه دشمن عسکری « ۱۸۷۹ » ده لازاروفک قومانداسنده ایلریله مکّه باشلادیلر : بری طرفده مغلوبیتی عیب صایان تورکمنلر قیزیل قوم چولی اورتاسنده « کوک تپه » قلعه سنی قوروب اوراده مدافعه ایتمکی مناسب کوردیلر . مذکور قطعه ده تورکمنلرک کنج و اختیاره ارکک و قادینی هپسی برلکده چالیشیورلردی . لکن قلعه تمام اولمان روس عسکرینه هجوم امری ویریلدور : وائنانی حربده قوماندان لازاروف مقتول دوشیور و خانی لوما کینک تحت اداره سنده تکرار هجومه تشبث اولنیور و بالنتیجه ایش بجرده مهین روسلر چکیلیورلرله فرصتی غنیمت بیله رک قلعه نی اکیال ایدن تورکمنلر بوسفر دها جدی طرزده مدافعه یه قرار ویردیلر . تورکمنلرله حرب ایتمه نک کوچ اولدیغنی آکلایان روسلر قلعه نی محاصره آلتنه آلمقدن باشقه چاره بولامادیلر . بومهم ایشه مشهور تورک دشمنی و تورکلرک قاتی (فرغانه ، تورکمنستان و پولونه ده) نهر کبی آقیتان اسکوپایف باش قوندانلق منصبه - کجدی « ۱۸۸۰ » .

اسکوپایف « کوک تپه » « قیزیل آراد » آراسنده کی بامی قلعه سنی سپر اتخاذا ایدرک شدتلی حربه باشلادی . عین زمانده تورکستان فرقه سنک باشنده بولنان (قوروزپاتکین) ده امداده یتیشدی . بونلر کافی دکیش کبی قانقاسیادان طاغلیلری آرقه سنه آله رق « حیدروف ؟ » یعنی ده روسلره التحاق ایتدی . ایشه صولغان کبی قوبان کیتلی شو اردونک قارشیسنده تیمور قوماندان « بیفمراد » ، « طاقه سردار » اولمق اوزره آنجق (۵۰) بیک قدر مجاهدین بولنیوردی . تورکمنلر شایان حیرت بر درجه ده قهرمانلق کوستردیلر . قلعه فوق العاده محکم اولدیغندن روسلر تجاوزدن صرف نظر - حیلله صاریله رق - قلعه نک دیه نی حفر ایدوب آلتنه ۷۲ پوت باروت قوبق و آتشله مک صورتیه قلعه نی برهوا ایتدیلر : بوحالده ایکن ینه اسارتیه راضی اولمان تورکمنلرک چوغنی صوک دامه سنه قدر غناده بولنوب شهیدک مرتبه علیاسنه چیقدیار . قلعه ده قالان بر قاچ تورک اولادینی « پترسیورغ » کورتوروب زوسلاشدیردیلر بوجه اده شه دازمه سنه علمادان خواجه کریم بردی ایشان ، اورانه محمد و محمد آتالق خانلرده داخل اولدیلر :

« کوک تپه » ده روسلره « ۱۰ » میلیون روبله لق آلتون کومش و مجوهرات دوشدی .

«کوک تبه» نك آلدن کیتمه سی تورکمنلرجه پک بیوک بر مصیبت حالی آلدی . آرتیق روسلرله حربدن فائده چیقمايه جغنی ادرالك ایدن عاشق آباءه قیزیل آرواد و مهرو تورکمنلری ده کندی اختیارلریله تسلیم بایراغنی چکدی لر : ۱۸۸۴ روسلرک بو ظفرندن خوشلانیمان انکلیزلر - نیک درلو دسیسه لرله - افغان امیری عبدالرحمن خان قاندره رق تورکه نستانه هجوم ایتدی ردی لر . اولو تورکه نستانه داخل اولان افغان عسکری (طاش کوپری) قلمه سنه یرلشمش ایسه ده « ۸۸۵ » ده روسلر بونلری رجته مجبور قیلدی لر . ینه سیاست کندی علیه دنونیکنی چابوق دوین انکلیزلر روسلر ایله افغانیلری باریشدی ردی لر . روس، انکلیز و افغانیلردن متشکل بر هیئتک قراريله روس-افغان حدودی تعیین قلندی . تورکستان چارلق حکومته کچدی کی کوندن اعتباراً « زاکاسی اوبلاستی » اسمیله بر عسکری والی طرفندن کیفی اوله رق اداره قیلنیوردی . روسیه انقلاب کیرینده « خوقاند » ده اعلان قلنان مختاریت بایراغنی آلتنه داخل اولدی . سوکرا شورالر حکومته تابع اولوب تورکستان جمهوریتدن (؟) عد اولوندی .

تورکمنلر ده حیات : تورکمنلرک اکثریسی رعی حیوانات ایله کچینمکده درلر . حیوانات بسله مک ایچون تورکه نستانک کنیش صحرالری ، طاغاق یرلری چوق مساعددر بالخاصه : اوست یورد یا یلاسی و قره قوم دالاسنده کی کوچه تورکمنلر چوق مقدارده آت ، قویون ، کچی و دوه بسله مکده درلر . تورکمن دودسی خازق لعاده متحمل اولدینی کچی آتلی ده آسیا و اوروپاده یاریش میدانلرنده برنجیلکله شهرت بولشدر .

« مرغاب » ، « ته جن » ، « آزه ک » ، « سومبار » نهرلرینه قومیط داغدن آقان ایرماقلر بوینده اوطوران تورکمنلر زراعتله تأمین معیشت ایتمکده درلر . بو یرلرده یاز موسمی یا غمور مفقود ، هوا غایت صیجاق اولدیندن مزروعات مذکور صولرله صوار یلقده در .

بوغدای ، آریه و پرنج اکیلیکی کچی تورکه نستانک هر یرنده بامو جیلق پک مبذولدر . سنوی بر میلیون پوطن فضلله باموق استحصال اولنمقده در .

دکز بویلرنده ساکن تورکمنلرک معیشتی بالقجیلق اولوب طوتولان بالقلری حاجی ترخان ، بالقجیلرینه صائمقده درلر .

تورکمنلر کنیش صحرالرده سربست حیاته آیشدقنلرندن تحکمدن اصلا خوشلانمازلر . ذاتاً ادوار ماضیه ده ده انتخاب ایتدکاری آقصقال و مشاورلری طرفندن اداره اولونمقده

منظومه :

اسکی شرقه کچیری ..

— ۱ —

ینه شرقک فسانهوی و درین
برشطارتلی ، محنته کیجه سی .

ینه مظاره بخورلو حجره لک

آچیلیر ماھتابه بجره سی ..

✽

ینه الماس یوزوکلر بارماقلر

آغلایر دفرک ترانه سی ؛

اوطه : سودالی برخیا له دالار

ایشیدوب قیزلرک کوموش سستی ..

✽

بایلیر بر ایلیق و طاتلی دو مان .

ینه کوزلر بر آرزو سو زو کچه دی ..

مردیوه نلرده اسنه یور پایاغان

باقارق والهانه هرکوشه به ...

شرف لایظم

تعبیر دیگر له شکل جمهوریت اوزره حاکمیت ملیه
بولنمقده ایدی . تجاوز اعدایه معروض قالدقلری
آنده ریاسته کتیریلن نوری بوردی ، طاقه سردار
کچی خانلره تاریخده منظور من اولمق له برابرینه
مهم ایشلر (قوره لئای مجلسی) نده کوریلوردی .
تورکنلر بیوکلره حرمت ، کوچوکلره مرحمت
اخلاقک دستور لرندن صایان ، عهده وقای وظیفه
بیلن ، غایت متحمل و مسافر پرور بر ملتدر :
مع ذلک هر تورکن ناموس دعواسی اوغرنده
کندینی تهلکه به آتمقدن قطعاً چکینمز و دشمنه
قارشی قلبنده دائماً حسن انتقام بسلر .

تورکنلرک قسم کلیمی کوچبه حیاتی
کچیردکلرندن واسکیدن برو یری تورکستانده
مدنیت مرکز لری اولدن بخارا ، سمرقند کچی
شهر لردن اوجسز بوجاقسز چوللرایله آیریلدقلرندن
بونلرده علم و معارف یرلشسه مه مشدر . حال
حاضرده معارف اوجاقلری پک آذرر . علما

نامنه بخارا و خیوه مدرسه لرنده خرافات و فسفسطه ایله اوغر اشان ، ساده دبدبه دن
عبارت ایشانلق و آخوندلق نامنی طاشیان و ملت بهش پاره لک منفعلری طوقونمایان - بالمکس
مضرترندن قورقولان - بر طاقم جهه طاقه سته تصادف اولونمقده در . برکت و یرسون
صوک زمانلرده داخلی روسیه دن (شمال تورکلری) معلم لری کلوب اصول جدید به
موافق مکتبلر کشاد ایدوب تورکن چوجوقلرینی اوقومغه باشلادیلر . تورکنلرده
تحصیله هوس ، علمه محبت و علمایه اعتبار چوقدر . فقط نه فائده ؟ مقدار کافی اهل
صرفان یوق که اونلره صاریلسونلر و ازاله جهه چالیشسونلر . آنامه دائر ذکره شایان
بر شی وارسه اوده : تورکنلرک مشهور شاعری (مختوم قنام) ک اخلاقی شعر لریله
اوغوز خان حقتده کی تاریخی اثرندن عبارتدر .

تورکستانی : رفعت

«آمونوقال ایدی نهن»

آفریقا سرگذشتلرندن

بکنجلیکمده باشمدن کچن بروقه بی سزه حکایه ایده جکم. بلکه کوردکلر بی ماهداننه بکزه تهرک ساده جه اوموز سیلکوب کچه جکسکنز بن اویله دوشونمه یورم . کوردکلر یملک تماماً حقیقت اولدیفنه حکم ایدرهک تیره یورم .

شیمدی حکایه می دیکله یک :

۱۳۲۲ سنه سی ، طرابلس غرب بلده سیله سودان ممالکی آراسنده کی تجارت یوللری اوزرنده ایشله بن قافله لرهک سلامتقی تأمین ، جزائر فرانسز مستملکه اداره سنک تضیقائی اوکنده ساحه حرکتلری پک دارالمش اولان آزرغر توارق قبیله لرینی حمایه وظیفه سنی اوزریمه آلمش وهمرای کیره کیره مشدم. صوک درجه اوزون ویوروجی برچول سیاحتندن صوکر افران منطقه سنی کچدم. تشرین ثانی آینک نسبتاً سرین کونلرنده قافله مز آرتق کوندوزلری یورویه بیلوردی . فزان منطقه سنک نهایت بولوندینی و آزرغر توارقنک وطن اصلیلری اولان صحرا نواحی سنک باشلادینی « آساق السوده » جبالنک اک مرتفع نقطه سنه کمشدک اوکزده کسکین اوچوروملریله ترسم ایدن کنیش وادیلر غربه دوغرو آچیلوردی .

اوکیجه قافله مزک اشیاسنی نقل ایدن « تهیل قوم » دوه جیلری ایرتسی کونی داخله اوله جغمز « تامیلهت » وادیسنک ایچنده دارالجنون تسمیه اولنان مغاره نک اوکندن کچه جکمزی کمال خشیتله حکایه ایتدیلر . صحرا عربلرینک کیجه لری اجفی شردن چوقه قورقدقلرینی بیلردم ؛ خصوصاً مقتوللرک روح معذبی « غوله » حالنده مقتل جوارنده دائملاً طولاشدقلرینه اعتقاد ایتدکلرینه چوقدنبری واقفدم . آفریقانک شمالنده اکثریتله سیاحتده کچیرمش اولدیفم اون سنه لک حیاتمه جنلره ، غوله لره دائر یوزلرجه حکایه دیکله مشدم .

قورقونج طاشلق اوچوروملی وادیلردن ، سیاه قیالره مستورکنیش وقورو یایلاردن وقوم چوللردن عبارت اولان عقامت ویوقسوللق دیارینک اسرار انکیز کیجه لرنده ارضک کوندوزده کی سکانندن قات قات فضلّه جنلر و پریلرک جولان ایلدیکنه عربلر اعتقادیدرلره هر وادینک برغوله سی ، هر قوم تپه سنک بر پریمی ، بروح معذبی واردر. لکن اوکون ، توارقک عربلردن زیاده ارواحه و جنلره معتقد اولدقلرینی آکلامغه باشلایوردم. چوله حقیقی بر جاقال حیاتی یاشایان توارق ، کیجه لرهک صحرایه مخصوص ساکن و اسرار انکیز

سکونی ایچنده یالکز طفلی غمجه لرینک تولید ایتدیکی خیالات عجیبه یه اینا غمجه قالمالار؛ حادثات طبیعی دن بر جو غنی ده جنلرک متنادی فعالیتلرینه اسناد ایدرلر : قیالقی یماجلری کونشک تأثیرله قیزان کینیش محرا وادیلرینک ایچنده یاز کونلری بیکلرجه دفعه تکرار ایدن ، صاری قوم ستونلری سیمایه قالدیران و غریب اعوجا جلرله قیوریلهرق یکدیگری قووالایان کردادلر ؛ محرا هرمانسک عجاج تسمیه ایلدکری قوملری ایچ . چاقیلری یوزره چارپان کسکین هوای نسیمی طالع لری اونلرک نظرلنده هب جنلرک اثر معرفتیدر . زواللی بدوی ، محرانک مکوکب و پرسکون کیجه لرنده ، روح بشری لایتناهی لکک عظمتیله تسخیر ایدن او جوادانی کوزلک ایچنده دشمن قبیله نك باصقیندن زیاده بی نه ایله فسحتلری دولدیران جنلرک ، ارواح معذبه نك قورقوسیله لرزاندر .

ایرتسی صباح هجنلر مزه بیندیکمز زمان دوه جیلر من ایچنده الکی زیاده جسارتنه اعتماد اوله بیله جک بریسی سجدم ؛ بوتار قینک اسمی - عمر دن محرف - غومه ایدی . کندیسنه دارالجنون دن کچدی کمز زمان بی اورایه کورتوره جکنی سوبلدم . زواللی غومه ر پک زیاده شاشیردی ؛ فقط اطرافنده کی تورک غسکر لرینک کولمکه و کندیسيله اکنمکه باشلادقلرینی کورنجه اوتاندی ، ساخته بر جسارت طاقیندی . فی الحقیقه ایکی ساعت یورویشدن سوکرا دارالجنونک حذاسنه یاقلاشدیغمز زمان او قورقونج یری بزه کوسترن ینه غومه اولدی . وادینک جنوب کننازینی تشکیل ایدن اوچوروم یماجلرک اوزرنده بر نقطه بی اشارت ایدیور . و آ کلاتیوردی :

— اوراده کی جنلر قادین جنسندندر ، بوجوارده قوناقلا نیرسه قادینلر قافله یه قدر کلیرلر و انسانلری دعوت ایدرلر .

بودعوته اجابت ایتک بردها عودتی مشکل برطالم مجهولاته کیتک دیمک اولدیغنی تارق یازیم هر بجه سنی یوزینک قورقونج تقلصاتی و متوحش نظرلری ایله ا کمال ایدره رک آ کلاتمشدی . بن او ائنده دورینله دارالجنونه باقیوردم : یالچین قیالقی برصیرتک سطحده قانادی آراق بر اقله ش بویوک بر قویه بکنز یوردی ؛ اوچورومک بوکرینه قازیلش بویوک بر مغاره نك قایسی کبی کورنیوردی . بوروئیت بدویلرک برجن افسانه سی بنا ایده بیلملری ایچون کافیدی .

سیاحت آرقداشم زاندارمه یوزباشیسی ایله برابر دوه جی غومه ری اوکزیه قانق ؛ قافله نك یورویش استقامتی ترک ایدره رک دارالجنونه طوغری هجنلریمزی توجیه ایتدک .

تاری یایان یوریوردی . یاریم ساعت قدر دوام ایدن برمشی بطیدن سوکرا اوچوروملرک اتکنه کلدک . بزقالقرلی طیرمانیرکن هجنری باغلا دقدن سوکرا بزمه ملاقی اولمشی غومه ره تنیه ایتدک . حالبوکه دارالجونونه یاغلاشدیغمز زمان تاری اورتادن غائب اولمشدی . زواللی بدوینک قورقوسنه آرقداشمله چوق کولوشدک ویولزمه دوام ایتدک . بر ایکی قایا دها طیرماندقدن سوکرا آرتق دارالجونک اوکنده بولتورددق . قای وقاناد تماماً اورته دن غائب اولمش ، یالکز قارشیمزده کی قایانک اورته سنده عمودی بویوک بریاریقدن باشقه برشی قالماشدی . دارالجونک یانی باشنده کی بویوک طاش قوووقری ایچنده ودان تسمیه اولونان طاغ کچیلرینک کوبره لری واردی . کیجه لین زیارتلرندن بحث اولونان جنی خانملرک بو ودانلر اولدیغنه حکم ایدره ک یالچین باری تکرار ایدک . ، هجنلرمزه بیدک . بزم دوه جی برجن سرعتیه قوشمش وچوقدن قافله یه جان آتمشدی . زواللی غومه ر قورقوسنی ستر ایتمک وحرکتنی ایضاح ایلمک ایچون بیک معذرت ایجاد ایتمشدی .

بو وقعه دن سوکرا ایکی کون علی الدوام صوسز تایتا چولنک جنوب کنارینی کچدک . قارشیمزده تادرات سلسله سنک معوج ومنکسر خطوط ترسیم ایدره ک قورقونج اوچوروملره نهایت بولان وبویوک قوسلر چیزه رک دوام ایدن خط بالاسی برپرده حالنده :فق غربی یی قاپیوردی ؛ سلسله جبالک هیئت عمومی سی دیولرک کوتلی الریله یوغورولمش کی ایدی . بو طاعلرک آراسندن کچه جک و اوتیه طرفنده کی تهنه زوقت وادیسنه اینه جکدک . وادینک ایچنده اولجه شهرتی ایشیتمش اولدیغ مشهور جبل جنونک اوکندن کچدکن سوکرا غات بلده سنه واصل اولاجقدق . توارق بو طاعه « ایدی نه » اسمنی ویررلر . اولجه فزانک شمانده کی عربان بادیه لرندن کچرکن جبل جنونک حکایه لریله قولاغم دولمشدی . طاعلک جوارنده ، کیجه له مک فلا کته دوچار اولان تبحار ویولجی قافله لرینک باشلرینه کان وقایع عجیبه ، قافله سفی غائب ایدن تاجرلر ، برجیلانی تعقیب ایدره ک جنلرک الله دوشنلر وکری کله ینلر ، بعضاده فقیر کیدوب زنکین دونلر... والحاصل یوزلرجه افسانه دیکله مشدم . قافله مز تادرات طاعلرینک معوج وادیلرینه کیررکن هجنی برآز توقیف ایتدم و دوه قطارلرینک اوکنده برنجی دوه نک ایپنی چکهرک بطی آدیملره یورون غومه رک یانه یاغلاشدم . سنسی ایشتدیکی زمان اوزون ویکنسق توارق نغمه لرینه نهایت ویره رک یوزیمه باقدی . ایرتسی کون تهنه زوقت وادیسنه ایندی کمز زمان جبل جنونی زیارت فکرنده اولدیغنی سوبلدم وبکا ره برک ایتسنی مصرانه تکلیف ایتدم . بوفاشاقادن هیچ ده نمون

اولدینی سپاسندن اوقونئوردی . دارالجنون تجر به سندن صوکر غومه رك بودفه یولك ابتداسنده بزى ترك ایده رك قاچه جغه هیچ شههم یوقدی . فقط اوزواللی صحرا چوجغنی اوزمکدن ذوق آلیوردم ؛ بو صورتله کندیسنه اولان مدنی فائیتتمزی کوسترمک کبی دار بر خود بیندکک تأثیرینه تابع اولمشدم . مع مافیة یوشاقا اوزون و بنم ایچون اکلنجالی و مراقلی بر مکاله نك مقدمه سی اولدی ؛ اوصباح وقت ظهره قدر غومه رله جبل جنونه دائر سوزلر قونوشه رق یان یانه قطع مسافه ایتدک . دوه جی، هر باندن ایشیتمش اولدیغم بر چوق حکایه لری تکرار ایتدی . بومیانده بیلمدیکم شیرده واردی .

قاشلرینه قدر اینن قویولاجورد نقابك ظل خفینی ایچنده تارقینك کوچوك سیاه کوزلری پارلیوردی ؛ بورنك اوچنه قدر چکمش اولدینی نقابنك آلت قسمی ایله مستور دوداقلرنده وحشی بر تبسم کورور کبی اولیوردم . نام بر ایمان ایله آ کلاتیوردی ؛ ایدی نهن ده بویوک برجن قومی واردر ؛ اونك قارشیسسندنه تادراتك طاغلرندن اودان تپه سنده ده باشه جنلر اوطورلر . بو ایکی جن قومی بر برینه دشمندرلر و هرقت محاربه ایدرلر . بریسنك آمونوقالی (توارق لساننده حکمدار دیمکدر) شمهر و شدر ؛ اوته کیلر ککنه مان ناروجا دیرلر . کیجه لین بو ایکی طاغك اورتاسنده قافله لری قوندورمق چوق تهله ک ایدر . غومه رك سوزلرینه کولدیجه بنی ایناندرمق احتیاجیله بر چوق تفصیلات ویریور ، سوزلرینی قسملرله تأیید ایدیوردی . اووادیلرده تصادف ایدیلن جیلانلره قورشون آتمق ، اونلری ئولدیرمک و آنلرینی ییمک مدهش عواقبی جلب ایده بیلیردی . تارقینك نظرنده بو حیوانات طابو ، ادیان سالقه نك طوقونولمسنی شدتله منع ایتدیکی حیوانات و اشیا قیلندن شیردی . بنی اقناع ایچون علاوه ایدیوردی :

— بونی هر کس بیایر . ایسترسه کز یارین کیجه ایدی نهن جوارنده قوناقلایلم؛ سزده کورور و ایشیدیرسیکنز .
— نه بی غومه ر ؟
— جنلرک حرکتلرینی و سسلرینی . . .

کوردرکلری و ایشیتدکلری شیرمخپله سنك مولودی اولدینی بر بدوینك آ کلاهیجینی کبی ایضاحه چالیشدم ؛ غومه ره سوزلریمک کار ایتمه سی احتمالی یوقدی . تارقینك باطل عقیده سنه قارشى معنوی بر نفوذدن استعانه یه تشبث ایتدم . جنلر سلطانى شمهر و شک بالجه صحرا اقوامی

اوزه رنده کی نفوذ حاکمیتی کو کندن قلع ایتمک مقصدیله مؤسس طریقت ، شیخ سنوسی حضرت تارینک مراجعت ایتمش اولدینی داهیانه برتدبیری خاطر لادم .

— شهروش اولمشدر ؛ باق سکا آ کلاتیم ، دیدم . بر کون شیخ سنوسی اخوانیله او طور رکن بردنبره آیاغه قالمش و حاضرونی جنازه نمازی قیلغه دعوت ایتمش ، اخوانی بلا اعتراض شیخک آرقه سنده صف باغلامش و غیر مرئی بر جنازه تک نمازی قیلمش . ادای صلا دن سوکرا شیخ اخوانه توجه ایدرک : اخوانمزدن شهروش وفات ایتدی جناب حق رحمت ایتمسین ؛ اونک نمازی قیلدق دیمش .

علاوه ایتدم : — سن سیدک سوزینه اسانم یورمیسک ؟
بیچاره تارقی سیدسنوسی مرحومک روحنه اتحاف ایدر کبی بر قاق قاریشیق عربجه کله لر تلفظ ایدرک شهلمی نظر لرله یوزیمه باقدی .

او کون دوو جینک آ کلاتدینی حکایه لر ، روایتلر آراسنده اک زیاده نظر دقتی جلب ایدن نقطه صوک سنه لرده بو ایکی طاعگک آراسنده چادرینی بر وادیدن دیگر وادی یه نقل ایدرک صاعر و دیلسز زنجی خدمتجیسی ایله او بیابانده طولاشان بر اختیاره دائر سوزلری ایدی . غومهر بو اختیارده جنلر طائفه سنه ادخال ایدیوردی :
— اوسحر باز اختیارده جنلرک آمونوقالیدر . اونلرک آراسنده یاشیور و هیچ غانه کلیور ، دیدی .

تادارات سلسله سنک حقیقتاً موحش طاع چیقینتیلری آراسنده کی وادیلرده ، کنیش ته نه زوفت وادیسنگ قوم بیغیلری ، جیلز ایلمین آغاجلری آراسنده ، بوتون بدویلرک خوف و خوشیتلرینه رغماً او ایصمر جنلر ، پرلر دیارنده صاعیر و دیلسز زنجیسی ایله باش باشه عمرینی کچرن اختیارک شخصیت عجیبه سی نهمده چوق مراقی جلب ایتدی ، تارقینکده اسمنی بیلمدیکی وقیصه جه کندیسنه جبل جنون حکمداری معناسی تضمن ایدن آمونوقال ایدی نهن لقبی ویردیکی بو آدم کیمدی و نره دن کلیوردی ؟ تجسس و مراقی تطمین ایچون غومهری ده از یاده استجواب ایتمک ایستدم . تارقی فضله سویلکدیمی قورقوردی بیله میورم ، هر حالده مخاطبمدن بشقه بر معلومات آله مادام . ذهناً بر چوق فرضیه لر یابهرق مراقی تطمینه چالیشدم .

ایرتسی کون قافله من ایدی نهن ایله اودان آراسندن کچرکن نسبتاً یولوزه یقین اولان جبل جنونی کوستره رک تکلیف ایتدم : — غومهر ! هایدی او کمره دوش کیددم

تارق انصاف و مرسته جلب ایدیجی بر نظرله یوزیمه باقدی ؛ وهیچ جواب ویرمه دن
 يك آنك موسیقی شكایتنه دوام ایدرهك دوه قطارینك اینی دها حیزله چكدی بولنه دوام
 ایتدی . یولز اوئانده تادارات طاغلینك وادی یا ناغنده ایلریله ین بر حقیقتینسك اتکنی
 قطع ایدیوردی . غومه بر قاچ آدیم سوکرا اکیلهرک یردن یووارلاق برطاش پارچه سی
 آلدی و بکا اوزاندی :

— سوزیمه اینامق ایسته میورسکز ؛ ایشته جن قوملرینك محاربه لرنده بر برلرینه
 آتدقلمی قورشونلر

تارقینك التدن آلدیم منتظم بر کره یه بکنزه ین کوچوک چاقیل چوق مقدارده حمض
 حدیدی حاوی آغیر بر پارچه ایدی . بن جنلر اوردوسنك بو مدهش مریمیننی عادی بر
 بیله طاشی کبی المده اویناته رق حقیقتاً بر بدوینك مخیله سی تهییج ایده چك قدر عجیب اشکالده
 نمایان اولان طاغلیریماشا ایدیوردم . صاغده ایدینه ن طاغنك خطبالاسی بو یوک قه لری ،
 قه لری ، معظم سرای وکاشانه لریله اطرافنی صاران قوم دریاسی ایچنده معمور بر آله یه
 بکزیوردی . صول طرفزده و جنوب شرقی استقامتنده اودان طاشی ایسه تادارات سلسله
 جبالنك افقنی ترین ایدن بعضاً معوج بعضاً محدب خط امتدادی اوزرنده ایکی یووارلاق
 قه سی و قه لریله سایه یوکسیوردی .

هرایکی جن حکمدارینك مقر سلطنتلری فرض ایدیلن بو اسرار انکیز محرا جبالی
 آفریقا کونشك قیزغین شماطایله اهتراز ایدن هوای نسیمی طبقه لری ایچنده ضعیف بر
 خیال رعشان کبی کوریندورلردی .

*
 **

فاته مواصلتمدن سوکراً او صحرا کاربانسراینك وظیفه مه تعلق ایدن متنوع مشغولیتلری
 ایچنده زمان زمان ذهنی ازطاج ایدن شی جنلر آمونوقالی اختیارک ردای اسراره بورون
 شخصیتی ایدی . دوه جینك تعریفنه کوره اوکا برسیا ویرمه چالیشمشدم . اونی صحرای
 کبیر واحه لرنده ، بو یوک کاربانسرایلرنده اکثریتله تصادف ایدیلن ، عربانه ، توارق دوه-
 جیلرینه حتی طرابلسلی ، سودانلی کایجی ، کایجی ناچرلرله نسیخه یازمه رق ، رماللق
 و اوفوروجیکلک ایدره لک چکین شارلانلره بکرتیمک ایسته مشدم . کندی کندیمه بوزمه یه
 منسوب اولانلردن بری ده بدویلرک جهالتنی حقیله استعمار ایچون جبل جنونک اوکنده
 نصب خیام سلطنت ایتش دیوردم .

غات کاربانسراینده سودان تجاری و وکیلری ایله، اکثریسی تجار حامیلکی و یا حیدودلق صنعتیه کچینن توارق قبائلی رئیسریله یا واش یا واش طانیشوردم . قافله لرك تنظيمی ، تجارت پوللری محافظه ایچون هجنسوار عسکری مفرزه لری تشکیلی کبی متنوع ایشلرله مشغول اولیوردم . آرا صیره فرانسزلره تابع هوغار توارقك غزوه لری ده اکیسک اولیوردی . بوتون بومشغلر دولایسیله مملکت حقنده کی معلوماتم کیتدکجه توسع ایدیوردی .

اورایه مواصلتمی متعاقب یرلی اهالی ، تجار وکیلری وشاطنی قول اوغلی عربانندن کلوب کچن دوه جیلر بکا حاکم غات عنوانی اصفه ده کچیکمدیلر . صحرا اقوامی آراسنده بر قاج تفشکلینی اطرافنه طولایه بیلن ، بر واحیه وحقی ساده جه بر قویو باشنه اوطوران اورانک حاکمی کسپله بیلیر ؛ هله برده صفت رسمیه سی اولورسه ... شهر جوارنده کی وادیلرده اوطوران من غسان توارق ایسه بو عنوانی کندی لسانلرنده افاده ایدرک بانامه آمونوقال دییورلردی .

بر قاج آی سوکرا آزره توارق قبائنگ ایچنده الیمتاز بر موقعه بولنان « کهل آر بکن » عالمه احرارینه منسوب بویوک آمونوقالری « ایتقدازن » معیتده برسوری هجنسوار ایله نبی زیارته کلدی . اوکون بر آلائی سیاه نقابلی ، مزراقلی قیلجلی توارق آراسنده آمونوقال آزره ایله وقوعبولان ملاقاتمزه کولمه مک ایچون جبر نفس ایدیوردم . بلجیقادن بویوک بر ساحه یی احتوا ایدن غات و آزره مملکتی ایچنده طوپنی طوپنی اوج بیک کشیدن عبات نفوس یاشیوردی ؛ بو بر آووج خلقک باشنده ایریلی اوقاقلی ، مرئی و غیر مرئی متعدد آمونوقاللر واردی . هله بونلردن ایکسی وبلکده اذنی شوکت اولانلری - شمه روش ایله مان تاروجا - سریر سلطنتلری تشکیل ایدن شاهقهرله چکیلمشیر یکدیگر بله ایدی حال حرب ایچنده یاشایورلر .

آمونوقال عنوانی تکرار ایتدکجه بلا اختیار دوه جی غومه رک یولده بکا حکایه ایتدیکی ایدی نهن آمونوقالنی خاطر لالیوردم ؛ بلکه ایچمزه حقیقی آمونوقال ، جنر صحراسنه حاکم اولان او اختیاردی . اوکون توارق رئیس ایله برابر کلش اولانلردن اختیارده اثر معلوماتلری صوردم . اینجه دیمیر قارغیسی التده طوته رق یره چوکش اولان برکنج تارقی جواب ویردی :

— دون ، تهنه زوقت وادیسندن کچرکن اختیاره تصادف ایتدم ؛ ینه ایدی نهن دن اودانه کوچ ایدیوردی . او ، ذاتاً هیچ بریده دورماز ؛ تادراتک هر وادیسنده کوریلور .

یانمده اوطوران غات بلده سی اشرافی توارقک اختیاردن صووک درجه قوروقدقلرینی
 بوقطعیاً یاننه صوقولمدقلرینی آکلایدیلر ؛ دکل کندیسندن حتی انجه بوی ، قورو قفاسی
 وافرلرک ماوراسنه منصوب سا کن کوزلریله بدویلری قوروقوتان ضعیف دوه سندن ؛
 صاغیر ، دیاسز زنجی خدمتچیسندن ده عینی درجه ده تحاشی ایتدکلرینی وهیج یانلرینه
 صوقولمدقلرینی علاوه ایتدیلر .

بو آدامک زهلی اولدیغی صوردم . تواتلی برتاجر ایضاح ایتدی : - اصلاً مرا کشتلی
 اولدیغی سویلیورلر بورایه کلهلی ایکی سنه اولیور . بوتون اطلس ، توات ، تی دی کلهت ،
 تاسیلی وهوغار طاغیرینی ، وادیلرینی دولاشمش ؛ اورالرده کندیسنه تصادف ایدنلردن
 ایشیتدم . حاله باقیلیرسه برمرابط اوله جق ؛ کیمسه یه قنالی دوقانماشدر .

بو ایضاحات توارقدن دیکلهمش اولدیغیم برچوق روایتلرک تکررینی موجب اولدی .
 اختیار مغربینک مرابطانی وسحرارلی حقنده رأیلر تششت ایدیوردی . طرابلس غرب
 وبنغازی بادیه لرنده فاسلیله ویریلن مغربی عنوانک افاده ایتدیکی معنایی بیلیوردم : جاهل
 خلقک وبدویلرک نظرنده مغربی ، علوم خفیه سایه سنده طاغیرده کی محکوکاتی اوقویان
 ودینه لر ، خزینه لر کشف ایدن برسحاردر . بو آدامک نه ایله کچیندیکنی اکلایمق ایستدم .
 جماعتدن برقاچ کیشی یکدیگرینی آتام ایدهرک جواب ویردیلر :

— بک بسید بر صورتده ... دیکر مرابطلرکی تجارک واغنیانک اغانه سیله کچینور .
 هر آی سماده قر بدر حاله کیردیکی کون دیلسز عیبی ضعیف دوه سنک یولارندن چکه رک
 بورایه کلیر وباب تفاعتک اوکنده سورک دینه اوطورور ؛ خورما ، بغدادی وداری کچی
 بعض تبرعاتی طوبلار . تبرعات مقداری احتیاج درجه سنی تجاوز ایدرسه دیلسز فضله سنی
 اطرافنده کی فقرا یه توزیع ایدر وکافی عد ایتدیکی مقداری دوه سنه یوکتیر وکدر .

غات اشرافدن بری علاوه ایتدی :

— اختیار مرابطه ایکی سنه در اهالی مختلف عنوانلر ویردیلر . کیمی شیخ الجنون
 دییورلر ، کیمی شیخ الجبل ... حقیقته اوننی ابی طانیان فقیه محمد حلحالدر . چونکه
 اختیار مرابط ایچمزمده یالکز اونکله انسیت ایدر ؛ اکثریا ته نه زوفت وادیسنده کونلرجه
 برابر قالیرلر . فقیه محمد رمل وجفرده چوق قوتلی برذاتدر بلکه اوراده علم نجوم ایله
 اوغراشورلر .

نه زوفت واديسنك جنلر و پريلر مقرر اولان جبالی آره سنده اسرار انكيز بر حيات اعتكاف
 كچيرن اختيار مغربنك اولجه مخيله مده طاسارلادينم سياسي كيت كیده دكيشوردی . بو
 آدمك صحرا واحه لرني دولديران شارلاتان اوفورو كيچلردن اولمديغه آرتق قانع اوليوردم .
 كنديسنه ويريلن عنوانر آراسنده اك ياقيشديرديغم « آمونوقال ایدی نهن » عنوانی ایدی .
 بو آدمی لایقيله آكلایه بيلمك ایچون یكانه چاره فقیه محمد ایله طانیشمق ، وسوسه وتلاشی
 تحريك ایتمدن آمونوقال حقنده كنديسندن معلومات آلتق ، قابلسه بو واسطه ایله اختیارله
 كوروشمكدی .

فقیه محمدی طانیقمده كچيكمدم ؛ پك كوزل بر تصادف بو آدمی قارشیمه چیقاردی .
 فقیه ، اكثریا آفریقا صحرا سنده بو عنوانی طاشیان اوفورو كچی شارلاتانلردن دكلدی ؛
 كندی حالتده دوغرو و ناموسلی بر آدم اولاراق طانیلمشدی . سودان ایله طرابلس آراسنده
 قافله لك طاشیدینی اموال تجاریه نك قید وضبطی ایچون غانده کی تجار و كيللری طرفندن
 مشتركاً كاتب اوله رق استخدام اولیوردی .

قافله لك تنظیم حرکتی ایچون بر كون تجار و كيللریله مذاكره ایدر كن فقیه ده برابرلنده
 كلكشدی . ایشمزی اكال ایتدكدن ضوكره هر كس چكيلر كن قیوداتی تدقیق بهانه سیله
 فقیهی آلیقویدم . بر مدت تجارت ایشلرندن بحث ایتدكدن ضوكره مملكت عائد عمومی
 شیرلی قونوشمه باشلادق . ملاقاتمه دهها زیاده خصوصیت رنکی ویرمك مقصدیله جای
 ایچمکی تكلیف ایتدم . یشیل عرب چاینك لایعد كوچوك فینجانلری بر برینی ولی ایدر كن
 مجرای كلامی حس ایتدیرمه جك صورتده آمونوقال ایدی نه نه نقل ایتدم . فقیه محمدده
 هیچ اماره احتراز كورونمیوردی ؛ بیلدك لرینی آكلادتی :

— توارقك و جاهل غانلیرك بو آدم حقنده اویدوردقلری خرافه لره اینسانما یكز .
 بو ذات صلح ادندر ، اسمی شریف احمد بن خیاطدر ؛ اصلی مرا كشلیدر . فقط محصلی
 مصرده در وچوق طالم بر آدمدر . بوتون آفریقا اسلام ممالكنی دولاشمقده وبالخاصه
 وادیلرک ، بویوك طاشلق اوچوروملرک قیالری اوزرنده کی «نه فی نهق» محكوكاتی اوقومقله
 وقدم بربری لسانی حقنده تدقیقات اجراسیله مشغولدر .

فی الحقیقه سینا طاغلرندن آفریقای شمالینك اقصای غربنده ، شاهقه لره قدر وحتی
 قناریه آطه لرینك جالنده بیله هر دور تاریخی به طائد لایعد بربری محكوكات موجود

اولدیفی بیلوردم . توارقك اليوم استعمال ایتدیکی حرفلر بو قدیم بربری حرفلرندن مشتق واصللرینه پك مشاهدی . بو محكوكاتی تدقیق ایچون بعضی اوروبالی ارباب علم و اختصاصك هوغار طاغلرینه قدر کلهرك اوراده سنه لرجه چالیشدقلرینی ده بیلوردم . فقط مرا کشلی براختیارك بویله زحمتلی و شمیدیکی اسلام طالی ایچون هیچ ده معتبر اولیان تدقیقات علمیه یه حصر نفس ایتمش اولسنه احتمال ویره میوردم . سویلدکلرینی شبهه ایله قارشیلادیفی آکلایان فقیه سوزینی تأیید ایتدی :

— اوت بویله در اینانکز . . . هر کسجه پك هربب کوریلن بو حالی و مشغولتی کندیسنه بر جوق عنوانلر قازاندرمشدر . شریف احمد جاهل بدویلرک تعجز ایتدن قورتوله . بیلمک ایچون بو عنوانلردن جوق استفاده ایدیور . مفسد تجار صنفندن ، غاتیلردن ده هیچ حظ ایتدیکی ایچون یالکز بورایه کوله سنی کوندریور و معین بعض ذواتک اعانه سنی قبول ایدیور . باشقهلرینک ویردیکلرینی فقرايه توزیع ایتدیرر .

همرا سیاحتنه چقمادن اول مخصوصاً کتیرتمش اولدیغ بر قاج کتابده توارقه طاند میختر میاننده تهنق حرفلرینه دائره معلومات واردی . هندسی اشکال منظمه سیله بحر سفید اقوام قدیمه سنک قوللاندرلی یازیلره هیچ بکزمه مین و تماماً مستقل و مجهول بر اصلدن نشئت ایدن بو حرفلر حقنده بعضی شیلر بیلوردم . قارشیمده بو باده معلومات آله بیله جکم بر ذاتی بولدیغمدن دولای پك ممنون اولدم کندیسندن صوردم :

— شریف احمد بویازیلری او قویا بیلورمی ؟

آرتق اختیار مرابطی حقیق نامینه تسمیه ایتدیگمدن دولای فقیه پك محظوظ و منبسط کورونییوردی . اینجه پارمقلریله قیورجق سیاه صفاتی قاریشدره رق جواب ویردی :

— اوت ، یتمش بئش یاشنی تجاوز ایتمش اولان شریف احمد پك عالم بر ذاتدر . قدیم بربری محكوكاتی حل و تفسیر خصوصنده کی وقوفی ایسه ناقابل اعتراضدر . بر قاج آی اول « آدرین کله قوه » وادیسنده یکی کشف ایتمش اولدیفی بر جوق محكوكاتی قسماً او قومق ایچون بنی اورایه دعوت ایتمشیدی . بر قاج کون برابر قالدق ؟ بوده ، جاهل خلق آراسنده بر جوق دیدی قودی پی موجب اولدی . شیمدی باناده نظر احترازاله باقیورلر . سوزینی کسهرك مهالکانه سؤال ایتدم : — او قودیفی شیلری خاطر لیور میسکز !

فقیه حافظه سنی زورلایان بر آدم کی قاشلری چاتیق بر آز دوشوندکدن صوکره حکایه یه باشلادی : — سویلدیکی اسملری ذهننده جوق آرادیفم حلاله شیمدی بر تورلو

خاطرلیه میورم؛ هر حالده قدیم بربری اقوامک حرفه لری، روایتلری میاننده دها اسکی زمانلرده یاشامش انسانلره طأد عجیب حکایه لر ایدی. اللهم غضبني جلب ایتش انسانلره، باجلله سکانی ایله دکیز لرك اعماقنه چوگش مملکت لرك احوالنه دائردی .

آرتق هیچ شبهه ایتیموردم، توراقک آمونوقال ایدی نهن عنوانی اضافه ایتدیکلری شریف احمد مهم برکشف اجرا ایتش دیمکدی. افسانه ویا حقیقت اولدیغه دائر برچوق مناقشاتی، بحر محیطک اعماقنده تحریات فیه اجراسنی موجب اولان هرکسجه معلوم اطلانتید قطعه سنه دائر و قدیم اطلاتلر حقیقده معلومات صحیحه استحصالی بلکه بنم ایچونده ممکن اوله جقدی. ایچی بویوک بر سهوینج قاپلامشدی. قابل اولسه ایدی همان اورایه متوجهاً حرکت ایتمه منزی تکلیف ایده جکدم. وجهمده کی تغییرات، فقیهک نظرندن قأچادی :
— شریف احمدک کشفیاتی مراقبیزی موجب اولور غالباً ! دیدی .

باشمله تصدیق ایتدم: — بو محکوکاتی کورمک و شریفک تفسیراتی دیکله مک ایستردم دیدم . و هر تورلو شبهه و ترددی ازاله ایچون یول چانطه مدن چیقاردیغم فرانسزجه بر کتابده کی تهنقی نوق یازیلرینی کوستر لرك علاوه ایتدم : — اوراده کوردیککنز یازیلر بونلره بکنزیور دگلی ؟

فقیه کوستردیکم خطوطی دقتله معاینه ایدره ک جواب ویردی : — بونلر تهنقی نوق جدید ... آدرین کهل قو وادیسنده کشف ایدیلن حرفلر اک اسکی بربری حرفلردر ؟ و شیمدی به قدر امثالی کورولمه مشدر، دیدی . بر آرز توقدن صوکره النده کی یشیل چایک صوک فنجانی ده یاواش یاواش ایچدی و بیتیردی ؛ آیاعه قالدق ورق سوزینی ا کمال ایتدی :

— مادام که بو محکوکاته قیمت واهمیت ویریورسکنز؛ شریف احمد سزه ده لازمکلن ایضاحاتی کمال ممنونیتله ویرر. شریف دنیا کورمش لطیف بر ذاتدر. ایسترسه کنز برابرجه زردینه کیده لم ...

بو تکلیفی مکالمه مزک باشندن بری کمال تهالکله بکلوردم . شریفی زیارتدن نه درجه نمون اوله جنمی اکلاندم . رفاقتمه بر قاق نفر عسکر آلمق مجبوریتنه بناء کندیسنی قورقو تمامق ملاحظه سیله شیمدین مکتوبله بر ملاقات طلب ایتیمی موافق اوله جنفی فقیه محمده سوبلدم . مخاطبم بر قاق کونه قادر شریفک کوله سی کلدیکی زمان یازه جنفی وعد ایدره ک اودامدن چیقارکن :

— توراق سزكده چينلره قاريشديغكیزی كورورلرسه يانكزدن قاچاقچلره دیدی .
 فقیهی قانییه قدر کولهرك تشییع ایتدم؛ بو ذهابك نیم ایچون آیری بر قوت تشکیل
 ایده جکینی دوشونبور ، دها زیاده نمون اولیوردم .
 نهایت آمونوقال ایدی نهنی کوره جکمه مطمئن اولهرق ملاقات کوتی بر نشسته
 بکلوردم .

*
 *

اون کون صوکره غات قیشله سنک اوکنده بویوک قورنا آغاچلرینک کولکسنده
 اوطوریورددق . کونش غروب یاقلاشیور ، نسی سرینلکدن استفاده ایدن اهالی شهردن
 خورمالقلره دوغرو یاییلیوردی . فقیه محمد اوکزده کی تپه دن شهرک باب تفاعت مدخلنه
 منتهی یوقوشی چیقیور و بزه دوغرو کلیوردی . عربلرجه معتاد اولان سلام و استفسار
 خاطر مراسم مطوله سفی بیتیردکن صوکره یانی باشمده اخدموقع ایدن فقیه بر هفته اول
 شریف احمده زیارت نیتنده اولدیغمی یازدیغنی سویلیدی و علاوه ایتدی :
 — ایستدیکنکیز زمان شریفک یانه کیده بیلیرز .

— همان بویکجه نصف الیلدن صوکره قمر طلوع ایدنجه حرکت ایدر ، صباحه قدر
 یورورسه ک کونش اورتالنی ایصتمه دن آدرین گل قو وادیسنه واریرز ، دیدم .
 یانمده اوطورمقدمه اولان غات بلده سی محافظ بولوکی قومانداننه عبدو چاووشله ایکی
 نفر هنجلی یی بانا رفاقت ایتک اوزره حاضرلسنی سویلدم و خدمتجه چای ، قونسروه
 قوطولری کبی خیف نواله احضار ایتسنی امر ایتدم . عبدو چاووش فزانده کی قطعانده
 اکثریتله تصادف ایدیان زنجی عسکرلردندی . توارق لسانخده پک ای قونوشدینی ایچون
 سفرلرده داٹما یانمده بولندیردم . برنفر هنجلرمدن برنی یدکه آلهرق کیجه یاریسی غاتک
 شرق مدخلنده ، باب قلاله اوکنده فقیه محمدی بوله جق و اورادن کچرکن بزه ملاقی
 اوله جقلردی .

او آقشام یکمیزی قیشله نك جنوب شرقی طرفنه ناظر برچی اوزرنده بیدک . غرب
 طرفده کی صوانون ضیالر تماماً غائب اولمش ، صحرا کیجه سی بوتوک عظمتیله باشلامشدی .
 میلیونلرجه بیلدیزلرک صاحبینی اسرارانکیضیا ایله نورلانان واحه نك خورمالقلری آیاغمزک
 آلتنده کی تپه نك یماجی اوزرینه سریش سیاه براورتوک ی وادی به دوغرو اینیوردی . هرکون

صحرا سطحنی تاراج ایدن بوغوجی روز کارلرک خیربالادینی زواللی خورمالر ایچہ یپراقلی دالرینی اوزاتمشر ، کیجه نك سکون تامی ایچنده اویقویه دالمش دیکله نیورلردی . برچک اوکنده کی بویوک منبعک بلوری صولری دم کیجه نك درین سکونتی اخلال ایتمک ایچون صوصمشرلردی . تهنه زونت وادیسنک کنیش یاتاغنی دولدیران قوملق ، کیجه نك نفس سحرلیله دوکش نهایتسز بر عمان کی متوالی دالغله لریله اوزایوب . کیدیوردی . دها اوتده تادرات جبالی صحرا کیجه سنک ستره پسراری آلتده خوابیده فیللر ، ماستودونتلر کبی عظمتلی کومبتلر ، کومه لر حالنده کوریلدیور ؛ و طاغلرک اوست چیزکیسندن اعتباراً سا باشلیوردی : درین قویو ماویلکی ، لایمد نجومی و اولجوسز ، نهایتسز عظمتی ایله مفکره مزه حاکم اولان ، روحزی ماسوادن تجرید ایدره ک لاتیناهی ابعاد و اعماقی ایچنه جذب ایله ن صحرا سبسی ...

بیلم صحرا کیجه سنک ذوق عظمتی هیچ طاتدیکز می ؟

صحرا کیجه سنده انسان ، ارضک مسکون اقسامندن چوق یوقاری ، روحی سماواتک سینه سزترینه اعلا ایدن شاهقه لره ارتقا ایتمش کبی یاشایانلرک ولوله سنندن ، نشه و کدرندن اوزاقده ؛ تنها ، کینش برسدیر استغراق اوزرنده لاتناهی لکک سیای عظمتی ایله قارشیلایشیره کوچولور و دوشومک قدرتی غائب ایدره ک مستغرق اولور . روحه حاکم اولان رحس واردر : نامحدود بر قدرت و عظمت دیوغوسی ...

او کیجه ده بویله علوی و مکوکب برچول کیجه سی ایدی ؛ همزاستغراق ایچنده سکوت ایدیوردی . بن حرکت زمانی بکلوردم . شهرک شمالنده کی قوقهن تپه سنندن بریاقوش اوتمه ک باشلادی . کیجه قوشنک قورقونج سسی سا کن هوا طبقاتی تهزیز ایدره ک اوستمزدن کچدی و خورمالق ایچنده غائب اولدی . برچوجق اویقوسی کبی درین و پرسکون صحرا کیجه سنی صارصان بوانین موخش حقیقتاً ماورای قبردن کلن برسس کبی تأثیر ایدیوردی . عذاب ایچنده قیورانان و صحرای فریادلریله دولدیران ارواحک وجودینه بن ده دوه جی غومه رکبی اعتقاد ایده جکم کلوردی .

نهایت کیجه یاریسی اولدی . قمر افق شرقی یی ستر ایدن تادرات سلسله سنک اوزرندن و آقاقوس زروه سنک صاغندن طلوع ایدرکن مجلرک الک سودیکم بیاض « ا کدال » دوه سنه باندیم . کوچوک مفرزه منر غانک کریچدن اعمال ایدلمش سورلری ایله بانچه لری اراسنده کی یولی تعقیب ایدره ک باب قللاه اوکندن کچرکن فقیه محمدله دیکر نفرده بزه

قاتیلیدیلر. برچاریک قدر یورودکدن صوکره غات بلدهسی ایله قوقهن تپه سنک ظل کشیفی نظر دن غائب ایتدک ؛ سیار قوم دالغه لرینک ایچنه کیردک . آرتق یولمز نهایتسز اینیش یوقوشلرله قوم تپه لرینک آره سنده اعوجاچلر ترسیم ایدهرک دوام ایده جکدی .

قوملقرا آراسنده برمدت قطع مسافه ایتدک . صول طرفزدن تواریق قیزلرینک چالیدی ایمزادچالغیسندن برنوع ابتدائی کالچهدن چیقان خفیف وبوغوق بر آهنگ ، مدیدومطر درنغمه شکوایه قاریشه رق بزه قادار کلیوردی . او ائشاده الیوکسک بر قوم تپه سنی آشیوردق ؛ اطرافزده کی قوملق ساحة قمرک ضعیف ضیاسی آئنده - او یومقدمه اولان بر قویون سورسی کی - متوالی تومسکلرله انکشاف ایدیوردی . تپه نک اوزرنده توقف ایندم دیدکله مکباشلام . مکوکب ومحتتم محرا سها سنک آئنده ابدی خواب سکونه دالمش ، حییلاق قوم بیغینلریله ستر ایدلمش بوئولو بقعه ارضده ایمزاددن چیقان بکای اشتکا افق حیاتک اوته سنندن کلن بر اینن - انسان آفله نک اینن اضطرابی کی چولک سکون وتنهائیمی ایچنده سهاواته یوکسلیوردی . یانمده یورومکده اولان فقیه سنک کلدیکی طرفی کوستره دک :

— بنات یحیی نک چادری ... غالباً بو کیجه زیارتچیلری وار ، دیدی .

بوتون تواریق قیزلری کی آچق وسربست دولاشان ، قبیله نک کنجلیریله صباحلرله قدر ایمزاد چاله رق سر ائریلی ترنم ایدن بوکوزل قیزلری طانیوردم ؛ اولجه آغزه آمونوقالی اولان مشهور بر رئیسک قیزلری ایدیلر . یحیی نک اسمی تلفظ اولندیغی زمان بلا اختیار آرقامه دوندم ؛ اوزاقده غات بلده سنک سیاه قالین برچیزکی کی دوام ایدن سورلری اوزرنده کی بییق قلعه نک بر بیغین بیلدیزلر آراسنده ترسم ایدن ظل کشیفه باقدم . یحیی نک اوقلعه یه هجوملری و اونی تعقیب ایدن سورده کلی مقاتله آئانسنده اوراده ودوغدوقلری یورددن بیگلرجه فرسخ اوزاقده مقتول دوشن تورک ضابط و عسکر لرینی ، عینی بحاربه ده قتل ایدلمش اولان یحیی پی ؛ محرانک منسی بر کوشه سنده وقوعبولمش اوفاجعه یی دوشونورکن ایمزادک سسیمی خنده ازاده متأثر ایدیوردی . بلکه او آنده بنات یحیی ده پدرلری آمونوقالک حیاتی تغنی ایدیورلردی . محرا اقوامنده وقایع نامه لریک نشیده لر حالنده آغز دن آغزه انتقال ایتدیکنی بیلوردم .

قوملرک آراسنده یولمزک دوامی مدتیجه فقیه محمد بانا بوتون اووقایعک تفصیلاتی حکایه ایتدی . اوزمان اوزرندن یکریمی بش سنه کچمش اولان اووقعه یی بیلدیکم حالده ینه تکرار دیدکله دم . محرا اقوامیله یاشادینغکز مدتیجه بیلدیککز وقعه لریک ، روایتلرک تکرار تکرار

افسانه لار له قاریشدیر یله رق حکایه ایدلسنه سزده راضی اولورسکنز ؛ هر دیکله یشده دوشونمک و دیکله مک احتیاجنی تطمین ایدن یکی بر ذوق دوبار سکنز .

بر قاج ساعت یورویشدن صوکره فجرک کلکون ضیالری اورتالنی تماماً ایدینلا تیرکن چیللق قوم بیغینلریله مستور ساحه یی کچمش بولنیوردق ؛ تادرات سلسله جالنه ایجه یاقلاشمشدق . آفاقوس بر حکمدار تاجنه بکزه یه زروه سی ایله صاعده ، جبل اودان ایکی بویوک قبه سی ، متعدد طاش قله لر یله صولده اولق اوزره اوچوروملرینک بوتون تفرعاتیله کورونیورلردی . براز صوکره کونش بر حمله ده آفاقوسک اوزرندن فیرلادی و دوغدی . فقیه محمد بو ائنده صول طرفه توجه ایتمش ایدی نهنی اشارت ایدیوردی :

— جبل جنون .

وادینک غریبنده کی کنیش قوملق ساحه ده متعدد قبه و قوله لری کونشک ایلك شعاعایله یالدریلانان اسرار انکیز جنلر آطه سنه باقارکن جواب ویردم :

— اوت شمهوروشک مقر سلطنتی . . . صوکره اودانی کوستره رک علاوه ایتدم : یوراده ده مان تاروجا او طور ییورد کلکی ؟

فقیه کوزلرینی بیهانک فسحتلرینه نصب ایتشدی ؛ دوداقلرنده عجیب بر تبسم واردی . بر قاج ثانیه توقدن صوکره جواب ویردی : — زوالی جاهل بدویلر . . . براز تردن صوکره سوزنی صریح بر جمله ایله اتمام ایتدی : — شریف احمد اونلرک حقیقتنی سزه ده ایی اکلایر .

فقیه بوسوزلری سویلدا کدن صوکره هجینی سورده رک بزدن آیریلدی و او کزده کی یلغین آغاچلرینک کومه لری آراسندن کچدی ؛ بو صورتبه کندیسنی ده ا فضلده سویلتمک امکاتنی سلب ایدیوردی براز صوکره بزده عینی آغاچ کومه لرینی کچیوردق . آغاچلرک اوتنه سنده فقیهی خفیف بر تومسک اوزرنده کوردم ؛ وادی تهنه زوفنتک نهانک دوغری توجه ایتمش اوزاقدن اوکنده دوه سنی سورده رک کلن بر زنجی ایله اشارت لر تعاطی ایدیوردی . زنجی اوکنده ایکی طولوم صوبوکلی ضعیف بر دوهی ائنده کی چوماغیله سورییور و یاقلاشویوردی . محیر العقول ضعیفی ، ایجه بویی و قوری قفاسیله نظر دقتی جلب ایدن دوهیه قیصه ماوی کوملکی ، ضعیف و عضلی باجاقلریله آرقاسنده یورویان زنجی به یاقلاشدیغیمز زمان توارقک بادی خشیتی اولان بو ایکی مخلوق عجیبی ،

آمونوقال ایدی نهنك دوه سیله خدمتجیسی طانیدم. فقیه زنجی ایله سسز مكله سنه نهایت ویره رهك ایضاح ایتدی :

— مسرور وادی تهاله دن صوتیریور. شریف احمد او کمزده کی وادینك ایچنده وکچنلرده کندیسنی زیارت ایتدیکم یرده ایمش آرامق ایچون وقت غائب ایتیه جکتر . صاغیر و دیلسز خدمتجینك اسمی مسرور اولدیغنی بوضورتله او کرندم . آرتق تهنه زوقق کریده براقهرق آدرین کهل قو وادیسنه کیرمشدك ؛ جبل اودانك ایچی معظم قبهسی باشمزك اوزرنده کورونیوردی . ایلغین آغاچلرینك ، چالی کومه لرینك اشارت ایتدیکی سیل یاتاغنی برمدت تعقیب ایتدکدن سوکرا او کمزده اولدقجه کینیش وکنارلری اوچورومله چوریلش برساحیه چیقدق. اوراده شریف احمدك چاری براوچورومك دیننده قومساله اوزرینه قورولمشدی ؛ چادر، عرب قادینلرینك اوردیکی علی العاده سیاه قیل چادرلردندی . بزى اوزاقدن کورمن اختیار چادرینك اوکنه چیقمشدی. هنجلریمزی یره او طورتمقله مشغول ایکن فقیه محمد بزدن اول طاوراندی و سریع خطوه لرله اختیاره یاقلاشدرق الی کمال حرمتله اوپدی ؛ و بزى کندیسنه طانیتدی شریفله طرابلس عرباننده معتاد اولان وجهله مصافحه ایتدك .

توارقك آمونوقال ایدی نهن عنوانی ویردکلی شریف احمد اورتا بویدن برآزقیصهء صوگ درجه ضعیف ، یمش بشك براختیاردی . کینیش قوللی عرب کوملکندن چیقان بازولرینك ، ساعدلرینك عضلاتی اختیارتق وضعیقلقدن بوروشوق بر پرده کبی صارقیور قوللری قییلداندقجه سالانیوردی. کوملکنك آچیق یاقاسندن کوکسنك کیسکلی ، آغارمش براوچ قیللرک آراسندن دریسنی دلجک کبی کورونیوردی . بوروشوق یوزنی وچکسنی تیزین ایدن بیاض و سیرک صقالی کوکسنه دوشیوردی. سنه لرك تخریبات ایزلری ایله چیزلش ، بوروشمش و قورومش بووجودده یالکز جالب دقت ایکی نقطه واردی : بوپوک برعمامه ایله مزین و آرقابه دوضری کیسيلمش تونس فسنگ تماما آچیق بیراقدینی کینیش ومحدب آلی ایله اوچوروملرکنارنده یتشمش بوکورتهن چالیرینه بکزه یهن سرت وقاریشیق قاشلرینك آلتنده فوق العاده شمشکلر له پارالایان برچیف کوز... جنلرسلطانك یمش بش سنه لک اوزون عمرنده بریکدیرمش اولدیغنی بوتوز حیات قدرتی وجودینك سائر اعضاسنی ترك ایتش بوایکی درین کوزده بریکمشدی .

شریف احمدك چادرندن اوچ یوز متره ایلریده وادینك ایچنده بر موقعی اشارت

ایده رك چاوشه چادرلریمزك اورایه قورولسقی تئیه ایتدكدن سوكره شریف ایله فقیهه رفاقت ایتدم و عرب چادرینك ایچنه کیردك . چادرک مفروشائی پك ساده ایدی ، اورتایه ایکی اوچ کلیم یاییلمش ، کنارلره سودان معمولاتندن برقاچ دری یاصدیق آتیلمشدی . برکوشه ده شیخك اوراقنی احتوا ایتدیکی اکلایشیلان صاری دریدن برجیره . عرب چانطه سی کوریلوردی . شریف بانا یر کوستره رك اتكا ایده جك بر یاصدیق اوزاتدقدن سوکرا کندیسیده فقیه ایله یان یانه قارشیمه او طور دیلر . صسارقیق بالدیرلی ضعیف باجاقلرینی بوروندیکی عرب احرامنك ایچنه صاقلایه رق برمدت سکوت ایتدی . حال و خاطر سواألرئی نهایت بولدقدن سوکره او آنه قدر یرم معطوف دوران کوزلرینی قالدیردی و یوزیمه باقدی ؛ کوزلرنده ایلك کوردیکم آنده کی شیمشکلر یرینه اعماقی اولچوله مز درینلکلر قائم اولمشدی : — بو طاعلرده بولمش اولدیقم بعضی بربری محکوکاتی کورمک و تفسیرلرینی اکلایم ایستدی ککزی فقیه محمد بانا یازدی . بومراقکزی تطمین ایتک پك قولای . فقط کونش شیمدی وادی بی چوق قیزدیرمشدر . ایکندی نمازندن سوکره چیقالم اولمازی ؟ دیدی و حوایمی بکله مدهن علاوه ایتدی : — بوتون کیجه او یومادن یورودیککز ایچون براز استراحتده محتاجسکز .

فی الحقیقه آفریقا چوللرنده کیجه یورویشندن سوکره کوندوزلری اوکله به قدر او یومق و ایکندی وقتنه قدر یمک و یورویش حاضر لغتی یابه رق اقسام سرینلکننده هر بلرک سروه دیدیکلری کیجه یورویشه باشلامق معتاددر . بوتکلیف بنم اتباع ایده کلدیکم طادت مملکته موافقدی . شریف اوراجقده اوزانوب او یومامی تکلیف ایتدی . بن چادرده استراحتی ترجیح ایده رك کندیلرینه و داع ایتدم ؛ عسکرلرک قوردینی ایکی چادر دن عبارت قرار کاهمه کلدیم . چادریمه کیروب یول قاریوله سنک اوزرینه اوزانمان اول برکه ده ها آمونوقال ایدی نهنك چادرینی کورمک ایستدم . عبدونک انتخاب ایلدیکی برله اختیارک چادری آراسنده جبل اودانک کسکین بر پیچاق صیرتی کبی وادی زمیننه اینن میلی بر اوچورومی برسد حائل تشکیل ایدیوردی .

وقت ظهره قدر درین او یومشم . قالدیقم زمان مزعج صحرا روزکاری وادی به دوغرو قوم دانه لرینی مبدولاً ساوریوردی . آفریقا صحرا سنده وادیلرک اوچوروملی یماجلرینی قازان بو عامل طبیعی آنجق ایکندی وقتی اورتالق براز سرینله نجه سکون بولمه باشلار . بنده ایکندی وقتی صبر سزلقله بکلپوردم . (مابعدی وار)

آنادولو تاریخنده دینی روحيات مشاهده لری

سرهل

جهيمسك براقاده سنه كوره : « مرضی حاللر ، ذهنی حیاتك بعضی عناصرینی ، هر زمان كندیلرینی محیط اولان دیگر حادثه لر دن تجرید ایدرك ، بالذات مشاهده ایتمك كمزى تأمین ایدرلر . بلك تشریح نده میقرسقبوك كوردیكى بروظیفه یی بونلر روحتك تشریح نده كورورلر : » [۱] بومطالعه ، صوك دور روحياتخیلرینك مرضی شعوره نه قادر اهمیت ویردك لری كوسترر . پیه رژانه ، نه روزلری تدقیق صورتیله حقیقی روحياتنه واریله چكندن بحث ایتدی : حقیق بونندهل داها ایلر یه كیده رك (نه ووربات) ی اجتهامی به مقابل فردی و روحی حادثه نك اساسی اولار ق وضع ایدیوردی . دیگر جهتدن اجتهامیخیلر ، ابتدائی جمعیتلرده كی سحر بازدن متكامل جمعیتلرك داهیسنه قدر بوتون فردی و درونی قوتلرك ایضاحندن واز كچمكه تمایل ایدیورلر .

دولاقروا ، روحياتك حدودینی دینی حادثه لره تشمیل ایدرك جهيمسك دینی تجربه « - ده كی اصواتی ، بعضی تمدیلاتله تطبیق ایتدی . سحر ك ، بو بونك تشككنده فردی عامللرك تأثیرینی اعتراف صورتیله هو به رموس دور قایم مكستبندن قسماً آیریلیورلردی . جهيمس ، علی العاده دینی حالاتك نه وروپانده اك بارلاق ، اك مكشف اولار ق كوزوكدیكنی سویلیوردی . بوقناعت ، دینی روحياتده ده مرضی شعورك اهمیتق اولدیغی كوستریور .

اساساً ، بوتون سنه سترزك حالاتك ، انساندن بشقه هیچ بر ذی روحده بولنایشی بو جهتی مؤید دلگلی در ؟ عضوی وراثت ، حیواناتده جمله عصبیه خسته لقلری دینلن نوعی شیمدی یه قدر عرض ایتمه مشدر . ایشته یکی بر روحياتك تأسیسی خصوصنده ژانه بولونده ، حقیق فرویده جسارت ویرن ایشك بوچه سی در . جهيمس ایچون بیله ، عضویتده جمله عصبیه انكشاف ایتدكدن ومختلف مرضی أشكال آلدقن صو كرادر كه فعالیت روحیه باشلامشدر .

انسانله حیوانی تفریق ایدن اك مهم وصفلردن بری عصبیت در .

انسانه « حیوان عصبی » دیمك بو نقطه نظر دن یا ككش بر شیشی اولماسه كرك در . بوتون

حادثات روحيه حساً محرك Sensari - matrise بر صورتله ظاهر اولور. بونلر ايسه يالکيز جهه عصيبه ده تکون ايدرلر. آنجاق برتهلکه قارشيسينده حرکت کله و قيزان حيوانه مقابل، انسانک اعصابی دائماً حال فعاليتده، ياخود برچوق مرضی شکللرده بولنه بيلير. حاصلی بلونده له، حق و يرديره جک درجه ده دینه بيليرکه، روحی حادثاتک هان قسم اعظمی درونی، مرضی تظاهر له ده کنديسنی کوسترر.

ايک باقيشده جهيمسک بوتون روحياتده « شرط لازم » اسميله بونی تمل آنجاق ايمسی حقی کی کورونويور. حق له تورنو، کيه نيفس کی اجتماعياتجیلرک تقدی احتیاجلرندن باشلايان عضوی اجتماعاتی بونک عیندر. بو طرز تلیقی به تمایل اید، نلره کوره نیچون حیوانلرک جمعیت تأسیس ایتدیکی، یاخود نهدن انسانک خارجده، متظاهر روحی حیاتده باشلامدینی آنجق بووجهله ایضاح ایديله بيلير.

زیرا، حالت عصيبه یی قالدیرالم جمعیت و روحی فعالیت ده برابر غیب اولویور حالت عصيبه یی اقامه ایدلم بالنتیجه جمعیت و روحی فعالیت موجود وحاضر در. مادامکه، عصبي وراثت روحی واجتماعی حادثه نك تکوننده علیت درجه سینده لازم بر شرطدر؛ او حالده روحی وراثتده بونکله آکلاشیلمش اولور.

حالبوکه عصبي حادثه ده کی مشابہت حقیقتدر. آنجاق ینه عصبي وراثتی مؤیددر. روحی حادثه اونک نتیجه سی و آزی عد ایله میورسه ق مطلقاً یاسری برشکلده رشیمک دروننده روحی برقوانیت قبول ایتک، یاخود حادثه روحیه یی بالآخره متحدت تلیقی ایتک ضروری در. یوقسه اوندن متولد دکلدر. بونک اُک بویوک برهانی، جهله عصيبه نك بعض فقری حیوانلرده انکشاف ایتش اولمی در. نهدن جهله عصيبه موجود اولدیغی حالده، جمعیت و روح حیاتی باشلامامشدر؛ بوکا قارش، یا حیوان روحياتی واجتماعیت سوق طبیعی سنی اشهاد ایدرک جواب ویریلير؛ یاخود جهله عصيبه نك حال روحی نك تکونی ایچون لازم اولان معین بر تکامل درجه سنه هنوز وارماش اولدیغی سوبله به بيلير. اولاً - حیوان روحياتی حقتده کی مطالعاتی خاطر لاتمق ایجاب ايدر. ثانیاً - ادعا ایدیلن اجتماعیت سوق طبیعی سنک، جهله عصيبه دن تماميله محروم اولدیغی ده اونو تاملی در. نهایت صوک سرد ایدیلن دلیل، اُک فضلہ حقیقته یاقین بی کوزوکنی در. فی الحقیقه ذی روح واجتماعی بر موجود اولان انسانده جهله عصيبه یی، اُک زیاده انکشاف و تکمیل ایتش اولاراق کورویورز.

جهله عصيبه ایله اجتماعی و روحی حادثه نك آری آری بر شیشی اولدیغی آکلا

دقدن سوکره ، شیمدی ده حیوان وانسان آره سنده کی حال عصبی تمولنک نه دن ایلری کلدیکی تدقیق ایده لم . علی العموم ، بو طرزده برتجری ایچون مراجعت ایدیلمن اصولی تعقیب ایده رک ابتدائی انسان ومعشری تصورلرله مشغول اولمق موافق اولور . هوبه - وموسک آسترالیایا قبائلنده یابدقلمی تدقیقلرله لهوی برولی أساس اتخاذا ایده چک اولورسوق ، کورورزکه ابتدائی جمعیتده « سحر » وجدحالتک اعظمی انکشافه کلدیکی برساحه در . سحر باز ، آغزندن کوپوکلرکن ، کوزینک اوکندن خیالتلر کچن ، دماغی بر کرده باد ایچنده دونن ایستهریک برآمددر . هوبه ره کوره سحری قدرت نادرا موروث در . چوق زمان ، « مناسک » ایله اشتغال ایدنلردن برینک قازاندینی براعتیاددر . [۱]

مستقبل سحر باز ، بر اورمانه چکیلیز . اوزون مدت اوراده منزوی برحیات کچیرر . دائمی وجد آنلرینک تولید ایتدیکی عصبی اهترازلر تمادی ایدر . ذاتاً ، کوپونک دیدیکی کبی « منسک » عینی فعلی ، عینی شرائط داخلنده ، تولید ایتک اختیاجندن یعنی اعتیادک ، بناسی اولان احتیاجندن دوغمش ، دلگیدر ؟ بودینی اعتیاده بالخاصه خارجی مالمه تماس کسیدکدن صکره ده نافذ بر صورتده سحر بازک اوزرنده کنیدی کوسترر . نهایت طبیعت وشخصیتی دریندن درینه تبدیل ایدر . سحر بازک یکی برحیاتی وارددر . اسکی حیاتی آرتق بتمش در . سحرک عنعناتنه ادخال ایدیلیز . وبوعنعات اونک ایچون قیمتلی اولور . حدت ، تأثر ، تحیل ، غیظ کبی عصبی حالتلر بو واسطه ایله انکشاف ایده رک اجتماعی برو فورمول آلمقه باشلار .

« سحر » ک اجرا ایلدیکی محل ، لطرافنده کی مقدس اشیا وطبیعت ، قزانک مزارلنی هیئت مجموعه سیله بر (مدینه) تشکیل ایدر . سحر بازله برابر بوتون بو اشیا وطبیعت بر (کل) وجوده کتیرر . فردیله شن قدرتک عالنه نک نوسنی آرا می در . خصوصیه عالنه تأسسندن سوکره « مانوس » وبونک اخلافه انتقال ایدن (سحر) ی قدسی ایله لاقدسی بی درونی ایله خارجی بی تمایله تفریق ایتدیکنندن بو صورتله عالنه اخلاقی ، هنر نفس ، غرور ، حیثیت ، کبر ، الح . . . کبی خودینی حسلرینک تشکله میدان ویردی . بو صورتله عالنه مجادله لری ، قان دعواری و « انتقام شخصی » تمایلرینک معناسی آکلده شیلمش اولور . وجد اجتماعی ده سیال وتجمع آنلرینه مخصوص اولان جمعیتک قدرتی

فردیله‌شهن غروبلرده ، عالیه‌ده تکررله اعتیاد حالنه کله‌رله ، ایکنجه بر طبیعت میدانه کتیردی. بو طبیعتک روحی تظاهراتنه حدت و کین ، عضوی تظاهراتنه‌ده جمله عصبیه‌نک بوزوققلیری یاخود ده‌ا عمومی بر تعبیرله (نه‌وروز) اسمی ویریورز .

بوندنه آکلاشیلورکه ، نه‌وروپاتی ، بالخاصه سحرده تشخیص ایدن اجتماعی اعتیادلرک عضویتنه تولید ایتیش اولدینی بر حال منضم در . بناء علیه انسانله حیوان آراسنده‌کی جمله عصبیه فرقتک مولدی بالذات اجتماعی حادثه در . فقط دنیله‌جک که ، سحر باز ابتدائی انسانلر ایچریسندنه اساساً جمله عصبیه‌سی بوزوق اولان بر کیمسه در . بواسطه‌داد ، اوندنه دینک سری بر شکلده تکوننه سائق اولمشدر . جه‌مسک « دینی تجربه » ده‌کی مثاللرینی تعمیماً بو خصوصده حلاجدن باشلیارق جنید بغدادی‌یه قدر ، بر چوق متصوفینی صایق میکندر .

صوکره آریجه ، نه‌دن دولایی عینی عصبی حالک فلائک دیکر فردلرنده تکون ایتدیکی صورولاییلیر بوکا قارشی ، اولا سحر بازک بلا تدریج (ارکان و مناسک) ک اجراسنه سوق ایدلیدیکی اعتیاد واعتزالدن صوکره کندینه « کشف‌والهام » ک باشلادیغی سویله‌رز . اگر استعدادک وجودی حقیقه اصرار ایدیلیرسه او زمان‌ده ، بوتون استتوخرافلرک فرازه و تابلورله برابر موروث حال مرضی‌نی قبول ایتدکلرینی ذکر ایتک کفایت ایدر . ثانیاً عینی اعتیاد واعتزالی [۱] بوتون قانان افرادنده تطبیق ایتک ممکن اولمیدیکی ایچون بورادن محدود شخصلره انحصار ایته‌سنک سینی آکلارز .

جه‌مسک اعترافی ایتدیکی کبی ، « غیرقابل اعتراض بر وقعه‌درکه ، دینی حیات بر آدمک بوتون فکری و فعالیتنی مص ایتدیکی زمان ، اونی غریب ، اکسانتیک بر حال قویار . » بو حال ، اولجه مستحضر عضوی شرائطک نتیجه‌سی اولیوب ، بالعکس تکرار واعتیاده عضوک اوررنده انطباع و تحول تولید ایدر . بو تحول مکتسب سجه‌لرک منفی و مرضی بر تظاهری در . بناء علیه انتقال ایدرک ، عضویتک مقاومتنه رغماً بر قاج نسل قادر دوام ایده‌بیایر . و شاید بو حال ، بوتون تشکیلات اجتماعی‌نک تبدیلندن متولد ایسه

[۱] فلائک مبودله تماشای قومونیون آنلرینه انحصار ایدر . حال وجدک عینی صورته‌داده‌سی قابل دکادر . بناء علیه مقدس اشیا و مبوده تاند اولان شیلرله اعتزال طالنده قانان بر زاهدک تأمین ایتمی لازم کلیر .

اوزمان انتقال « سریع تحول ، حائده واقع اولارق ، بالمکس عضوینک تکاملی اوزرنده مؤثراولور .

بو مطالعاتدن آکلاشیلیرکه دینی روحيات ، عینی زمانده تکونی روحیاتدر . بوشعور حقنده کی تلقیمز هر نه اولورسه اولسون ، اک بسیط شکلی کورمک مراقی همزده مشترک اولاجقدر . بوسورتله روحی تکامل ، بر آن واحدک ویره بیله چکی داخلی تجربه به انحصار ایتمه دن ، بتون مرحله لری تدقیق ایذیله بیله حکدر . داخلی تجربه ، روحک تکامله صفحه لری حقنده بزى تنور ایتدیکی حالده ، تاریخی مشاهده تکون وانکشافه صورتلرنی ، اونى وجوده کترین عناصرینی ایضاح اتمسی اعتباریله داها شامل و عمومی بر قیمتی حائزدر .

بز بورادن ، عمومیتله دینی روحیاته بر نمونه اولق اوزره ، آنادولو تاریخنده تصادف ایذیلن باشلیجه متصوفلری ، روحی و عصبی اعراضک تظاهر لری نقطه سندن تدقیق ایتمکه چالیشاجمز . آریجه لسانی ، ادبی واجتماعی تاریخلر ایچونده برر موضوع تشکیل ایدن بوشخصلری مطالعه ایدرکن ، اولرک بالخاصه عصری حیاتلرنی ، عائله وانتسابلرنی نظر اعتباره آلق لازم کایر . شخصیتلرک ترتیبنده هیچ بر جهت اساسی اتخاذ ایذلمدیکی کبی ، تدقیق خصوصندهده بر ترجیح کوزله تلمه مشدر . بالآخره بوتون اسلام متصوفلرینه عینی مشاهده بی تعمیم ایتمک اوزره ، شیمدیله بونی یالکز آنادولو تاریخنده تجربه ایتمکه اکتفا ایذمکمز .

*Amat nosp
it Barak mit
Bunak*

- ۱ -
بوران بابا

*of Anatolunda
Jalan # 3/393
T. Sivas*

ایچون آنادولوده طریقتلرک تأسس وانتشاری بر طرفدن ادبیات و دین تاریخلری ایچون تدقیق موضوعی تشکیل ایتدیکی کبی دیگر جهندن بالذات فکری حیاتمک تکونی ایضاح ایدن منبعلردن برینی وجوده کتیرر .

کرک سلجوقلر دورنده ، کرک عثمانلی سلطنتنده آنادولودن یتیشن باشلیجه متصوفلرک معین برمسلاک تعقیب ایدن عالم وحکیملرک اکثریسی طریقتلرواسطه بیله تعین ایتمه مشلرسه

*Channamon
p 14*

بیله ، هیچ اولماز بر طریقه منتسب بولنش لردی . بناءً علیہ ، مملکتک فکری تاریخیله مشغول اولاجق لردکده ، بوجوق منتشر و سیال موضوعه اهمیت ویرمه لری ایجاب ایدر . ادبیات و دین تدقیقلرنده اولدینی کبی ، بوساحه دهده تکیه نك منشأنی طریقتک ارکان و مناسکنی مطالعه ایدرکن ، فلاسیق تصوف کتابلرینک ، سلسله نامه لرك ویردیکی معلوما تله اکتفا اتممک اک اسکی وثیقه لرك یاردیميله دیگر عامللره انتقال ایتک لازمدر .

فرضا ، کیکلی بابا حقنده شقایق نعمانیه چوق حسن شهادت ایدیور : « غزله نسبتبه مشهور ، عارف بالله شیخدر . کیکه پیندرک دولاشیردی : حوی بلده سننده دوغمش ، صوکرکا دیار رومه سفر ایدرک بروسه فتحنده حاضر بولونمشدر . سلطان اورخان طرفندن قبری اوزرینه بر قبه بنا اولونمش ، مرقدی زیارتگاهدر . الخ »

اوقاف قیوداتندن ، سلطان ایوکی وقفه هاند جزؤک بر کنارنده ، اورخان غازی نك اکیکلی بابایه وقف ایتیش اولدینی املاکله برابر هدیه لری ده ذکر ایدلشددر :

بونلر ایکی کوپ عرقی و ایکی کوپ شراب ایدی . ایشته سلسله نامه لرك ستر ایتدیکی بحث ایتمکدن چکیندیکی بر نقطه . « کبار اولیاء اللهدن » تلقی ایدیلن بر چوق (صوفی - mystique) لرده ده عینی ابتلائی کورمک ممکندر . مقاله مزک موضوعی اولان بوراق باباده بو صفحه نی بوتون وضوحیله عرض اتمکده در .

نجم الدین کبری خلیفه لرینک « دیار رومه سفری » ، شمسی تبرزی واسطه سیله مولانانی ، بابا کمال حنجدی و شیخ الوفا طریقیله ده بابا الیاس و حاجی بکتاشی میدانه کتیردیکنی ، بوراق بابانک بو طریقه منتسب بولندیغنی ینه سلسله نامه لر دلالتیه اوکریورز دیگر جهتدن (بدرالدین محمد العینی) نك عقود الحیاتندن نقلاً آماسیه تاریخی ، بوراق بابا حقنده شو سطرلری یازیور : « آیک بابانک مرید خاص اولان بوراق بابا ، ۵۶۶ ده توقادده دوغمشدر . خان ایلچیسى ديه مشهوردر . بلندن یوقاریسی چیپلاق اولوب آشاغیسنه قرمزى بزدن برفوطه باغلامش ، باشنه خفیف قرمزى بر صاریق شکنده دابند صارمش ، و ایکی طرفلرینه ماندا بوینوزلری ربط ایتمشدر . آئنده غایت اوزون و بویوک بر نفیر قباقدن معمول بویوک و سیاه بر کشکول اولوب آبی کبی اوینار ، مایمون کبی سویلر . غایت مردار ایدی ، عینی حالده ، عینی قیافتده سکز اون رفیقی اولوب بونلرک آئنده ، فضله اولارق (دائره) دیدکری قصناعی بویوک ، کنارلری زیللی بر دلف اولدینی حالده کیندکری شهر لرده ، کویلرده بر دائره شکنده طوروب بونلری چالارلر ، بوراق بابا

اویناردی . هر نه طرفه کیتسه لر ، چو جوقلر اطرافنه قوشسار ، مسخره صبیان اولان بوراق بابا حیواناتک صداسنی تقلید ایدر . بوراق بابا حلوله معتقد ، آخرتی منکر بر حلیحه ایدی . فرائض و محرماتی انکار ایدوب اساس فرائض حب علی دیر ایدی . الخ . عینی نك ادعائنه عینله اشتراك ایچون ، بوراق بابایی ایضاحاتله، دیگر وثیقه‌لر مطالعاتمیزی باشقه بر جهته توجیه خصوصنده بزه خدمت ایدیور :

بوراق بابا دائمًا جذبہ حالده یولونان ، و زمان زمان غائبدن صدالر ایشیدوب ، الهسامه مظهر اولان ، بر چوق مدتلر اعتکافه چکله رک زهد و تقوا ایچنده پرهیزکار بر عمر سوردکنن سوکرا ، اعصابی تنبیه ایده چک یمک و مسکرات نامنه نه وارسه ، ابدال ایله قیصه برمدتده استعمال ایدن بر « درویش السبی » دره . بابا ، بوتون صوفیلرکی وجده کلدیکی زمانلرده ایستیری اعراض کوسترر ، آغزندن کوپوکلر کلیر و بو مدت ظرفده اکسیک ، معناسی مهم بر چوق جهله لر، قیریق مصراعلر صرف ایدردی . کلمات « براق بابا » بالآخره سکزیوز الی اوج سنه‌سنده فارسی اولارق شرح ایدلمش ؛ و بعضی نادر نسخه‌لری شرحیله برابر محفوظ قالمشدر .

برنسخه‌می « بریش موزده نوم » ده موجود اولان و مجموعی اون صحیفه‌یه انحصار ایدن یوشرحک دیگر برنسخه‌سنی ده اون قاپایی بخاریه درکاهنده شیخ علی اقدینک کتبخانه‌سنده کورمشدم . بر چوق مجموعه و رساله‌لردن عبارت اولان کتابک اورتالرنده « شرح کلمات شیخ براق » سرلوحه‌سیله موضوع بحث اثر باشلامقده در .

شارح ، فارسی بر مقدمه دن سوکرا متنک ایضاحه کیریشیور .

تاریخی ولسانی قیمته بناء ، متنی چیقارارق بورایه عیناً نقل ایدیورم :

« شیخ می فرماید قدسی‌الله روحه که بسم‌الله دم هر دم بدم دم دم بودم يفعل مایشاء و مایحکم ما بید . الو تنکریدین فرماندین وه فرماندین . تنکیزتیلار سوت کولار ، بال ایرماق‌لار . خانلار وزیرلار ، بیگلار قاضی‌لار دانشمندلار مشایخ‌لار اخی‌لار الو‌لار عزیزلار . ییتی تنکیز ییتی اورتاسنده کی برآیدین گوهر . اول آیدین گوهر یراسنده یتمش بیکر طاغ . اول طاغده ارسلان‌لار قبلان‌لار ایمارلر کییک‌لار بورلار ایولار چقاق‌لار . هیات هیات ساتوق آنا مسکین براق . ایران‌لار ابوربیزر یورار کان توش کورورز توشو حزنی نیا یورارز خیررا یورارز قبا قبا عرفه‌لار الوالو بیرام‌لار آلام اولام لونیای لونب . بسم‌الله بازار بازار دین بازار . بارار اوزار . دانشمندلارنی بازار یوم بازار خیر بازار یوم وار

یولا دوزار یوم وار یولندن ازار . تونکی بازار نی بازار بازار بوکونکی بازار . بوسبق نی اوقیان یولندن ننا ازار . قدرت چوکانی بینین اوزار . تنکری ایرن آندن نیزار . بسم الله آیدین بجا . التون اشیک کومش قابو . وزرده پرنج قورقو مشاق ودانه دلبند . تی قات یرتوشاک تی قات کوک بوزک تنکیزلار باده . کوه قاف تکیه چوق اول باده دین ایچدوک مست اولدوق حیران اولدوق چوق مست شدی حیران شدی صباح شده است . سالیب کالدوک سکر دونک بستان ایوغنا سلام ویر مادونک بس بیلماموش سفری اتوکاتیکان باتالو قرداش سکیر بوستانه کیر بوستان ایوغنا سلام ویر اتور تینجایی چالو اوتایاق قلتوق لاک تشر اچیق . بسم الله اوروم اوردم دین ساور دوم مدعی داوردیم . سالیب کلدونک سکر دونک بوستانه کیر دونک . قیزیب کلدوم بولمادوم . بوت ترم اونکدوم نی الوب اونکدوم اسباهی ایکان بیگ اولدوم کوندا برفاز یدوم سلطانه خیانت ایله مادوم . دینکا قوان اورایسکز اووات استنبول چاریارقات محمد اصلوات قارشو قارشو چارداق لار قارساقارسا ایویون لار . توقوز اوکوز برسقوم . بر دین کوکاییر اکسار موتوموز بیق اکسار رهی مدزهی اکسار . هر که بوسبقی آنکلادی اونکلادی . این معنا باشد . که آنکلامادی نانکلادی چون نانکلادی قاول ساول اولدی چون قاول ساول الدی آورت طاول الدی چون آورت داوول الدی نشتر نشتر کوک اولدی .

قدم هذا الرسالة الشريفة المسمى بشيخ براق سنه ثلاث وخمس وعاءنه لمعام اماميه . اترك خاتم سندن اماميه ده بابا الياش مقامنده شرح ايدلمش اولديني آكلاشيلبور . وبوراق ، ياخود تورجک ، تعبيريله براق بابا ۷۰۶ سنه سنده حلبده اهلينک تضيقنه دوچار اولارق اولدورولمشدر .

(باراق) ، اسکی تورکمنلرک شامانلری کوه اولاشدیرمغه مخصوص مخیل قاناتلی بربار کیرک اسمی ایدی . تورکمنلره کوره نانکری (کوک) ایدی . ازلی ، ذی حیات و ذی شعور بر موجود ایدی . اولره نظراً کوک اولجه ارض ایله متلاصق اولوب بالآخره یکدیگرکندن آیرلمشدی . بو آیریلیشدن آتش ظهوره کلدی . تورکر بوتون موجوداتک مبدأی و حیاتک منبعی اولق اوزره بوسیا ایله ارضک آریلارق تکرار ازدواجی حادثه سی قبول ایدیورلر .

ارض ایله سمانک افتراقی ، و تکرار برلشه بیلمک ایچون جهدی صورتنده کی افلاطونک «تخطر» نظریه سیله هه غه لک مدعا و نقیض مدعا تک ترکیبی حقنده کی تلقی سنده ، سوک

زمانه انشاره باشلايان يکي رومانيسکلردن قروچه وبالدينيک قناعلرنده ، حاصلی اسکندرانیه مکتبه قدر بوتون متصوفلرک تمايللرنده ، تورک قوزموغونيسيله بر اشتراك مشاهده ایتهمک قابل دکلدرد .

اونلر سهای مذکر ارضی مؤنث عد ايدرلردی . برنجيسنه (آنا) ، ايکنجيسنه (آنا) ديرلردی [۱] . بالآ حره ايراندن کلن (هرمز) تلقیسی بواعتقادی تشويش ويکی بر شکل عرض ايتدی . موغوللر شامانيزمه (خاراشاجين) ، یعنی «قارا دين» ، بوددیزمه ايله ماتيلک (شیراشاجين) ، یعنی «يشیل دين» ديور ، ويشیل دينه مدنيت ، رفاه کتيرن برعامل نظریله باقيورلر . تورکن اوينغور ، قيرغيز اعتقادانده حالاشامانيلکک دوام ايدن ايزلرينی تدقیق ايدم بيلدورز . ژاپونلرک اسسکی دینی اولان «شينتوئيزم» ، روکوکي تميل ايدن (ايزاناکي) و (ايزانامي) نک ازدواجندن کونش الهسی اولان (نن شودايچين) ک دوغديغه قائمدر . مورخ (شیراتوری) نک تدقیقاتی نتیجه سنده (نانزو دايچين) ک بر جوق مهاجرلرله برابر ژاپونیايه ايلک کلمش اولان شامان اولدینی آ کلاشیلدی [۲] . «نانزو» نک (هيونغ - نو) حکمدارلرينه ويريلن عنوان اولدینی ، حکمدارلرک عینی زمانده دینی رئيسی بولدینی ايسه معلومدر .

تورکن شامانلری ايکنجی خوارزم مهاجرتی زماننده بويوک برکشافله آنادولويه کلديلر . برکه خان ، کسلوسنکم ، کبی رئيسلرک معینده کلن يکی هشيرتلر (بوزاوق) حواليسنده يرلشدیلر . شامانلر مملکتک اسکی مناسترلری ، بيزانسيلير زماننده مقدس صاييلان موقعلرده يرلشهرک دینی آينلری اجرايه باشلادیلر . (صوليجه قردهويوک) بونلردن بریدر . ديگر جهتن غعنوی طرفتئرک جنکيز استیلاسندن قاجارق آنادولويه صيغمنسی عینی زمانده واقع اولويوردی . بوزمان اشتراکی ، کيتدکجه ايکی دینی عقیده ومذهبک اتحاديه منجر اولدی . حاجی بکتاش ، برطرفدن خواجه احمد يسوی نک «مقالات اربعين» ينی نمونه اتخاذايدرک يکی بر «مقالات اربعين» تأليف ايدرکن ، ديگر طرفدن شامانلرک صوکتبخانهسی ، واسکی تورکن آتالرينک ممثلی اولوق اوزره ايکی عقیده نک اتحاد ايتدیکی نقطهيه تصادف ايدیور . بوراق باباده ، آیک ، اسحاق وسائر بابالرله برابر بوزمرهيه داخلدر . بابالر ، تورکن عشيرتلرينک شامانلری وسحر بازلرينی

[۱] «کازاروف - موغولرده سیاہ دين» دن قلا احمد کردی بک دارالفنون ته زدن .

A. de préville - Le chamânisme au gapon. [۲]

تشکیل ایدیورلردی . هوبه ره کوره ، سحری قدرت نادراً موروثدر ، چوق زمان «مناسک» له اشتغال ایدنلردن برینک قازاندینی برایتیاددر . مستقبل سحر باز ، براورمانه چکیلیر . اوزون مدت اوراده منزوی برحیات کچیرر . دائماً وجدانلرینک تولید ایتدیک عصبی اهتزازلری تمیدایددر . [۱] جهیمس بونلری بتون صوفیلرله برابر دینی شخصلرنده قوتله تمثیل ایدن نهوروپاتلر اولارق توصیف ایدیور [۲] . هر حالده اجتماعی حیاتک دار وثابت صورتندن خارجه حیقارق احتراصلرک انکشافه مساعده ایدن ایلك نوره اولارق بوسحربازلری قبول ایده بیلیر . بوراق باباده آنادولونک همان دورت گوشه سنی کزهرک ، زمان زمان ایران عرب طریقتلرینک تأثیرله حلولیه ، مشبهه وشیمه غالیه ، یاخود اثناء عشریه نظر یاتنه عینی درجه ده مساحه کارلقله روی موافقت کوسترن ، فقط حقیقته ده ، رواجده اولان محدود تعیرلری ازرله مش ، برتورکن شامانندن باشقه برشی دکلدر . بوراق بابانک اثرینی تحلیل ، لسانی وادبی بر مسئله اولدینی ایچون برم وظیفه من دکلدر . یالکز خصوصی حیاته نفوذ ایدرک ، کندیسنده «نهوروپاتی» اعراضنک نه صورتله انکشاف ایتدیکنی ، احتراصلرینک ناصیل قارشیلاندیغنی ایضاح ایدیوروز .

بوراق بابا ، توقاد جوارنده «جات» ناحیه سنده (بابا الیاس) ک ارشادینه مظهر اولمش ، بالآخره بتون آنادولوی کزهرک تبریزده (اولجایتو محمد خدا بنده خان) . عرض خلوص ایتمشدی . بوجهت موغوللرک آدولوده کی نفوذلرینی تأمین ایده بیلیمک ایچون بابادن استفاده ایتدکری ظنی او یاندیریور . اوصیرالرده اسماعیلی و باغنی عقائدینک انتشاری ده کندیسنک بوعقیده لره منسوب بر پروباغانداچی اولماسی احتمالی اور تابه قویور . واقعا بابا ، هراق وشامه قدر برقاچ دفعه سیاحت ایتمش ، برچوق مذهبلر وطریقتلرله تماسده بولونمشدر . فقط عینی نک روایتلرینه نظر آ تورکجه دن باشقه هیچ برلسانه واقف دکلدی . ساخته بر درویش اولمقدن زیاده ، دینی ارکان وعقائدن بی خبر عیاش و مجذوبدی . برچوق زمانلر معتکف یاشار ؛ اعضایی تحریک ایده جک مسکرات استعمال ایدر . آز او یوردی کندیسنده «مشهود اولان خوارق» ی بوحرکتلرینه مدیوندی . عینی خواص و اوصافه مالک اولان برعائله دنی کلیوردی . نهوروپاتی ، ارنی بر حال آ لارق ، خوارزمذن کلن بوزاوق تورکنلرندن بوراق بابایه انتقال ایتمشدی . دها کوچوک کلکنده مرضی بر جمله

Hulert et Guass ; Cuelanges d. l'histoire des religions. [۱]

Willian Ganes : L'Expérience religieuse [۲]

عصيه صاحبي اولان بابا ، بالاخره « افسوس » ، « چات » و « صوليجه قره هوبوك »
سجری مركزلرينك تعليميله انكشاف ايدرك ، برتوركن سحر بازي اولمشدر .

— ۲ —

کيکلی بابا

« عنقاي مشرق » کبی طریقت رساله لرینه اینامقی لازم هلیرسه ، عثمانلی دولتنک بانیلری
آراسنده بکتاشی درویشلرینی ، بابالری ذکر ایتمک قابلدیر . « افلاکی دده » تذکره سی
بابا مرندی اسمنده بر آذری تورکنک سلطان علامه الدینی نفوذ معنویسی آلتنه آلاق دولته
حاکم اولدیغندن بحث ایدیور . تذکره نک ۷۱۸ سنه سنده یازیلش اولسی ، روایتک پک ده
افسانه عد ایدلمه سی ایچون کافی بر سبب اولسه کر کدر . « آق شمس الدین » ولایتنامه سنه
نظر آ ، « صوليجه قره هر یوکده وطن ایتمشکن بالاخره قیر شهره کیده رک ، شهرک حاکمی
نورالدین بکه « همت نظر ایلش » ، بوتون او منطقه بی دائرة نفوذینه آلمشدی . افلاکی
تذکره سنک ده تأیید ایتدیکی بر وقعه ده کی شخصک سلجوقیلرک صوک زمانده معارضه
ایدن جاجا اوغلی نورالدین بک اولدینی کرک آقسرائی تذکره سی ، کرکسه مومی الهه
هاند وقیه [۱] دن آکلاشیلیمقده در . حاصلی بوتون بومطالع لرده ، وبالخاصه یکچیری
(کلپانک) بک قدمدن بویه بر مناسبتی وهله انکار ایتمک قابل اولادینی کورولور .
اساساً ، اوجانگک تشکلی مسئله سنده « مطلقا حاجی بکتاش » ک اووقته قدر بر حیات
اولدینی قبوله مجبوریت یوقدر . دیگر جهتدن ، مورخ اولمقدن زیاده منشی اولان « ابن
کمال » ک تاریخنده ، بو وقعه یه دائر بر قیده تصادف ایدیلیمه سی ده شایان استناد بز دلیل
اولاماز [۲] . زیرا احمد شمس الدین افندیکنک ارنده اهمال وخذف ایتدیکی یالکنر
بوقظه دکدر .

« شکاری » نک قرامان تاریخی ، بزه بردولتک تشکله سنده ، بابارک درجه ده دخل
وتأثیری اولدینی آکلایر [۳] قارامان بکک باباسی « نورالدین طغریق » بک ، بالذات

[۱] جاجا اوغلی وقیه سی . — مکرمین بکک سلجوق وثائقی قاتالوغندن « غیر مطبوع ..
[۲] ابن کمال تاریخی — ایکنجی جلد (امیری کتبخاسی) . — مرحوم عارف بک بو اثره
استناد ایدرک یوقارده کی ادعا ایله ادبیات فاکولته سی مجموعه سی (صای ۳) ده سویلور .
[۳] شکاری : قرامان تاریخی . — دارالفنون کتبخانه سفدن مستسخ نسخده در .

چات ناحیه سندن بابا الیاسه منتسب اولدینی کبی ، قرامان و محمد بکلرده لارندهده عینی طریقدن ایریلان « شیخ عارض ، ک مریدو درویش ایدی لر .

بوتون بو ادعالرده کی مشترک نقطه یی ، سطحی برحکمله ، طریقتلرک بالاخره کندی لهلرینه اویدوردقلری حکایه لره عطف ایتمک دوعضو اولاماز . بو اثرلرک ایچریسنده دینی وسحری حیاته علاقه سی اولمايان تاریخ ووقیه کبی وثیقه لرهده تصادف ایدیلور . ذاتاً ، اسکی دولتلرک تشکلنده « سحر باز ، ک خصوصی برموقعی اولدینی کورمه مشمی ایدک ؟ تیموجین ، کویچه یه استناد ایدرک یوکسلدی . مقدس جرمنه ایمراطورلغنده پاپار بو وظیفه یی ایفا ایدیور .

« موره قرداوی ، طوراعه مر بوط فردی قوتله ، بالنتیجه سلطنتلرک تأسسنده سحر بازک موقعی ایضاح ایتدی لر [۱] عثمان غازی نیک اطرافنده « نعمت الله اخی اوران قره حاجی بکتاشدن ، دن کلن کیشیف براخی ودرویش کتله سی واردی . بوتورکمن رئیس برچوق زمانلر ، بوی بکلرندن فضله طریقت اربابنه ، عشیری تشکیلاتدن زیاده سحری حیاته تابع اولمشدر . « اده بالی ، دأر موجود روایت و حکایه لر بوجهتی مؤیددر . مراد بابا اوغلی برامیچ شیمی ، الیاس فقیه الخ . . عثمان غازی نیک ، اخی طورور ، محمد شیخ الخ کبی برچوق درویشلرده اورخان غازی نیک برورده سی ایدی لر [۲] اده بالیدن سوکرا ، طورسون فقیه ، مخاص بابا ، عاشق پاشا کبی درویشلر ، نهایت بوتون افرادی اخیلردن ترکیب ایدن چندارلی عائله سی آنادولو سینورنده . تأسس ایدن کوچوک تورکمن دولتک بانیلرندن صایلیر . بوتانیرک دینی اولدینی سویله مک افراط اولدینی کبی ، منحصرأ سیاسی اولدیغندن بحث ایتمک ده مبالغه در .

سلجوق سلطنتک پارچالانمی ویکی بوز اوق تورکمن مهاجرتک آنادولویه حاکم اولسی مملکتک حیاتنده بویوک تحولاتلر یامشدی : اولاً - اسلامیه هنوز انطباق ایدمه دن شامانلری وسحر بازلرله برابر کلن عشیرتله ، آنادولوده دینی برتحول حصوله کتیردی . بناء علیه اثناعشریه وشعه عقایدینه بورونه رک یرلشن « سحری دین ، یکی دولتلرک شعارینی تشکیل ایدیوردی . ثانیاً - اهل صلیب لره و متحد اداره نک تولید ایتدیکی مرکزی زهدی اداره پارچالانارقی رینه عشیرت لره سحری حیاته اتمادن یکی یکی شیلر میدانه چیقدی شو حالده ، مملکتک

[۱] (بشریت کتبخانه سی) Mores es Lary. Les elans aux Heupires

[۲] جزؤ اوقاف سلطان ابوی « قیود دفتر اوقاف . - تاریخ انجمنی ، جواد کتبخانه سنده .

سیاسی حیثیت دن دولای دینی وسحری قوتلرک مداخله ایتدیکی قولایلقله آ کلاشیلیر. بومسئله سیاسی رئیسک سحر بازی خلق اوزرنده کی نفوذندن استفاده ایتسی صورتنده واقع اولدینی کی ، بالمقابله سحر بازکده دوعرودن دوعرویه سیاسی رئیسلر اوزرنده کی روحی تأثیرلرندن ایلری کلیوردی. ایشته کیکلې بابا ، دینی روحيات انوذجلری ایچریسنده اک زیاده بو وصفی حائر اولانلرندن بریسی در . بوراق بابانه کوردیکمز عصیانکار وخلقچی روحیه مقابل ، کیکلې باباده دولتچی ، ومدیر بر طبیعت مصادف اولوبور . سحر بازک احتراصی . آیین ومناسکده کی وجدک دوامی تأمین ایدن بر واسطه در . فقط بر دفعه استحصال ایدیلنجه ، سحر باز الهی قوتلر وطبیعتک اسرار یله دائمی صورتده حال تماسده بولونان بر موجود اولدینی ایچون ، کندیسندن استفاده ایدلمکله قالماز ، عینی زمانده قورقولور . بوقورقو ، چوق زمان بوتون خلقی کندیسنه بند ایدرهک سیاسی رئیساریده هماشاته مجبور قیلار .

بوکونکی انسانلرک بیله ، کندیسنه ایلمک ایدن دوقوره سوکی دن زیاده اسرارلی بر قورقو ایله مربوط اولدینی کی عشیری انسانده بویه اسرارلی بر مجهول قورقوسیه سحر بازه باغلیدر . فقط سیاسی رئیس ، بر دفعه نفوذ وحا گیتی تأمین ایدرهک اولورسه ، اوزمان بوتلمکلی قوتک ازاله سنه جالشیر . رئیسک مسندی ، اکثر یا یانچی قانلر ، اوقدسیته منسوب اولیان جماعتلر در . جنکیز ، بوروتلر و اویراتلره استناد ایدرک کوچکی اولدوردی .

قلمح ، بوشناق و خرواتلردن مرکب اولان ده وشیرمه تشکیلات سایه سنده تحکمی تأمین ایتدی . سزار ، غولودان دنوشزه سه لتوایه لرلردن مرکب بر کتله کتیرمشدی . حضرت پیغمبر کعبه نك محافظی و آیدیک رئیس اولان (ابو جهل) قارشى ، یترب اهاالیسنی اوس و خزرجلری قوللاندی ، الخ .. سحر بازک معنوی حکومتیه مقابل ، رئیسک مادی حکومتی بوسورته تأسس ایدر . بونکله برابر ، موضوعزده اولدینی کی ، وایکی قوتک ائتلاف ایتدیکی و آهنگدار برکل تشکیل ایتدیکی ده واقعدر : اوغوز ، ارقیل آتابه استاد ایدبوردی . صوک خوارزم حکمدازی تکش ، نجم الدین کیری پی یانندن آیرمادی . جاجا اوغلو نورالدین بك ، دولتله فردک مدعا ایله بعض مدعا حالتده آیریلان قوتلرینی بر ترکیده طوبلایارق حاجی بکتاشله برابر ، قیر شهر ، سرانی تأسیس ایتدی . نهایت اورخان غاری ده ، بروسه نك فتحنده کندیسنه بویوک یاردیمی دوقونمش اولان کیکلې بابای

أولونجه‌یه قادار حمایه ، اوکا قارشى اولان توجهنى بر چوق وسيله‌لره ارانه ایتدی . دیوان هایون قیوداتنده ، بابایه هاند شوسطرلری مصادف اولویورز :

« قطب‌المعارفین شیخ کیکلو بابا خوی‌دن کلشدر . بر اولو کیکا بنوب کلشدر . کیکلر کندویه مسخر ایش . کلب اینه کولده مکان دوتمش ، مرحوم سلطان اورخان پادشاه حضرتلرینک [بروسه ؟] فتحنده مرحوم اورخان پادشاه اول قیلدی فتح ایدرکن قطب‌المعارفین شیخ کیکلو بابا دخی اول جانبده اوچ یوز آلتش قبولی بر کلیسا وارمش قزل کلیسا دیکله مشهور ایش اول کلیسانی کندولر فتح ایتمشلر . جنک ادرکن بر کستان آغاجی وارمش جنکی ادر ادرمش اول کستانیه واردقده اول کستانه یارلب بابایی سقرلر ایش . کافرلر آزار بولرملر ایش . صباح کنه چیتوب کافرلره جنک ادردی . نارنلره بونوعله نلشدر . اوزماند حضرت اورخان پادشاه شیلده‌ده خبر ویرمشلرکه خویندن یرار کالب اولو کایکا بنب قزل کلیسایى آلدی و بوجواب ویرمشلر وردکلرند مرحوم اورخان پادشاه بابایی خوردرد دیواکی یوک هرقی واکی یوک شراب کندرب بابا دخی یاننده‌کی بابا سلطان ایله ... [نقصان] [۱]

وثیقه بوراده خراب اولمش وجهله ناقص قالمشدر . بمعلومات ، شقایق لقمانیه‌نک یوردیکی ایضاحاته اولدجه توافق ایدیور . طاش کوبریلی زاده « قبرینک یاننده بر مقبر داها کوردم ، صاحبی صوردیغم زمان کرمان بکنک اوغوللردن برینه هاند اولدیفنی سویله‌دیله . بوذات امارتی ترک ایدرک شیخک خدمته کیرمش ایش شیخک احبابندن بریسی‌ده طورغود الب اولوب عثمان غازی‌نک امراسندن ایدی . امیر مذکور شیخک خدمته مداوم ایدی ، سلطان اورخان (اینه کول) دنلن محله شیخه‌مکان ویرمشدی . شیخه طریقتدن سررولدیفنی زمان بن‌بابالیاس مریدلردن و شیخ ابوالوفای حواری‌نک طریقت مسودیسه‌نه منتسب دیرمش . شیخ بروسه شهرنده سرای پادشاهی قارشیسینه بر آغاج دیکلمش ایدی ، الخ ، دیور . بوسطرلردن ، بابانک یالکزاورخان غازیله‌دکل ، کرمای اوغوللاری و دیگر عشیرت رئیس‌لری‌ده ألقى اولدیفنی آکلاشیلور . دیوان هایونده‌کی وثیقه‌نک آرقه‌سنده ، کندیسنه‌هاند اولسی قوتله ملحوظ بری عروض ، دیکری هم‌ایله یازلمش اولان شوایکی قطعه موجوددم :

کل کیده لم شروانه درمان آرابی جانه
درمان بول نماز اعش یازدن آریلانه

ایرلز یاره بی یار اولینجه جهان که خلق اغیار اولینجه
حقیقت عالنه یول وارلز برملکدن کلی بیزار اولینجه

بومصر اعلم ، بزه شیخک خراسان ارنلریله قوتلی علاقه سنی کوستریور . ناسوت عالمنک
« یار » ندن فارغ اولمادن ، لاهوتک ازلی « یار » ینه قاوشمق قابل اولامیه جغفی سوبله یین
شیخ ، بوراهه آنحق « دنیا » ملکندن فراغت ایله واریلاییلدیکنی آکلاتیور . شراب
وراقی ایله ألقى ، حکمدار طرفندن تصدیق ، حق ترویج ایدیلن بابانک ، بو زاهدانه
توصیه سنه نه دیملی ؟ بونقطه ، بزه سحری حیانه زهد ایله ابذالک تفریق ایدیلهمه چکنی ،
ونه ووروباتی نك تحصیل ایچون هر ایکسنکده متعاقب عاملر اولدیغنی کوستریور . همان ،
هر طریقت منسبی (شریعت ، طریقت ، معرفت ، حقیقت) دیه دورت بولدن کچمک مجبور بتده یز .
برنجی قدمده یالکز دینک ارکان وعقائدینی تطبیق ایدن مریه ، ایکنجی قدمده کندپسند
اعتیاد وتکررک حصوله کتیردیکی وجدی تولید ایچون « تسبیح » ایله اشتغال ، اوچونجی
قدمده حرکت کلن اعصابی تنیه ، اونی معین استقامته توجیه ایچون « پرهیز و ذکر » ایله
ألفت ، نهایت دوردنجی قدمده وصوله مظهر اولان درویش بوزوق بر جمله عصیه ،
پارچالانمش براراده ، وواسع بر احتراض ایله « ابذال » ایدرک وجد واستغراق حالنه کلیر .
ایشته اسکی سحر بازک ، ویکي نه ووروباتک تشکلی .. کیکلی بابا ، بر چوق درویشلر کی ،
چو جو قلفندن بری اعصاب بحر انلری کوسترمش ، استعدادینه بناء ارنلر طرفندن محبلر
میانه ادخال ایدلمش بر درویشدر . اجتماعی عاملرک محصولی اولان سحر باز ، ارنا انتقال
ایدن اوصافله برعائله تشکیل ایتدیکی کی ، یکی نه ووروبات ده عینی عاملرک محصولی اولدیغنی
حاله ، ارنا انتقال ایدرک عضوی استعدادلر وجوده کتیرر .

۳۰ مایس - ۳۴۰

علمی ضیا

کتابخانه لرده اصلاحات مناسبتیه

مانی اوقاف و شرعیه و کالنه عائد مؤسساتدن بر قسمی معارف و کالنه دور ایدلمشدی. بونلر میسانده معلوم اولدینی اوزره کتابخانه لرده بولونیور. غزته ستونلرنده کوریلن اصلاحات حوادتلری مناسبتیه بوبابده قیصه اولقله برابر شعورلی بر تجربه دن تحصیل ایدن قناعتلری قید ایتمک آرزوسندیم:

مدینتک، حیانتک حتی استقلالک بیله اس ال اساسی شبه سز معارفدر. کتابخانه لر ایسه بر ملنک عرفان حیانتد، کی ترقی و تکاملک ذی حیات بر نمونه سی مثابه سنده در. خصوصیه ملی مفکوره بی نشر و تعمیمده کتابخانه لره ایفاسیه مکلف اولدقلری روللریک بویو کدر. بوکا بناء کتابخانه لرده عصری اصلاحات مسئله سی موضوع بحث اولورکن هرشیدن اول کتابخانه لری اساسلی، مستقر بر علم اوجاغنه ربط ایتمک جهتی تأمین ایدله لیدر. کتابخانه لره اوزون، فقط عینی زمانده مملکتک حیات عرفانی نامنه حجاب آورا اولان وضعیت تاریخی سی هرشینه ترجیحاً بوجهتی دوشونمه یه سائق اولمیلیدر.

اوقاف اداره سی زمانده کتابخانه لر آز چوق بر امک صرف ایدلدیکی دورده بیله مطلوب اولان تکملات میدانه کتیر یله مدی. خیری بک مرحومک زمان اداره سنده تأسیس ایدیلن «مؤسسات علمیه مدیریتی» کتابخانه لری اصلاح ایتیمی غایه امل ایدنمشدی بونکله برابرشایان تأسفدرکه حصولی تمی ایدیلن اصلاحات هیچ بر صورتله میدانه کتیر یله مدی. محیطمزر روحیاتنک اعماقه کوک سالان اداره مصلحت، حواله جیلک ذهنیتی، خصوصیه اداری قانونلرمزک نقصانلی دولایسیله، اک سچوک نقطه لره بیله مرکز دن استفساری لزومی کی اداری واجتماعی خسته نقلریمز اک حرده ماغلرک، اک فعال کنج لره بیله اراده سی عاقل؛ مساعیسی غیر مشر قلیوردی.

ایشته ماضی تک بو ایلیم تجربه لرینه استناداً دییه بیلیم که کتابخانه لری - زرده قید ایتدیکم وجهله - ابتدا تصنیف ایتله لیدر. عمومی و علمی کتابخانه لری نه معارف مدیریته، ونده لیسله لریکی دوغریدن دوغری به وکالته ربط ایتمک دوغرو دکلدرا؛ بوقسم کتابخانه لر بر اداره مسئله سی اولمقدن چوق اوزاقدیر. عصری ترقیات اونیده بر علم، اختصاص مسئله سی شکلنه صومقشدیر. بو کتابخانه لری عمومه کشاده ایتمکله برابر دارالفنون امانتی اداره سنه، ترک و تودیع ایتمک اک دوغرو بر یول اولاجقدر. بو اصول، کتابخانه لرمزده

مسعود بر آتی ، فیاض بر استقبال دوره سنك كشادينه مبدأ تشكيل ایدہ جك وعین زمانده دارالفنونك علمی واداری استقلاللی ایله کتبخانه لرك مستقبل انكشافی ده تأمینہ خادم اوله جقدر .

سابق شرعیه وکیلی ، مرجع عأدی ومأمور مسئونك بیله رأینی استمزاجه لزوم کورمه دن سلیمانیه کتبخانه سنك بر قسمنی سلطان سلیم ده مدرسه سلیمانیه به نقل ایتدیر مشدی . بو نقل کیفیتی بالطبع هیچ لزوم و ضرورته مستند دکلدی . علمی کتبخانه لار دارالفنون کبی یوکسک بر عام مؤسسسه سنه ربط ایدیلیرسه بویه کفی حر کنلردن ؛ شخصی اجرا آتدن ده نضون قالا جقدر . علمی کتبخانه لرك انكشاف و تکملاتی موجب اولاجق بر مرجعی قید وثبتیت ایدلدکن صوکره اصلاحات جهتی تدقیق ایدلم :

بو خصوصده ایلك اول شو ایکی جهت نظر دفته چارپور :

۱ — کتبخانه لری توحید و تصفیہ ، درلایسیله اداری جهتی :

۲ — نانیاً کتبخانه مأمور لری ، حافظ کتبلر مسئله سی .

کتبخانه لرك توحیدی مسئله سی .

یوزلرجه سنه اولکی شرائط حیاتیه و علمی تلقیلر ایله بو کونکی احتیاج شه سز عین نسبت داخلنده دکلدر . بو کونکی احتیاجی ، وضعیت عمومی بی نظر دفته آلاجق اولورسه ق ملل متمدنده اولدینی کبی بزده ده عمومی کتبخانه لر شو ایکی اساس اوزرینه تأسیس ایدله لیدر :

عمومی علمی کتبخانه لر ؛ عمومی ملی خلق کتبخانه لری . اولاً بالعموم کتبخانه لر تصنیف و تصفیہ ایدله لیدر . اساسلی برنجی درجه کی علمی اثرلر طوبلانرق بر « عمومی کتبخانه » تشکیل ایدله لی . کرک صفت ، کرکسه تاریخ و علم اعتباریله قیمتدار اولانلر هب بورایه جمع ایدله لیدر . اثرلر ، کتبخانه نك داخلی تقسیماتی اعتباریله ادبیات ، تاریخ و جغرافیا ، تفسیر و حدیث ... کبی شعبه لره انقسام ایتملی . بو علمی کتبخانه ، همه حال بزده « تورکیات » شعبه سی احتوا ایتمه لیدر .

بونکله برابر شهر امینی ، فاتح ، بایزید ، سلطان احمد ، اسکدار کبی تورک و مسلمان اکثریتی بولان محالرده ایکنجی درجه ده کی اثرلردن ده « عمومی ملی خلق کتبخانه لری » تأسیس ایتمه لیدر . بو ایکنجی درجه ده کی خلق کتبخانه لرنده علمی اثرلردن ده زیاده خلقه حیات ماضیسی ، عنعنات ملیسی طایفه حق ؛ ملی مفکوره نك تأسس و انكشافه ،

یاردم ایده جک ملی و تاریخی اثر لره خلقی حیات و اقتصادیات ساحه لرنده تشویق ایده جک خلق لساننده یازیلان زراعته ، صنایعه ، اقتصادیاته عاُد حیاتی اثر لر بولوندرمه لیدر . بو ایکنجهی قسم کتبخانه لرده غایه : خلق کتله سنک افکارینی تنویر ، اولرنده ملی سجه و روحی یوکسنتمه یه خادم اولاجندن خلقی ملی بئلکنه صاحب قیلمق ؛ زراعت ، صنایع ، اقتصادیات کبی حیاتی ساحه لرده خلقی تنویر و اوکا ره برک ایتمکدر . بو قسم کتبخانه لر دهامهم اولدینی جهتله دوغریدن دوغری به معارف و کالته مربوط بر مجلس اداره طرفندن اداره ایده لیدر .

تمدن ملت لرده بوکبی خلق کتبخانه لری هیچده اهمال ایده لمز . حرب عمومی زماننده آلمانیا مملکت مزک هر طرفنده بوکبی قرائتخانه شکلنده کتبخانه لر تأسیس ایتشدی . مقصد لری ایسه : تورک خلق کتله لری آراسنده ملی مفکوره لرنی دها قولایلقه نشر و تعمیم ایتک دها تورکجه سی بونلری برر پرویاغاندا آلتی اوله رق قولایمقدی . بزده بو قسم خلق کتبخانه لری تأسیس ایتک مجبوریتنده یز چونکه آنجق بوسایه ده خلقده تحصیل عالی کورمه مش اولان لرده کتبخانه لرده مطالعه و اوقومق ذوقنی او یاندرایلیلیرز .

بوکبی کتبخانه لری تأسیس ایچون کلیتی مبالغه ده لزوم یوقدر اولا ماده قانونیه ایله نشر و تالیف ایده جک اثر لردن سکز اون نسخه سنک ملی کتبخانه لره ترک و تودیعی مجبور طو تیلدیمالی . نانیاً کتبخانه لر هیئت اداره سی قفقاسیه ، قیریم ، شمال تورک مملکت لری مصر ، ایران کبی تورک و اسلام یوردلرنده محرر و مطبعه جیلرله تماس و مخبره تأسیس ایده رک هر یکی نشر ایدیلم اثر لردن اوچ بش نسخه آلدیرمق ممکندر . بو صورتله جزئی بر زمان طرفنده کتبخانه لری زنکین لیمک ممکن اولور .

کتبخانه مأمور لری : حافظ کتبلره کلنجه :

حال حاضرده کی اوقاف کتبخانه لری حافظ کتبلری آراسنده اسمنی بیله یازما به غیر مقتدر عجزه واردر . اوقاف کتبخانه لرینک بر چوق قیمتدار کتاب لرنی گیوله پیمیش ، باقمزلق یوزندن محو و خرابی به یوز طو تمشدر . وظیفه حسندن محروم بوکبی عجزه ایله شبهه سزکه آرزو و تمنی ایدیلم اصلاحات میدان کتیر یله من . بر پروغرام نه قدر منتظم اولورسه اولسون اونی تطبیق ایده جق آلرده ده قابلیت ایستر . بونکچوندر که کتبخانه لر له برابر حافظ کتبلر ده تصفییه تابع طو تمق ضروری اولاجقدر . حافظ کتبلر ده اقتدار علمی ایله ، فضیلت اخلاقیه یی شرط اساس اوله رق تثبیت ایتمه لیدر .

شایان آرزو و تمنی در که شمدنصکره حافظ کتبلک وظیفه لری حیات و معیشتلری تأمین
ایدلک شرطیه دارالفنون مأذون ویا مداوملری کبی منتسین علم و عرفان آلرینه تودیع
ایدلسین .

بو تقدیرده امید و تمنی ایدیلیر که کتبخانه لرمز جزئی بر زمان طرفناه مدنی عملکترده
اولدینی کبی بویوک بر انکشافه مظهر اوله رق خلکک علم و عرفان حیاته خدام یوکسکک
علم مؤسسسه سی حالته انقلاب ایده جکدر .

سلبایه اوقاف کتبخانه عمومی قاتانوف

شبهه سی حافظ کتبی

ع . قنار

تاریخ مدنیته کتبخانه لری

بکن نسخه دن مابده

ماورای نهرده (ابن سینا) نک منبع تدقیق و تنبی اولقله معروف جهان (نوح بن منصور)
کتبخانه سیله تاریخده فنون و صنایع نفیسه حامیلرینک اک منورالافکاری شاعر ، حسین
باقرانک وزیر (نظام الدین میرعلی شیرنوائی) نک کتبخانه سیده او عصرک مخازن علمندن
معدود ایدی . معرفت و فضیلتله مشارالبنان اولان علامه بلخی (میرخوند) (روضه الصفا) پی
تألیف ایده جکم زمان بتون مأخذلری نوائینک کتبخانه سندن اهدم دیور . مولانا (جامی) ده
نفحات الانس بیه مشارالیهک غیرت و تشویقآئیه تألیف ایتمشدر (هلاکو) (نصرالدین
طوسی) ایچون مراغه ده بر کتبخانه تأسیس ایتمشدر . اسلام طانک اودورلرنده خصوصی
کتبخانه لری ایسه ایروجه شایان تذکیردر برچوق اعظم و مشاهرک ذاتی و خصوصی کتبخانه لری
واردی . (صاحب بن عباد آفرام بن الزمان ، موفق الدین کبی ذاتلرک بیکلزله جلدی
حاوی کتبخانه لری واردی .

علمک و فنک نشرینی دیناً شعار و کندیلرینی وظیفه دار تلقی ایدن اسلام عالملری کیلو
مترو لره مراحل و مسافه لری قطع ایده رک تعلم و تدریسده بولتورلردی . اوائل اسلامده
ودها صکره لری اسلام عالملری دیار اسلامک مختلف گوشه لرنده علم کرسیلری تأسیس
ایتمشلر او حیرت آسا مدنیت اسلامییه بی بوضورتله میدانه کتیرمهک موفق اولمشلردر مثلا
(طوس) ده ترکستانلی فارابی ، امام غزالی بغدادده ، تونسلی ابن خلدون مصرده ،

محمدالدین غیض آبادہ ملاقاری بروسدہ، اندلسی محی الدین عربی، ابوالفدا شیخ الاسلام ابن تیمیہ شامہ، قاضی رومی سمرقندہ، ماورای نہری علی قوشچی ایرانی ملاحسرو استانبولہ نشر انوار علم ایلہ آفاق طومشلردی۔ شرق عصر لرحہ دوام ایدن حاکمیت علمیہ سی، اسلام مدینتک شان وعظمتی انہق حکمت ومعارفہ قارشو کوستریلان حرمت واشتیاقدن دوغمشدر۔ اوروبا جہالت علمری اراسندہ بوغوشورکن اسلام دیاری ترک، سعادتک رفاهی ایچندہ یشابوردی۔

بوکون استانبولہ کی کتبخانہ لک عمومی (۴۰۰۰۰) ییلدیز [۲۰۰۰۰] ملت [۱۸۰۰۰] جلد عموجہ حسین، سلیمیہ درکاهی، پرتونیال، حکیم اوغلی علی پاشا، محمد راشد افندی، ولی الدین افندی، کتبخانہ لریکن جمعا یکون [۸۰۸۶] جلد کتابی احتوا ایدر اوقاف کتبخانہ لریک [۶۵ دانہ] برچوقلری سد ایدلش و کتب موجودہ [۱۵۰۰۰۰ عدد] سلیمانیدہ کتبخانہ عمومی اتخاڈ اولنان قوزشونلی مدرسہ یہ نقل اولمشدر۔

موجود آجیق کتبخانہ لری پرتونیال، نور عثمانیہ، ایاصوفیہ، راغب پاشا چہارشنبہدہ مراد منلا و محمد اغا، کوپرلی، حسن پاشا، سلیم اغا، شہید علی پاشا، داماد ابراہیم پاشادر۔ علم ومعارف ساحہ سندہ کوکلرہ آلین دکدیرمکہ اوغراشان غربہ باقہ جق اولور ایسہک بزشو وضیعت الیہ مزہ لریلرہ کیرمکلکمز لازمدر۔ وقتیلہ مشہور عالم [لاوازیہ] ایچون اللہ بیک لیرا صرف ایدوب علمی تبتاتہ مظاہرت ایدن بر ملت البتدہ بوکونکی خارقہ ترقی بہ مظہر اولور۔ زمانمزدہ علمک معروض قالدینی نظریات جدیدہ اوکنندہ غرور ایلہ یوکسلہن [ایشٹاین]۔ المانلر پوتسدامدہ قوجہ برصدخانہ انشا ایتدیردیلر۔ اوروبادہ اویلہ علم مؤسسہ لری کتبخانہ لری واردرکہ عقللرہ حیرت وریر۔ سرایلردہ، دارانفونلردہ موزہ لردہ شہر اماتی و بلدیہ دائرہ لرنده آروجہ کتبخانہ لری واردر بوتلر عمومہ آجیقدر۔ حافظ کتبلرک ہر بری بر علمدہ متخصص پروفسورلردر۔ جیت اولیان بو علم خزینہ لرنده بیکلرہ دماغ بشر، نامتناہی فعالیتلہ ہرکون ہر ساعت مدینتک کالانہ خدمت ایدیور۔ امریقا ملیادرلری یوز بیکلرہ جلدلری حاوی کتبخانہ تأسیس اتمشلر ملتلی حارل حارل اوقیور علمک ہر شعبہ سندہ صنایک ہر قسمندہ کون کچمیورکہ براختراع بر ایجاد اولماسون۔ کتبخانہ لریک اخلاق عمومیہ اوزرنده اجرا ایتدیکی حسن تأثیر وصلاح طولایسیلہ حبیبخانہ لردہ وقابریقہ، قشلہ وقلو بلردہ کوی وقصبہ لردہ

مطالعه سالونزی و کتبخانه لر یا بلدشدر . ویانه دارالفنون کتبخانه سنک [۰۰۰۰۰۰] جلد کتابی وار الکتریک قورلری ایچنده زوار و مطالعین ایله دولو . حافظ کتبلر هپسی ارباب دانش و علمادن . مونیخ کتبخانه عمومی ایسه حیرتله سزا ویانه سرای قرالیسی کتبخانه سی پارسده کی کتبخانه ملی ، لایسیخ کتبخانه سنده قبله سهاره یوکسلمش بر سرایدره . قاهرده کی کتبخانه خدیوی آثار اسلامیة موزه سیله برلکده . شارع محمد علیده طرز معماری مصری اوزره بنا اولمش ، بریسی [امین الکتب] . مخصوص اولمق اوزره مختلف سالونردن مرکبدر . زردبان باشنده خدیوی مرحوم اسماعیل پاشانک تونجیدن بر نصف هیکلی وضع اولومش . قوریدورلره زردبان مختلفلری حمام قبلری طرزنده رنگلی جامله ضیالندیرلشدر . خدیوی کتبخانه سنده [۱۵۵۷۷] هرجه [۱۸۲۵] تورکجه [۵۵۳] فارسی [۴۸] جاوا لسانی [۸۳۷۸] فرانسوزجه انگلیزجه ایتالیانجه المانجه روجه اولمق اوزره جمعا [۲۶۳۸۲] جلد کتاب واردر .

مدینت اسلامیة دورنده اک مشهور اسلام کتبخانه لری :

بغدادده بیت الحکمه	جلد مقداری
سابور کتبخانه سی	۱۰۰۰۰
قرطبه ده حکمک کتبخانه سی	۴۰۰۰۰۰
قاهرده سرایلرک کتبخانه لری	۱,۰۰۰,۰۰۰
طرابلس شام کتبخانه سی	۳,۰۰۰,۰۰۰
مراغه ده کی کتبخانه	۴۰۰,۰۰۰

آوروبانک اک بیوک پای تختلرنده بوکونکی اک مشهور کتبخانه لر

جلد مقداری	
۲,۷۰۰,۰۰۰	پارسده کتبخانه ملی
۱,۴۷۷,۰۰۰	لوندرده بریتانیا موزه سی کتبخانه سی
۱,۳۶۰,۰۰۰	پترسبورغده کی کتبخانه چارده
۱,۲۳۰,۰۰۰	برلینده کتبخانه ملی
۹۲۴,۰۰۰	ویانه ده کتبخانه قیرالی
۹۷۷,۰۰۰	روماده کتبخانه ملی

متفقہ امریقا ایچندہ کی کتابلرک مجموعی [۳۳،۰۵۱،۸۷۲] کتابہ بالغ اولان ایکینک
یکرمی آلتی کتبخانہ موجوددر .

کتبخانہ لردن محروم بر ملت علماً فکراً قطعاً بوکسلہ من . عصر مزک مدینتی
قارشوسندہ مہوت و متحیر اللری باغلی دورمق اتخارددر . اک بیوک دشنامک چہالت اولدینتی
اونوتیملم . افسانہ وی خیاللر ایلہ حیاتک شرطلرندن ، بوکونکی عالمک هویتدن خبردار
اولہرق غافل یشارساق نتیجہ من خیت و خسراندر . علمک تعمیمی ایچون اک اہمیتسز
وسائلدن بیلہ اہمال جائز دکلدر . بر قومک بر عرقک ذکا ، فطانت ، قابلیت فطریہ
کبی طبیی وصفلری علم و معارفہ نمو و انکشاف ایتدیرلرلسہ دوچار ضموور اولور .
فردی ، اجتماعی روحی مرض صارار . مستقبل نسل ، مؤمن بر حیات تریبہ سی کورمک
وجدان اجتماعیسیلہ عمرک بتون تکملاتی قاورامق ضروربتدن اک قدسی اک اعجازکار
تقلیلرلہ مجہز اولمالیدر بز عصرلرک ایچندہ اک یاشلی بر تاریخہ مالکسز . متبازر بر ہویت
تاریخیہ نک دہا عصرلرچہ یشاہ بیلمسی ایچون علمک لایموت فیضنی ایچمک لازم اولدینتی
قطعاً اونوتاملی بز .

بالجی زادہ

طاہر صبری

صوک بہار

ادبی

تازہ رؤیالری ایچندہ ایکن ناکہان اوپاندم . کیجہ قیامغہ اونوتمش اولدینم نیچرہ قنادینک
دیوارہ چاردینتی ایشیدر کبی اولدم . قلب شدتلی شدتلی چاریوردی . اطراف دیکلدم .. یاغمور
دانہلری نیچرہ لری قامچیلیور روزکار نختہ آرہ لقلرندن اسیور صوبا بورولرینک ایچندہ اونوبوردی .
بو غیرمامل فلاکتہ ایشامق ایستہ میور بونک کلوب کچی برصافناق اولدینتی امید ایدیوردم .
فقط ساعتلر کچیور .. یاغمور بر درلو دینیور . آرہ سرہ بر بورا حالی آگدیریوردی . قالدقم
نیچرہ قیادم ایصلاق جاملرک آرہ سندن سیر ایدیوردم : روزکار ایصلق چالارق خیرچین خیرچین
اسیور ، باغچہ دن آغاچلری بلرینہ قدر بوکویوردی .. صارارمش یاراقلر اولو کبی یرہ دوشوبور
یاغمور حالا اسکی حالتہ دوام ایدیوردی . سو قافدہ کی چوقورلر صو ایلہ دولمش : اورطالق عاداتا
بردکزہ دونمشدی . آرتق نیم ایچون ہیچ برامید قلاممشدی . کوک یوزی سیم سیاہ باشند آشاغی
قارا کلق : بولوظلہ قابل ایدی .

ایواہ صوک بہار کلدی .

اطراف محزون محزون دیکلہ بورم . ہریری بر سسزلک قاپلامش . قارغہ لرک بوغوق سسلرندن
ہیچ بر شی ایشیدلیور : یاغمور روزکارلہ برابر قاریشیق یاغیور اورطہ لک سسزلکی آرہ سندہ .
غائب اولوبوردی .

زاہت صبری

شیخ سهروردی

(لیکن نسخه‌دن مابعد)

شمس‌الدین شهر زوری شیخی شو صوتله تصویر ایتمکده در : او عصر لک یتشد یردیکی
 اویله تک بر آدمدرکه علوم ذوقیه و فلسفه حسیه بی نفسنده جمع ایتمشدر . اوت اونک
 علوم و فلسفه ذوقیه‌ده کی موقع بلندی آنجق او عالمه پرواز ایده بیانلر شهود و ادراک ایدرلر .
 بونلر الله یولته سلوک ایدوبده متوالی افکار و متالی مجاهداتی کندینه خوش کورور
 وشو عالم ظلمانی ایله اشتغالی بر طرفه آتارق علو همقی ایله روحانی عالمک پیشنده قوشارلر
 و بردرجه یه یوکسه لیرلرکه اوراده مجرد اولان معناله سریع و حریرص برکیدیله ، برده لری
 بیرتارق ، واصل اولورلر . کندی اوزلرینی بیلمک مظفریتنی اجراز و عقلیله رب متعال
 حضرتلرینه نظر ایتمک شرفی اکتساب ایدرلر آنجق بویله کیمسه لردرکه شیخک کلامی
 حضورنده کمال حرمتله توقف ایتمک صلاحیتنه مالکدرلر . او زمان شیخک مکاشفات
 ربانیه دن بر آیت و مشاهدات روحانیه دن نهایت اولدیغنی و اونک غورینه پک آز کیمسه لرک
 واصل ، مدح و ثنسانه آنجق علمده راسخ اولانلر نائل اولدیغنی آکلرلر اونک
 سوزینی آکلامق اسرارینه واقف اولمق ، او یوله کیمه یین و اونک اخلاق و عاداتنه تابع
 اولمایانلر ایچون جداً مشکلدر . زیرا او ، فلسفه سنی اصول کشفیه و علوم ذوقیه اوزرینه
 بناء ایتمشدر . اصولنی قوتلندیرمه ینلر فروغنی بیله منزل ، دنیا و اخرتدن تجرد ایتمه ینلر بونی
 طاتامازلر اونک سوزلرینی آکلامق ، کتابلرینی و رموزاتی حل ایتمک معرفت نفسه
 متوقفدر حالبوکه علما و حکیمانک چوغنک بوندن خبری یوقدر . اوت بو حقایقه واقف
 بر طاقم نوادر واردر فقط بونلر هر عصرده بر دانه بولونور . بن چوق زمانلر سفره
 سیاحته چیقدم بر چوق مشکلات اختیار ایتمم بویوک خبری چوق آرادم ، چوق صوردم ،
 مع الاسف نفسندن خبری اولان بر کیمسه بولامادم آرتق بونک فوئنده کی عوالم مجرددن
 خبری اولان زرده

بوندن دولاییدرکه اونک سوزلرینی آکلامتدن عاجز قالدیلر و شیخه طعن ایتمدیلر
 حق بکا معاصر و هر کس عنندنه فضیلت و تدبیری مشهور فیلسوفلردن بر چوغنی اونک

فلسفه سنک طرفه [۱] اولدینی ظن ایتدیلر.
حیرت ... حدسی و کشفی اصول و ذوقی
قواعد اوزرینه مؤسس اولان بو فلسفه سنک
طرفه اولماسندن ایسه اونلرک وهمی اصولره
و خیالی مبدألره مستند اولان فلسفه لرینک
کلخان فلسفه سی، سواق و کوره لک فلسفه سی
اولاسی داها یاقیشیق آلیر .

اونلر شیخک کلامندن جاهل اولدقلری
جهنله معذوردرلر. شیخک کلامنی آکلامقده کی
کوجلکی ایسه بر آز اول بیان ایتشدم .
ین کنجلیکمک ایلک زمانلرنده سهروردی به
التفات ایتهمک خصوصنده بونلره موافقت
ایدیوردم بالاخره « مجرد » محبتی بکا غلبه
ایتدی وسلوکه باشلادم ، عنایت حق ایله نفسی
بیلیمک میسر اولدی و شیخک کلامنی حل
ایتمک باشلادم و آز زمانده اسرارینه واقف
اولدم .

صوکر اونی طعن و تشنیع ایدن و مذهبی
رد وانکار ایدن کیمسه لره شویله بر چشم
حقیقت وانصاف ایله باقدم و کوردم که اونلرک
بو بورلندکلری معهود فلسفه کاملاً بوش
و چوروک بر آلی سوبر و نتودر بونلرک احراز
ایتدکلری مظفریت ، تلف اولمقدن عبارت ...

[۱] طرفه کله سنک استعمالزده مقابلی یوقدر .
« آتاسیون » دیدیکن عندی وهوائی فکرلر
وسوزلر دیمکدر آتاسیون کله سنی قوللانمقدن ایسه
طرفه کله سنی قوللامق داها موافقدر .

بیم بایرامم

- قرده شم شرفه -

هرکس حسرت چکر ، ایچی یاناراق ،
اوزاقده قالیرسه توز وطنندن .
دوغوب بو بودیکی بری آتاراق ،
غربت ایلرنده بیقار جانندن .

برچوجوقی دائما کوز یاشی دوکر
غیب ایدیه ریرسه آتاجنی .
اوسوز حیاتنک اوستونه چوکر
بر یوک چکیلن کدر بیغینی .

بن ایشته اونلردن ، بوایرام کونی ،
دها کدرلیم . دها غریم .
چونکه اضطرارنک بو یوکنی
چیرینه چیرینه طاشیور قلم .

یوزومه باقائلر دردیمی اوقور ،
بر کیرلی پارام وار ، بر آل ده شیور .
نملی کوزلرملک دوشدیمی چوقور
کیتدیکجه جورویوبده دهرینه شیور .

سهومن سهودیکندن اکر اوزاقسه ،
حیاتی بر انکین یاسه بورونور .
زنده دولاشسه ، زمه به باسه
دنیا کوزلرینه زندان کورونور

وجودم بو هجران دهنین آغه
برقیریق دال کچی ، دوشدی، صولاجق .
نه کون قاووشورسام قارا طوبراغه ،
بکا اصل او کون بایرام اولاجق .
« ۳۴۰ - شکر بایرامی »

حسرت شرفی

بونلر اوزینی براقوب قابوق ایله ، دانه یرینه سامان ایله قذاعت ایتدیلر تحصیل ایتدکلری بتون شیلرک خلاصه سی جسمی وجسمک بعض اعراضی ونهایت وجودک بعض عوارضی بیلمکدن عبارتدر بونده ده برچوق خطالری وار چونکه جسمک هنوز نه اولدیغنی بردرلو آ کلابه مادیلر .

بن ، شیخک قتل ایدلدیکی کوندن بوکونه قدر اونک کلامنی آکلامش ویاخود اونک مراننه نائل اولمش برکیمسه کورمدم (طبیعی کندی بو حکمدن مستنادر چونکه یوقاریده کندیسنک آکلادیغنی سولمشدی دیگر بر یرده ده هر عصرده بر کیشی کلدیکنی وشینی متعاقب عصری کندیسنی تمثیل ایتدیکنی ایما ایتک ایسته مشدی .) حکمانک رمز ایتدکلری وانیا نیک اشارت بیوردقلری علوم مقدسه السهینی ، اسرار عظیمه ربانیه بی بو آدم آکلادی وکندندن اول کیمسه نک کچه مدیکی وکندندن صوکراللاهک دیله دیکندن ماعدا (بوده یوقاریکی سوزیه بی تأیید ایدن ایما در .) هیچ کیمسه نک یتیشه میه چکی حقیقتلری « حکمت - الاشراق » نامنده کی عظیم کتابنده قوتلی تعبیرلره نثیت وتأیید ایلدی بوندن دولاییدرکه « مؤبدالمکوت » لقبی احراز ایتمشدر . بو کتابی حق معرفتله آنجق « صدیق » اولانلر بیایر . فلسفه ذوقیده اولدیغنی قدر ، علوم وفلسفه بجهیده ده یدطولاسی واردی شیخ بو علملرک تمللرینی تحکیم وارکاتی تقویه ایتمشدر . طاتلی ، وجیز عبارله لرله لطیف وسالم معنار افاده ایتمش ومباحث علمیه بی او صورتله محکمشدیرمشدرکه اونلرک اوتیه سی بونلور شی دکلدر . باخصوص مشارع ومطارحات نامیله معروف کتابنده متقدمین ومتأخرینک بختلرینی بسط وتمهید ایدیور مشائیه نک مذهب لرنده کی اصللری چوروتیور و قدیم فیلسوفلرک اعتقادلرینی ترصین ایدیور . کتابده کی بختلرک چونغی ومشائیه قارشی اجرا ایتدیکنی هجوملر ، سؤاللر اعتراضلر هپ کندی ذهنتک تصرفاتندن وخزینة علمندندر . بو ، اونک قون بجهیه وعلوم رسمیه ده کی قوتی کوسترمک ایچون کافیدر . شایان دقتدرکه فلسفه نک شویبان ایدیلن قسملرندن هرایکیسنی احاطه ایتک خصوصنده شیخه میسر اولان نعمت ؛ اولیا ، علما وفلاسفهدن هیچ برینه نصیب اولما مشدر . بازید ، خلاج وسائر کبی بعضیلرینه کشف قدرتی میسر اولدی فقط بونلر فلسفه بجهیه نظر ایتدیلر . بخت واستدلال طریقتی ایسه ذوق وسلوک اولمق سزین وجوده « حقیقته دیمک ایستور » مطابق اولاجق صورتده محتله قاوراناماز . مجرد بخت ونظر طریقه عمرینی وقف ایدن بتون فیلسوفلر عقیده لرنده خطاده درلر . اکر سن فلسفه نک حقیقتی ایسته یورسه ک وبوکا استعدادک وارسه خلوصی

اللهه ربط ایت ویلان کوملکندن صیریلدینی کبی سن ده دنیادن صیریل ! بو صورتله مظفر اولمغه یاقینلاشیرسک

مشار الیه شافعی المذهب ایدی . فقهده ، حدیثده ، اصولده اختصاصی واردی غایت ذکی ایدی . موثوق بر منبعدن او کوندم که شیخه فخرالدین رازی حفته صورولمش و شیخ جوانده ذهنی مدحه لایق دکادر جوانی ویرمش فخرالدین رازی یهده شیخ شهابالدین حفته صورولمش او ایسه جوانده اونک ذهنی ذکافات صاچور جوانی ویرمشدر . شوکاده مطلع اولدم که شیخه - من می افضلک یوقسه ابوعلی سینامی افضلدر دیه صورولمش . اوده جوانده علوم بحیثهده شیخ ابن سینا ایله بن یامساوی یز . یاخود بن اوندن داها بیوک اولاجم فقط علوم کشفیه وذوقیهده بن اوندن چوق فضلهیم دیمشدر . اکر شیخک کراماتندن تم مطلع اولدقلمی ، هپسفی بوراده ذکر ایده جک اولورسم سوز اوزار . غفلته اولان بعض جاهلر ایسه مشار الیهک کراماتی تکذیب ایدیورلر .

ایشته شهرزورینک ، شیخ سهروردینی تصویر ایدن سوزلری بونلدر . بو سوزلر تماماً خطابی اولقله برابر چوق صمیمی در . و شیخ حفته بوقاعتی بسله بنلر پک چوقدر آنجق بونلرک بر مهارتی وار که شیخی ایجه تقدیر ویا تدقیق ایتمک ایچون اونک درجه سنه یوکسلمکی ، شهود وسلوک صاحبی اولمنی شرط قوشمالریدر .

شوحالده تنقیده قالمیشانلره جواب ویرمک پک قولایدر . سن شو عالم ظلمانیدن آنکفی تمیزله یه مه مشسک کوزلردن برده بی یرتوبده حقیقت پنجره سندن باشی صوقا ماشسک سن او یاتیق ایکن او یبورسک دیبه رک ایشک ایچندن صیریلرلر .

نجه بو سوز اماره عجزدر . چونکه محی الدین عربی وموضوع بحمز اولان شیخ سهروردی کبی بو یولک بیوکاری اثرلرینک هیچ برنده بو صورتله اداره کلام ایتمه مشلدرده بونلر اثرلرنده فکرلرینی بواضحاً یازمشلر . آ کلامغه چالیشملر و آ کلامتلردر . شهرزوری کبی بونلری آ کلامق ایچون سیروسلوک لازمدر سوزلرینی صرف ایتمه مشلدرر .

مثلا شیخ سهروردی جسم بحثنده مشائیه فلسفه سنه تعرض ایدرکن اونلره «ای عقلک قیصه یولنده کیدنلر سز بو کیدیشله جسمک حقیقت وماهیتی آ کلاما سکز عقل وحس آنجق جسمک اعراض و اوصافی کورور و آ کلامر جسمک نه اولدینی آ کلامق ایچون اونی ایچندن آ کلامق لازمدر . یولکزی دیکشدریکزم . دیور فقط بوسوز هیچ برزمان سیر وسلوکه دعوت دکادر . بناء علیه شهرزورینک بو قدر قیدلر قویمه سی ضعفه دلالت

ایدر. بوعلم، حال علمیدرقال علمی دکلدر دیهنلر، کذا کیرمین کورمن طامایان بیلمز سویلهینلر هب بو ضعفه اسیر اولانلردر.

شیمدی شیخ حقنده کی ایکی جریانی کوردکن صوکرآ عجباناصل برحکم ویره جکمز؟ بو سؤال ایله بزشیخک حادثه قتلنی ایضاح ایتمک ایسته دیکمز ایچون برآزده بومسئله اطراقده طولاشالم.

مع مافی، بو خصوصده کی سوزه باشلامازدن اول شیمدیکلک سویله بر تفریقہ لزوم کوریورم: شیخ حقنده بیان مطالعه ایدن ذاتلر ایکی مختلف جهه دن حرکت ایتشلردر. برنجی جهه؛ شیخک علم و فضیلتی، قدرت قلمیه و فلسفیه سنی اساس انخاذا ایدیلهرک برحکم ویرمک. ایکنجی جهه؛ عقیده و سجهیه سی و عرائب احوالی ققطه نظرندن بیان فکر ایتمک ایسته یینلردر.

برنجی جهه دن حرکت ایدنلر اوننی چوق تقدیر ایدر و آلفیشلارلر بوجهدته مناقشه به محل یوقدر. ایکنجی جهه در که منازعه به بادی اولمشدر. عموم کلام و فلسفه کتابلرنده سهروردینک مطالعه لری تقدیرلره نقل و بیان ایدلشدر. فقط اونک بالذات کندی روحیاتندن بحث ایدیلنجہ در حال مسئله چاتالانمشدر. نته کیم داها شیخک روحنی و سجهیه سنی الکی تقدیر ایتهمی لازم کن معاصر لری بیله عین اختلاف افکاری کوسترمشلردر. شیخ سدیدالدین ابن رفیعہ ایله فخرالدین ماردینینک [۱] فاجعه قتلدن درین صورتده تأثرلرینه مقابل حلب فقها سنک قسم کلیسی و بونلردن مضبوطی ترتیب ایتمکه مشغول اولان جهیل اوغللری [۱] زین الدین و مجدالدین و قاضی فاضل کیلری شدتله شیخک علمنه حرکت ایتشلردر.

شیخک یاشادینی زمانی تعقیب ایدن عصرلرده ده شیخ حقنده مختلف فکرلر بسله. سویله مشدی کذا شهرزوری زمانم زده اوننی تقدیر ایدمه یین جاهلر واردر دیبوردی.

شیخک قتلندن الکی سنه صوکرآ حلبه کیده رک بو مسئله یی تحقیق ایتدیکنی «وفیات الاعیان» ده قید ایدن ابن خلکان [۳] شو سوزلری سویلیور:

«حلب اهالیسی شیخ حقنده مختلف سوزلر سویلرلر، کیمی الحاد و زندقه اربابندن [۱] یوقاریده سدیدالدین و فخرالدین ماردینینک بحث کچشدر.

[۲] جهیل اوغللردن طاش کوپری زاده بحث ایدیور قاضی فاضل حقنده ایضاحات کله جکدره.

[۳] برامکه نسلنددر ۶۰۸ ده تولد ایتشدر.

اولدینفی کیمی ده کشف و کرامت اصحابندن بولوندیغنی قبول ایدرلز . سو کنجیلر شیخ قتل ایدلدکنن سوکرا برخیلی خوارق عاده ظهور ایتدیکی اعتقادنده درلز . لکن چوق کیمسه لر؛ مشارالیهک فساد اعتقاد والحاد ایله آلوده اولدیغنی شقنی التزام ایتمکده اولدقاری کورولمکده در .

بومطالعات آراسنده برده شیخک بالذات سیمیا یایدیغنی سو یلدیکی خاطریمه کلیبور . هر کیتدیکی یرده سرای حکمداری به کیرمکه موفق اولان بوذات حقنده هله بوسر کذشتلری کوردگدن سوکرا پک ده نیکینانه حرکت ایتک قولای اولامایه جق کیدر، آنجق ابن تیمه قدر ایلری کیتمه مک شرطیله ... نتکیم شهرزوری ده عکس جهندن پک ایلری کیتمشدر . اکر منلا جامی شیخک سیمیا کرلکنی رد ایتمه سه ایدی اونک طوتدیغنی معتدل یولی شایان قبول کوروردم . چونکه سیمیا کرلک برانسانک آبی اولماسنه مانع دکل ولی اولماسنه مانعدر . مع مافیہ بو یابده هر حالده بر حکم و یرمک آرزو ایدنلر شیخک حادثه قتل اطرافنده دولاشان دیدی قودیلر ده مطلع اولمادیلر . بوجهته شیخک قتل حقنده کی مختلف روایتلر آراسندن بر حقیقت چیقارمغه وقتلک تعصب نتیجه سنده می یوقسه سیاست می اجرا ایدلدیکی کوسترمکه چالشمق صیراسی کلیبور .

شیخک حادثه قتل

بو بجنه قیمتلی مورخز ابن ابی اصیبعه نک مطالعاتی نقل ایتک صورتیله باشلا یام : ابن ابی اصیبعه شیخ سدیدالدین ابن رفیعهدن نقل ایدرک حادثه قتل شو صورتله تصویر ایدیور : سهروردی ؛ شیخ فخرالدین ماردینیک یانندن ایرلدقنن سوکرا حبله کیتمشدی . حبلده فقها اونکله مناظرانه کیریشدیلهر وهیچ بری مقاومت ایدمه مدی بوسیبیله شیخ حقنده کی تشنیعات چوغالدی ملک ظاهر اونی حضورینه جاب وزماننک اعاطفنی ، فقهای ، متفقن وفاضل ذواتی - فقها ایله شیخ آراسنده جریان ایدرک اولان مباحثاتی استماع ایتک اوزره - طوبلادی . آرالرنده درین مناقشه لر جریان ایتدی شیخ علم وفضیلتده کی عظمت و قدرتی اثبات ایتدی و ملک ظاهر نزدنده موقعی آرتدی، آرتق ملک ظاهرک مقر پندندن اولدی وسرابده شیخه برداره مخصوصه تفریق ایدلادی . شیخک مظهر اولدیغنی شرف و اعتبار ایله فقهانک کین و غیظی بزقات دها آرتدی بونک اوزرینه شیخ علیهنه محضرلر یابلادی . اوصیراده شامده بولونان صلاح الدین ایوبی به برمکتوب کوندردیله اکر

بوراده قالیرسه ملنک اعتقادینی افساد ایده جک ا کر سربست بر اقلیرسه هر هانکی ناحیه
کیدرسه اوراسنی افساد ایده جک « دیورلردی و دها بر چوق شیر علاوه ایتدیلر
صلاح الدین ملک ظاهره قاضی فاضلک خطیله بر مکتوب کوندردی « ان هذاشهاب الدین
لابد من قتله ولا سیل الی اطلاقه من وجه [۱] « دیوردی .

آرتق مسئله تحق ایتشدی . نهایت شهاب الدین اللهنه قاوشنجهیه قدر یمک ، ایچمکن
محروم ایدلک صورتیله بر خواهده ترک ایدلک خصوصنی اختیار ایتدی و اویله یابدی .
ملک ظاهر بوندن صوکر ا مذکور علمایه قارشی غایت شدید و غضوب داورا نیوردی اونلر
حقنده حبس وافی و امواننی مصادره ایتک کی معامله لر یابدی . «

ابن ابی اصیبعه نك بو تصویرینی شهرزوری تاریخ حکماسنه - منبع ذکر ایتیه رك -
عیناً آلمش و صوکنده « بونلر عجباً صحیح میدر ؟ او جهتی الله بیلیر . « دیمشدر . فضله
اولارق شهرزوری ده شو سوزلر واردر : « حلب علماسی ایله ایتدیکی مباحثانده فیلسوفلرک
عقائدینی ایضاح و مدافعه ، مخالفلرک رأیلرینی سفه عد ایدردی روح القدس قوتیله
اظهار ایتدیکی عجائبات دخی بوکا منضم اولنجه شیخی تکفیر و سائنه حسدله قتل ایتدیرمک
خصوصنده اتفاق ایتدیلر ؛ ایلک اوکجه . حاب سلطانی شیخی قتل ایتمکه قاندرمق و مجبور
ایتمک ایسته دیلر فقط سلطان امتناع ایتدی صوکر ا مصرده « ۱ » پدری صلاح الدین ایله
مکتوبلاشدیلر مکتوبده یازدقلری اسباب اتهام ایچنده « اک بق افسد الدین » جمله سی ده
واردی صلاح الدین اوغلنه یازدینی مکتوبده شیخک قتل ایچون امر ویردی ، صوکر ا
عینی امری تأکید ایدن دیگر بر مکتوب دها یازدی ، ا کر قتل ایتزسه حلی آلمقله
تهدید ایدیوردی . «

یوسف ضیا

کجی آیه بر نظر

الهیات فا کولتہ سی ، یکی نشریات ، اذربایجان استقلالی

الهیات فا کولتہ سی : دارالفنون سالوننده عموم مدرسلر و مستشار فواد بکک حضوریه
یدی مایسده رسم کشادی اجرا اولنان الهیات فا کولتہ سی یکر می ایکی مایسدن اعتباراً
[۱] یعنی شهاب الدینک قتل بیهمه حال اجرا ایدلمی در هیچ بر وجهله سربستیه مساعده بو قدره .

تدریسانه باشلامشدر . بوقا کولته نك طلبه سی اکثرینله اسکی سلیمانیه وحن مدرسہ لری متسببینی تشکیل ایتکده در . بروسه ، قونیه والعزیزده کی ملغا حن مدرسہ لری طلبه سی ده پی درپی کلمکه باشلامشدر در . الهیات فاکولته سی پک یکی اولدینی حالده بیوک بر رغبته مظهر اولمشدر . تحقیقا تمزه نظراً بو کونه قدر قید ایدیلن طلبه اوچ یوزه بالغ اولمشدر . ملغا قضاة مکتبی طلبه سندن واسکی الهیات مآذونلردن بر چوق مراجعت ایدنلر اولدینی کبی مدرسہ الارشادک واعظین قسمندن ودارالفنون ادبیات مآذونلردن قید ایدیلنلرده وارہ یورایه قید ایدیلن طلبه نك اعاشه سنه دوام ایدلدیکی کجا شکران ایله خبر آلدق . مملکت مزک اک کزیده مدرسہ لردن تشکل ایدن هیئت تدریسیه سیله بومؤسسہ استقبالز ایچون بیوک امیدلر اویندیر مرقده در . اک مشکل شرائط حیاتیہ آتنده وکهنه اصول تدریس لره اداره ایدلدیکی زمانلرده بیله علم اوکره نه چکمز دیه نبات وموفقیت کوسترن طلبه نك؛ بو کزیده مدرس لک ارشاد واداره سیله مملکت مزه چوق نافع وفضلی عضوا وواجق لرینه شبهه ایدیله من سه وکیلی ومحتاج مملکت مز ایچون منمر وشعورلی بر سی اوواجی اولماسنی تمنی ایتدیکم بویکی فاکولته یه کوستریلن مهالکانه رغبتی شکرانه قید ایدیورم .

آنادولو مجموعه سی : کچن صاییده انشارینی بیلدیردیکم آنادولو مجموعه سی اوزرنده بودفعه بر از توقف ایتک ایسترم :

آنادولو مجموعه سی ، شیمدی یه قدر پک مهمل بر اقلمش اولان آنادولوی موضوع تدقیق اتخاذا ایدیورم . بو اعتبار ایله ، تورکلرک بیوک بر احتیاجنه جواب اولاجق دیکدر . بو مجموعه بتون مندرجاتیله آنادولوی تریم ایدن چوق قوتلی بر شعردر ؛ بر شعرکه مصراعرلی یکان یکان واصل باشنه آنادولونک ادبی ، اجتماعی ، سیاسی ، دینی طبیعی وبدیعی حیاتی ، بیوک اولدیکه نك توکمنز اضطرابی کوستریورم . برنجی نسخه سنده مقدمه ماهیتده کی باش مقاله مجموعه نك غایه سی بویوک بر وضوح ایله کوسترمیسی اعتباریله قیمتی بر یازیدر . بو صاییده ایکی قیمتدار نه نود وارکه مستثا اهمیت لریله همان نظر دقتی جلب ایدیورلر : بوایکی نه توددن بری احمد رفیق بککدر . استاد ، برعثمانلی پادشاهی دورنده ، آنادولونک ظلم وتضییق آتنده نصل ایکلدیکی ، استانبولک آنادولوی نصل بر ارزاق انباری عد ایدره ک ، اوکا بوندن فضله قیمت ویرم دیکنی آکلاتیور و دیمک ایستیورکه تورکیاده آنادولونک وارلنی لاشی مثابه سنده ایدی . بوندن صکره کنج تاریخ نویس محمد خالدک ادبی مصاحبه سی جدا آنادولو شعرینک روحنی کوستره ن بر مقاله در . بو مصاحبه ده

سجیه سی تدقیق اولنان « کوهری » آنادولو ادبیاتنک مستنا نمودجلرینی وجوده کتیرمش
وآنادولو ادبیاتی تاریخنده همان اک یوکسک موقعی قازانمشدر . بویازیلر ایچنده اک زیاده
کوزه چاریان آنادولو عرفی ودستانلری حقنده حلمی ضیانک باکر بر موضوع اوزرنده کی
نه تودی در . نه تودک مابعدی ده ایکنجی صاییده ... بومقاله ، بزه مستقبل بر فلسفه واجتماعیات
عالمی مزده لیور . حقیقه حلمی ضیا ، بومقاله سی ایله درکه ، فلسفه جی دماغنک بیوک
قابلیتی قطعاً اثبات ایتمشدر ..

آنادولونک ایکنجی صایینسه کلنجه : بونسخده مکرمین خلیل بک آنادولون تاریخنک ، ملی
تاریخنمزک موضوعنی تدقیق اییدیور . احمد رفیق بک ، آنادولونک دوچار اولدینی ظلملری
تشریح ایتکدر .. محمد خالد ، تصوفی ادبیاتمزک بر صفحه سی تدقیق اییدیور . مجموعه
بوقوتده دوام ایدرسه ، مملکتک یکانه مجموعه سی اولارق ابراز ایله بیله جکدر . هرا یکی
نسخه ، ادبی قیمتلری اعتباریلده شایان نظر در . خرجین ، عصبی فقط دائماً صنعتکار
قرده شم نجیب فاضل ، اک کوزه ل منظومه لرینی آنادولویه هدیه اییدیور . احمد حمدینک
ارضر ومدن کوندردیکی صوک بهار فنا دکل . . . بونلردن بشقه ناظم کامل بک
رتتوره لری وار .

آذربایجان استقلال : آلتی سنه اول ۲۸ مایسده اذربایجان ، استقلال اعلان ایتمشدی .
ایکی سنه مستقل یشادقندن صکره بولشه ویکلر طرفندن اغفال ایله درک تدریجاً اشغال
اولنان بوتورک اولکسنک حیاته نهایت ویرلدی . ایکی سنه لک مستقل حیات اطرافنده
کنج اذربایجان بتون اوروپا دولتلری طرفندن تصدیق ایلیشدی . بزده اذربایجانک مسعود
کوننی نمونیتله قارشیلایارق دارالفنون قونفرانس سالوننده صوک برسوینج ایله آقیشلامشدق .
ظلمکار بولشه ویکلرک استیلاسنه اوغرایان بومملکتک منورلرینک چوقلری اعدام ایلدی .
بر قسمی ایسه فرار ایده رک اوروپا و بیوک قرده شی تورکیا به التجا ایتدیلر . . تکرار
استقلال ایچون اوغراشان بوکنج قرده شلریمه موفقیت دیلیورکن ! فلاکت وخرابی به
ییللرجه کوکس کردن ، کافر استیلاسی ، کافر ظلمنی بیلن ، اونک آجیلرینی چکن ،
اونک زهرینی ییللرجه ایچن کنج تورک ! سکا هایقریورم : مظلوم وقرده ش آذربایجان
دعاجی اول ! . .

سه . ک .

مایس ۳۴۰

مدیر مسئول : آگاه مظلوم